

LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko kinologijo in varstvo narave
Letnik XCV., št. 5
maj – veliki traven

Lovlec je z odločbo Ministrstva za kulturo RS, št. 61510-129-2009/8, od 6. 7. 2011 vpisan v razvid medijev pod zap. št. 1633.

Glasilo izdaja

Lovska zveza Slovenije

Priprava in tisk
Tiskarna Schwarz, d. o. o., v Ljubljani
Poštnina je plačana pri pošti
1102 Ljubljana

UREDNIŠKI ODBOR:

Predsednik

Arpad Köves

Odgovorni urednik

Boris Leskovic

Bojan Avbar, Franc Černigoj,
Edvard Lenarčič, Boštjan Pokorny,
in Branko Vasa

Lektorica in korektorica

Marjetka Šivic

Tehnični urednik Milan Samar

Tajnica uredništva Eva Strajnar

Lovlec izhaja praviloma vsak mesec.
Ta številka je izšla v 24.000 izvodih.
Po zakonu o DDV je glasilovc LOVEC
obdavčeno po 8,5 % stopnji.

Besedila za objavo obvezno pošljite
po e-pošti v Wordovem formatu,
uradne dopise pa podpisane in žigo-
sane naknadno tudi po navadni pošti.
Fotografije sprejemamo v formatu
jpg, in sicer v nezmanjšani resoluciji
(velikost 1-2 MB; 300 dpi); lahko
tudi na CD. Pošiljatelj naj pripiše
tudi svojo telefonsko številko.

Uredništvo glasila Lovlec
Župančičeva 9 – p. p. 505
1001 Ljubljana
e-naslov: lovlec@lovska-zveza.si
Tel.: (01) 24-10-922
Faks: (01) 24-10-927
Predstavitvene strani LZS:
<http://www.lovska-zveza.si>

Cene malih oglasov:
do 15 besed 4 €, od 15 do 25 besed
5 €, od 25 do 30 besed 6 €.
Za vsako nadaljnjo besedo 0,2 €.
Male oglase je treba poslati pisno
in plačati vnaprej na transakcijski
račun Lovske zveze Slovenije,
Župančičeva 9, Ljubljana,
pri NLB, d.d., Ljubljana:
02010-0015687097.

Foto: M. Samar

IZ VSEBINE:

L. Bradač:	Kaj imajo skupnega čistilne akcije, medved in lovci?	240
IZ DNEVNEGA TISKA		242
MNENJA IN PREDLOGI		244
B. Breitenberger:	Lovlec, alkohol in orožje, III	244
C. Štrumbelj:	Ris v Sloveniji je spet tik pred izumrtjem	245
M. Hafner,		
B. Černe:	Vplivi okoljskih dejavnikov na poškodovanost drogovnjakov od jelenjadi na območju Jelovice z obrobjem	247
B. Krže:	Razmnoževanje in energetska bilanca v eni od populacij divjih prašičev	252
G. Hodnik:	Hitrost krogle in dolžina cevi	255
PO LOVSKEM SVETU		259
J. Mehle:	Na kratko iz tujega tiska	259
B. Krže:	Turčija, tako blizu in tako daleč!	260
LOVSKO PRIPOVEDNIŠTVO		261
J. Leban - Drolc:	Kako se križajo poti	261
LOVSKA ORGANIZACIJA		263
T. Drolc:	Slovenski lovci v akciji Očistimo svet 2012	263
S. F. Kropce:	Predsednikova beseda – Poudarek pravilnemu sprejemanju v članstvo	264
O. Knez:	V čistilni akciji poleg lovcev sodelovali tudi člani AS Gabrče	264
B. S. Kopač:	Idrijski župan zna prisluhniti lovcem	265
LZS:	Popust za člane LZS z lovsko izkaznico	266
T. Drolc:	Priprave na organizacijo 39. Srečanja lovskih pevskih zborov in skupnih rogistov Slovenije v polnem teku	267
F. Šetina:	Ob dnevu letošnje čistilne akcije	267
E. Krašna:	Aktivnosti novoizvoljenega Odbora Etičnega kodeksa	267
T. Drolc:	Seminar o finančnem poslovanju lovskih družin	268
A. Köves:	Delovno srečanje med PU Murska Sobota in ZLD Prekmurje	268
B. Ačko:	LD Slovenska Bistrica je lani uspešno delovala	269
B. Krže:	Zaključni izlet lovskih čuvajev ZLD Prekmurje in ZLD Ptuj	270
M. Čotar,		
B. Petelin:	Lovskočuvaljski izpit v Lovski zvezi Koper	270
M. Avbar:	Visoko čislam lovca, ki preganja temo zmot	271
P. Nared:	Rukači obranili naslov	272
U. Č.:	Listi bukev iz Trnovskega gozda so v Lavričevi knjižnici šelesteli z listi knjig	272
I. Polanc:	60 let LD Trnovski gozd	273
M. Toš:	V LD Vurmat ponosni na tradicijo	274
LOVSKI OPRTNIK		275
A. Raspet:	Veliki divji petelin in ruševac med grapami in vrhovi Cerkljanskega hribovja v LD Porezen - Cerkno	275
F. Rotar:	Z uporabo odsevnikov in kemičnih odvrtač manj povozov	277
M. Skudnik:	Prijetno, pa še koristno praznovanje	278
F. Rotar:	101 leto najstarejšega koroškega lovca	279
A. Raspet:	Razmišljanje ob izgubah srnjadi v loviščih LD v Sloveniji	279
J. Šumak:	Smrt divjih prašičev v lagunah jezera Žovnek	281
Ekpa Slowolf:	Pomen ostankov plena volkov za gozdne živali	282
B. Leskovic:	Mož, ki oživlja stare ure	282
B. Leskovic:	Izšel je Atlas dnevnih metuljev Slovenije	284
JUBILANTI		285
MLADI PIŠEJO		286
V SPOMIN		287
LOVSKA KINOLOGIJA		288
L. Steinbacher:	Uspešno delo mariborskih kinologov – lovcev	288
G. Mlejnik:	Novo vodstvo LKD Gorenjske	288
I. Trček:	Sodniki so ocenili njihovo zunanost	288
S. Volarič:	Preizkušnja zanesljivosti prinašanja izgubljenega (PZPI)	289
KZS:	Predvidena legla lovskih psov	291

SLIKA NA NASLOVNICI:
Ruševka – *Tetrao tetrix*
Foto: M. Migos

LOVNE DOBE:

Ur. list, 101/17. 9. 2004

Srna

srnjak, lanščak:

1. 5.–31. 10.

srna, mladici obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

mladica:

1. 5.–31. 12.

Navadni jelen

jelen:

16. 8.–31. 12.

košuta, teleta obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

junica, lanščak:

1. 7.–31. 12.

Damjak

damjak:

16. 8.–31. 12.

košuta in teleta obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

junica, lanščak:

1. 7.–31. 12.

Mufflon

oven, lanščaki obeh spolov in

jagnjeta obeh spolov:

1. 8.–28. 2.

ovca:

1. 8.–31. 12.

Gams

kozel, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Kozorog

kozel, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12. a

Divji prašič

merjasec:

1. 4.–31. 1.

svinja:

1. 7.–31. 1.

ozimci in lanščaki obeh spolov:

1. 1.–31. 12.

Poljski zajec

1. 10.–15. 12.

Kuna belica, kuna zlatica

1. 11.–28. 2.

Jazbec

1. 8.–31. 12.

Lisica

1. 7.–15. 3.

Rakunasti pes (enok)

1. 8.–31. 3.

Navadni polh

1. 10.–30. 11.

Alpski svizec

1. 9.–30. 10.

Pižmovka

1. 8.–31. 3.

Nutrija

1. 1.–31. 12.

Fazan

1. 9.–15. 1.

Poljska jerebica (gojena)

1. 9.–15. 11.

Raca mlakarica

1. 9.–15. 1.

Šoja

20. 8.–28. 2.

Sraka

1. 8.–28. 2.

Siva vrana

10. 8.–28. 2.

Medved in volk

po Pravilniku o odvzemu osebkov vrst
rjavega medveda (*Ursus arctos*) in volka
(*Canis lupus*) iz narave (Ur. list RS,
št. 28/2009; 12/2010; 76/2010).

Kaj imajo skupnega čistilne akcije, medved in lovci?

V prestopnem letu se je zgodila akcija Očistimo svet ali po angleško World Cleanup 2012. Velik projekt se je začel v Sloveniji in na Portugalskem. Glavni pobudnik gibanja Let's Do It! Rainer Nölvak pričakuje, da bo projekt, ki je začel svoj pohod prav v Sloveniji, do septembra zajel vsaj 85 držav.

Lovci smo bili tudi pri tej akciji prisotni tako kot pri vseh prejšnjih. Lovska zveza Slovenije je partnerica projekta kot še mnogih drugih. Toda kar nekaj slabe volje je med sodelujočimi lovci, ker o našem delu mediji ponovno ne poročajo kaj dosti. Pa smo bili prisotni povsod; od samega začetka projekta do sprejema pri predsedniku države in v četrtek na novinarski konferenci pred sobotno marčevsko akcijo. Posredovali smo obvestila LZS za medije, jih objavili tudi na spletni strani LZS. Kaj več pa se ne zgodi; očitno nismo med izstopajočimi partnerji, ki bi bili zanimivi za medije. Število udeležencev je bilo občudovanja vredno. Obstaja pa nesporno zgodovinsko dejstvo, da smo lovci leta 1999 prvi organizirali akcijo Ukradimo naravi smeti. Čisto naravno okolje je v interesu vseh lovcev in ne glede na vse okoliščine moramo sodelovati pri takšnih projektih. Na srečo imamo svoja prepoznavna lovška oblačila, zato kdaj pa kdaj kakšna fotografija lovca zajadra tudi v medije ne glede na to, v kateri akciji sodelujemo. Vendar na tem mestu ne bi delil užaljenosti nekaterih o medijski prepoznavnosti ali kdo je naredil več. Na sobotno čistilno akcijo nisem šel s tem namenom! Cenim vsakogar, ki se je je udeležil, ne glede na to, koliko smeti je pobral ...

Tudi sam opažam, da je smeti manj, udeležencev pa vse več. Letos so Ljubljancani le prišli do konca Ljubljanskega barja; tako daleč jih nisem videl še nikoli. Po navadi smo na teh odročnih mestih čistili samo lovci. Zame je pomembno, da krajani vedo, da vsako leto čistimo lovci in da nam ni vseeno, če kdo odlaga smeti v naravo.

Na žalost (in na naše presenečenje) so se Ekologi brez meja odločili, da je to zadnja akcija in da je naslednje leto ne bodo ponovili. Da, tudi lovci smo vmes že obupavali, ker so na počiščena mesta pripeljali spet nove smeti, vendar nismo odnehali. Želim loviti v lovišču, v katerem ni odvženih odsluženih avtomobilskih gum in plastičnih odbijačev, zato sem jih pripravljen tudi v prihodnje odpeljati na kosovno odlagališče. Še prej pa bi si želel kaznovati tistega, ki je te smeti privlekel na travnik ali rob gozda, prav pred našo prežo. Vendar takrat žal v bližini ni bilo nobenega od lovcev. Za takšno ukrepanje lovci nimamo pooblastil. Tistih, ki so za to plačani, je premalo, da bi bili povsod. Denarja za zaposlitev novih nadzornikov ni. Rešitev je preprosta: denar od kazni, ki jih poberejo naravovarstveni nadzorniki, se mora stekati v proračun organizacije, lovskega, ribiškega ali katerega drugega društva, kjer opravljajo čuvajsko službo. Da to deluje, je na neprimeren način, s pretiravanjem, dokazalo tudi mestno redarstvo, ki zdaj že načrtuje prihodke od pobranih kazni v letnem proračunu. Prepričan sem, da znamo biti lovci pri tem bistveno bolj zmerni. Že samo spoznanje, da lahko lovec ali lovski čuvaj tudi kaznuje, bi spremenilo trenutni način odmetavanja smeti za prvi primeren grm. Priznati pa je treba, da je tega iz leta v leto res manj. Marsikdo mi je ob organi-

zaciji čistilne akcije rekel: »Jaz ne mečem stvari v naravo, zakaj bi zato pospravljaj za drugimi?« Konec koncev ima prav. Če država ne zna preprečiti nenadzorovanega odlaganja odpadkov in smeti in pri tem ne želi naše pomoči, zakaj bi mi čistili za drugimi!? Ob tem vemo, da del ljudi ne bo upošteval predpisov, še manj splošnih etičnih norm. Zato brez kaznovanja preprosto ne gre! Seveda pa nekateri inšpektorji zmorejo hitro pregledati podatke, zabeležene v LISJAK-u, ali ugotoviti, za koliko je po uradnem zapisniku pretežak neki odstreljen medved, ugotoviti odstopanja in izreči kazen. Kaj pa kaj zahtevnejšega, nekaj, kar bi dejansko koristilo varstvu narave? Takih ukrepov pa ni oziroma še nisem slišal zanje.

Ko govorimo o represiji, je treba okrcati nekdanje MOP, ki še vedno ni poskrbelo za učinkovito varovanje naravnega okolja. Ob vseh sredstvih, ki jih je zapravilo za avtorske pogodbe, ni imelo denarja za izobraževanje lovskih čuvajev. Sredstva smo bili pripravljeni zagotoviti lovci sami (npr. v okviru ZLD Ljubljana, s pomočjo občin). Takratni okoljski minister Erjavec je bil pripravljen uresničiti idejo o 30 lovskih čuvajih, ki bi opravljali tudi vlogo in pooblastilo »naravovarstvenega nadzornika«, vendar so ga žal »odnesle kante za smeti«, kot je sam rad poudarjal. Od tistega trenutka ni bilo mogoče narediti ničesar več; med »okoljskimi uradniki« velja tiho pravilo, da lovci ne dobijo od MOP ničesar. Primerjavo lahko naredimo na relaciji sredstva za DOPPS in LZS. Naše delo in status organizacije, ki deluje v javnem interesu na področju Zakona o ohranjanju narave, nam ne pomagata. Doslej smo se morali za vse pogajati ali kaj celo izsiliti z drastičnimi ukrepi.

Značilen primer je npr. ravnanje z medvedom. Pustimo ob strani kakovost pravne in dejanske ureditve, ki je od leta 2004 do 2011 na podlagi istih določb omogočala prodajo medvedjega mesa. Od trenutka, ko je nastal problem z medvedjim golažem v Italiji, pa je nekdo želel takšno ravnanje sankcionirati. Moje osebno stališče je, da je treba predpise spoštovati; toda pišemo in sprejemamo jih ljudje. Včasih so tudi nestrokovni ali neživiljenjski. Lep primer je občina, ki je s predpisom določila, da zjutraj petelini ne smejo zakikirikati. V vseh takih primerih velja, da je treba neživiljenjske predpise spremeniti. Tudi prodajo medvedjega mesa bi morali uradniki na MOP urediti sami, brez zapletov! Verjamem, da nekateri od njih ne jedo mesa. Vendar pa morajo razumeti, da ga je velika večina preostalih ljudi! Ob vseh lačnih je zadnje, kar bi naredili, da bomo meso uničevali. Vendar sta šla sprenevedanje in izgovarjanje na »predpise EU« tako daleč, da smo lovci po izdani odločbi preprosto prenehali z odstrelom medvedov in izsilili spremembo predpisov. Verjetno je medvedov preveč, če minister podpiše pravilnik o odvzemu živali zavarovanih vrst in to objavi v Uradnem listu. Uradniki težko razumejo, da lovci plačujemo koncesije, da nam grozijo kazni, da moramo gospodariti ... Prodaja mesa je majhno nadomestilo za upravljanje v LD, trofeja (kožuh, lobanja) pa je le simbolično nadomestilo lovcu za čas in trud, ki ga je potreboval, da je uplenil medveda. Koliko to stane, si lahko izračunajo, lahko dodamo le še, koliko državo stane škoda od medveda ali koliko stane intervencijska skupina.

Na koncu se je izkazalo, da je bilo potrebno le malo dobre volje in nekaj časa, da se je vse uredilo. Zdaj je zopet mogoče trgovati z medvedom kot z zavarovano vrsto prostoživečih divjih živali. Tako je prodaja medvedjega mesa v skladu s predpisi EU in vse naj bi bilo v redu. Pa ni tako, nihče se ne vpraša: »Kdo je odgovoren, da je do tega stanja prišlo? Kdo je tisti, ki je mesece sedel na svojem »uradniškem fotelju« in čakal, namesto da bi rešil problem?« Od spomladi se je čakalo do jeseni 2011 in ko je bil uplenjen prvi medved, so problem začeli reševati okoljski inšpektorji. Seveda, na MOP ni bil nihče nič kriv! Ne bom se spuščal v naštevanje priimkov »uradnikov«, ki so odgovorni za to področje. Žalostno je, da tiščijo glavo v pesek, vse dokler problem ne pristane na ministrovi mizi. Seveda je treba vseskozi poslušati, kako skrbijo za »trajnostno upravljanje z medvedom«, vendar ali je temu res tako!?

V Sloveniji je že stalnica, da te poskušajo uradniki najprej ovirati s klasičnim odgovorom št. 1 današnjega sodobnega evropsko usmerjenega uradnika: »Takšni so predpisi EU in mi ne moremo nič!« To je hiter odgovor, ki uradnikom zagotavlja, da jim ne bo treba ničesar storiti. Potem je treba vložiti kopico energije, da spoznajo, da se zgodba ne bo končala z običajnim izgovorom. Od klasičnega odgovora št. 1 smo prišli do dejstva, da je lahko minister podpisal nov pravilnik (po hitrem postopku in celo tehnična vlada ga je lahko sprejela) in zdaj je spet dovoljeno trgovanje z medvedom. Pridobiti moramo dovoljenje v skladu z evropskimi predpisi. Vendar moram tu pohvaliti uradnice na ARSO za hitro delo. Vsaj v primeru dveh dovoljenj za medveda, ki sem ju pridobil po novi ureditvi, je bilo temu tako.

V prestopnem letu se bo moralo spremeniti tudi nekaj z ažurnostjo pri odločbah za izredni odstrel. Utečena zgodba je, da uradniki čakajo, čakajo in nato izdajo odločbo o izrednem odstrelu velikih kormoranov. Sledijo pritožbe DOPPS-a in na koncu je bil izredni odstrel kormorana dovoljen samo 29. februarja 2012. Vse je očitno presenetilo le dejstvo, da je letos prestopno leto in so pozabili na dodatni februarski dan. Kaj drugega ne moremo zapisati ob dejstvu, da se na MOP ta zgodba ponavlja iz leta v leto ... Nekateri se resnično obnašajo tako, kot da ima državni proračun dovolj denarja za plačilo vse škode.

Vsi se zavedamo, da časi, ki so pred nami, niso rožnati. Prestopno leto bo prineslo velike spremembe. Lovci uspešno delujemo v okviru LZS in na podlagi naše stoletne tradicije in izkušenj vemo, kaj moramo storiti. Zato pričakujemo, da bo oblast ob napovedanih spremembah predpisov upoštevala tudi naše argumente. Čas bi že bil, da bi ta država uresničila pričakovanja lovcev. Obljube politikov na področju lovstva ste slišali v predvolilnem času. Njihove odgovore in obljube smo pred volitvami objavili na spletni strani LZS. Zdaj je čas, da jih uresničijo.

Kaj imajo torej skupnega medved, siva vrana in čistilne akcije? Vse izvira iz istega problema: država na določenih področjih ne deluje dobro oziroma nas celo ovira pri naši dejavnosti; pri upravljanju lovišč in lovu. Zato pričakujemo, da nam bo novi minister prisluhnul in sprejel rešitve, ki bodo v korist države in državljanov. Predvsem pa, ki bodo koristile naravi in divjadi!

Mag. Lado Bradač,
podpredsednik LZS

Foto: M. Samar

VELIKO NEVARNIH ODPADKOV NA DIVJIH ODLAGALIŠČIH

Dnevnik, 1. 3. 2012 (Jani Alič,) – V akciji Očistimo Slovenijo 2012 naj bi v novogoriški občini sodelovalo 20 % vseh prebivalcev oziroma 7000 udeležencev. »Pobirali bomo le komunalne in kosovne odpadke. Gradbenih in nevarnih odpadkov, kamor spadajo tudi azbestne plošče, igle, sodi z nedoločljivo vsebino in kemikalije, ne bodo pobirali, prav tako tudi ne neeksplozivnih sredstev iz prve in druge svetovne vojne, ki jih je na Goriškem še vedno zelo veliko,« je pred akcijo povedala občinska koordinatorka akcije na Goriškem, sicer članica društva Ekologi brez meja. »Za odstranitev nevarnih najdb bodo poskrbele specializirane ekipe,« je še dodala.

LJUDJE Z VISOKOŠOLSKO IZOBRAZBO BI PREBIRALI SMETI

Dnevnik, 1. 3. (Mojca Marot) je poročal, da bo sredi marca, po več kot enoletni zamudi, vendarle začel poskusno obratovati Koroški center za ravnanje z odpadki (Kocerod). Tako bo, je pisalo, 28.000 ton odpadkov, kolikor jih na leto zberejo prebivalci vasi v dvanajstih koroških občinah, ki so tudi ustanoviteljice regijskega centra, le še preteklost.

Na 19 razpisanih delovnih mest v novem slovenjgraškem centru za ravnanje z odpadki je prispelo kar 340 prošenj, med njimi tudi nekaj prošenj ljudi z visokošolsko izobrazbo.

SMO PRESTOLNICA MEDVEDA

Delo, 3. 3. (Simona Fajfar) – S fotografskim natečajem se je začel projekt *Medved naš vsakdanji*. Z njim bi širšo javnost radi bolje seznanili z območjem od Turjaka do Kolpe, kjer je doma rjavi medved. Vrhunec bo mednarodna konferenca z naslovom Evropska prestolnica rjavega medveda septembra v Ribnici. O tem je spregovorila **Metka Starič** iz zavoda Parnas, ki mu je skupaj s štirimi partnerji – Zavodom za ekologijo 2001,

Fotografskim društvom Grča, Rokodelskim centrom Ribnica in društvom Ekologi brez meja – uspelo pridobiti denar za projekt, vreden 57.000 evrov. Medved je namreč eden od simbolov območja od Turjaka do Kolpe.

ŽIVALI MED ZAKONOM IN SOČUTJEM

Večer, Dnevnik, 5. in 8. 3. (Vanja Alič) – Potem ko je Društvo za varstvo in proti mučenju živali Maribor (DVP-MŽ) konec minulega leta po 24 letih skrbi za zavržene živali upravljanje Zavetišča za živali Maribor predalo Snagi, je to javno komunalno podjetje že nakazalo, da bo v azilu odslej nekoliko drugače, torej »na višjem nivoju«.

V isti številki Večera lahko preberemo tudi zanimiv sestanek o čudnih ljudeh, ki bi radi, da bi bili psi in ovce tiho. Kar nekaj hahljanja povzroča poročanje o Občini Log - Dragomer oziroma o tamkajšnjem odloku, po katerem se med 22. uro zvečer in 6. uro zjutraj domače živali ne smejo oglašati, torej morajo biti tiho!

Na notranjem ministrstvu so sicer Občino Log - Dragomer jasno opozorili, da je člen, ki se nanaša na živali, nezakonit, saj ravnanja živali ni mogoče urejati kot kršitev zakona o varstvu javnega reda in miru.

OGENJ NA KRASU SO KONČNO POGASILI

Dnevnik, Primorske novice, 8. 3. – »Ognjeni zublji ogrožajo presušeni Kras,« se je glasilo poročilo Dnevnika, ki je v javnosti vzbudilo veliko skrb. »Požara ni več, verjetno pa so še tu in tam kakšna žarišča,« je naslednji dan pomiril **Alessandro Sancin** iz tržaške gasilske brigade. Ogenj naj bi uničil več kot 200 hektarjev površin, na Opčinah pa so iz hiš na obrobju izselili nekaj deset ljudi.

TRIJE POŽARI IN PREPLAH

Dolenjski list, 9. 3. (B. B.) – Kljub splošni prepovedi kurjenja v naravi in poostrenem inšpekcijskem nadzoru so morali gasilci na našem območju posredovati kar štirikrat. Suha trava in podrast sta zagorela

v Potočni vasi v Občini Novo mesto (500 kv. m), v Brezini v Občini Brežice (en hektar) in v Brezju pri Raki (nekaj kvadratnih metrov ob cesti). Požare so pogasili gasilci GRC Novo mesto, PGD Brežice in PGE Krško.

MUFLONI IN DAMJAKI PRED PRAGOM

Slovenske novice, 13. 3. (Jana Svejnovič) – Samostojni mizarjski mojster **Drago Tekalec** v Občini Dol pri Ljubljani je na svojem posestvu uredil oboroženo damjake in muflone in tako družini omogočil nenehen stik z naravo. »Če bi bil sam,« je povedal Tekalec, »bi vse živali prišle dol k meni. Tako pa vonjajo in vidijo tujca in jih bova lahko gledala le od daleč. Čeprav imam zdaj že 30 živali, še vedno ne morem govoriti o gospodarni reji, ker gre predvsem za veliko vlaganja. Preden je bilo vse urejeno tako, kot zdaj vidite, smo morali vsi v družini in še drugi krepko delati.«

V Združenju rejcev divjadi v oborah je včlanjenih 250 članov, zelo veliko jih je na Štajerskem in v Prekmurju. »Če bi kdo želel začeti, je vedno dobrodošel,« meni mojster Tekalec.

PREPOVED KURJENJA, A V NARAVI ŠE KAR GORI

Dolenjski list, 13. 3. (B. D. G.) – Zvečer tistega dne sta ob 18.35 pri naselju Vrhe pri Dolžu v Občini Novo mesto gorela suha trava in podrast. Ogenj se je razširil že na 3.000 kvadratnih metrov, pogasili pa so ga gasilci. Naj še enkrat zapišem, da je bilo že od 7. marca v naravnem okolju strogo prepovedano kuriti, sežigati ali uporabljati odprti ogenj, puščati ali odmetavati goreče ali druge predmete ali snovi, ki bi lahko povzročile požar.

KATERA »ZVER« JE NAJBOLJ NEVARNA?

Dnevnik, 17. 3. (n. n.) – Lani se je število smrtnih žrtev zaradi napadov morskih psov znatno povečalo, nekateri pa se še naprej, zlasti Kitajci, zavzemajo za njihovo varstvo. Toda za človeka je še vedno najbolj

Foto: M. Samar

nevarna žival komar, saj po svetu samo zaradi malarije še vedno umre milijon ljudi; sledijo kače, škorpioni, krokodili in razne druge zveri. Pravzaprav so morski psi, čeprav so lani povzročili smrt 15 ljudi, med nevarnimi živalmi povsem na repu, neke med meduzami in čebelami.

POŽARI V NARAVI KOT PO TEKOČEM TRAKU

Dolenjski list, 23. 3. (M. Ž.) – Časopis je poročal, da imajo gasilci z gašenjem požarov v naravi precej dela. Dan pred tem poročilom so po poročilih regijskih centrov za obveščanje na območju Dolenjske, Bele krajine in Posavja posredovali štirikrat; najprej v Spodnjem Starem Gradu v Občini Krško, kjer sta ob 12.05 gorela podrast in grmičevje. Požar na površini približno 1000 kvadratnih metrov so pogasili gasilci PGE Krško in PGD Dolenja vas, ki so tudi še potem ostali na gasilski straži.

DNEVNIKOV OBJEKTIV: »POTREBUJEMO MINISTRSTVO ZA VODO!«

Dnevnikov Objektiv, 24. 3. (Tatjana Pihlar) – Letošnji marec dokazuje, da si še kako zasluži staro slovensko ime –

sušec. A ker so se kot sušci vedli tudi oktober, november, december, januar in februar, ko je v večjem delu države padlo samo od 60 do 70 % običajnih količin padavin, se po naših rekah trenutno pretaka le približno tretjina siceršnje količine vode, značilne za to obdobje.

V Sloveniji imamo Center za sušo za JV Evropo. Ni bilo ministrstva, ki se v centru ne bi oglasilo in zaprosilo za podatke o suši. To je naša edina tovrstna mednarodna institucija z ugledom, zato jo je treba gojiti, ne zatirati,« meni klimatologinja dr. **Lučka Kajfež Bogataj**. Namen takšnega centra je namreč pravočasno opozarjanje na sušo, zato je potrebno zelo natančno spremljanje. Splošni varčevalni ukrepi niso dovolj. Če ni vode, naj svojo proizvodnjo omejita tudi jedrska elektrarna in termoelektrarna! Potrebujemo ministrstvo za vodo!

OTROCI ZANETILI POŽAR

Dolenjski list, 24. 3. (B. M.), Je poročal, da ne mine dan, da ne bi gorelo v okolici romskih naselij. Tako je tisti dan gorela trava v romskem naselju Ruperč Vrh. Gasilci so se odzvali hitro, pozneje sta se jim pridružila tudi dva policista. Požar naj bi povzročili romski otroci. Uprava RS za zaščito in reševanje je poročala, da je gorelo na površini okoli 100 kvadratnih metrov.

MNOGI ŽELIJO VIDETI MEDVEDA V NARAVI

Nedeljski, Delo, 25. in 30. 3. (Dragica Jaksetič, Maja Prijatelj) – Vse več turistov, zlasti tujih, si v naših gozdovih želi videti in tudi fotografirati medveda v naravnem okolju. Poleg izjemnega doživetja, ki v človeku vzbudi srečanje z divjo živaljo v naravi, je ta nova dejavnost po mnenju ministrstva, odgovornega za stanje v okolju, tudi način, s katerim lahko spreminjamo, izboljšujemo in ustvarjamo pozitiven odnos človeka do medveda.

POČISTILI SLOVENIJO – ZDAJ JE NA VRSTI DRŽAVA

Dnevnik, 26. 3. (Anja Hreščak) – 267.000 prostovoljcev je sodelovalo v čistilni akciji Očistimo Slovenijo. Ogromno jih je bilo: za vsakim grmom in drevesom, na vsakem barju in v vsaki jami, v rekah in morju, na planinah in v gorah, v dolinah in kotlinah, povsod je kdo stikal za smetmi. Te so že drugič v zgodovini združile ljubitelje narave – prostovoljce v najmočnejšo in najštevilnejšo silo v državi. To ni zgodba o smeteh in divjih odlagališčih. To je zgodba o ljudeh,

ki so se ponovno podali v vojno proti smetem.

Podobno so o čistilni akciji pisali tudi časniki, kot so Delo, Večer in drugi. Od države pričakujejo, da bo našla in kaznovala ljudi, ki nelegalno odlagajo odpadke in ustvarjajo »hribčke samih smeti«.

MARSIKJE GORELO ZARES, V NOvem MESTU PRIJAVA LAŽNA

Dolenjski list, Primorske novice, 28. in 29. 3. (A. K.) – Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje je po vsej državi od 28. marca znova razglasila veliko požarno ogroženost naravnega okolja. V naravnem okolju je bilo do preklica prepovedano kuriti, sežigati ali uporabljati odprti ogenj, puščati ali odmetavati goreče ali druge predmete ali snovi, ki lahko povzročijo požar. Inšpekcija za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, inšpekcija za kmetijstvo, gozdarstvo in hrano ter policija so v tem času izvajale poostren nadzor.

Zaradi velike ogroženosti okolja ob železniški progi so na težko dostopnem terenu nad Bra-nikom uredili novo interventno požarno pot.

Med številnimi prijavami o travniških požarih je bila ena tudi lažna. Ob 22.19 so namreč na novomeškem regijskem cen-

tru za obveščanje dobili klic, da je trava zagorela na območju ulice Muhaber v Novem mestu. Gasilci GRC Novo mesto so pregledali območje in na kraju ugotovili, da gre za lažno prijavo požara.

DRŽAVA SE PREPOČASI ODZIVA NA SPOZNANJA O KRASU

Primorske novice, 29. 3. – »Znanja o krasu imamo dovolj. Zdaj bi ga radi dali v čim širšo uporabo,« je na predstavitvi dveh knjig o značilnostih, ogroženosti in varovanju krasa dejal prvi mož Inštituta za raziskovanje krasa dr. **Tadej Slabe**. Škoda, da država njihova spoznanja le počasi uzakonja, ocenjujejo raziskovalci krasa.

Župan Šentruperta Rupert Gole in direktor podjetja Ce-invest iz Trebnjega **Franč Cvetan** sta podpisala pogodbo o prestavitvi izbranih kozolcev v muzej na prostem, ki bo zrasel na južnem delu Šentruperta. Konzorcij podjetij je občina kot najugodnejšega ponudnika izbrala na javnem razpisu februarja letos, vrednost del pa znaša slabih 300 tisoč evrov.

Lovec, alkohol in orožje

(Odziv na članke; Lovec, 1/2012, str. 16, 3/2012, str. 123 in 4/2012, str. 186)

V uvodu želim pojasniti, da ne nameram polemizirati z avtorjema citiranih člankov, ker se mi zdi to neproduktivno, predvsem pa od polemik nimajo prav dosti tisti, katerim je revija namenjena, to so slovenski lovci. Zato v svojem članku namenoma ne bom komentiral člankov, ki so bili objavljeni v prejšnjih številkah revije Lovec. Ker svoj članek namenjam predvsem preprostem slovenskemu lovcu, ga bom poskušal napisati preprosto in njim čim bolj razumljivo, brez navajanja členov, uradnih listov, splošno znanih pravnih tujk ipd., za kar se vsem pravnim strokovnjakom opravičujem vnaprej.

Ker sem se tudi sam več desetletij poklicno ukvarjal s področjem prekrškov, predvsem pa tudi s problematiko alkoholiziranosti udeležencev v cestnem prometu, se na to področje nekoliko spoznam. Vsaj toliko, da se mi je zdelo smiselno, da v imenu LZS oziroma njene Komisije za lovsko strelstvo in lovsko orožje poskušam izoblikovati neko pojasnilo, ki ne bo le moje osebne stališče, temveč bo čim bližje razlagi Ministrstva za notranje zadeve (MNZ), kjer je besedilo Zakona o orožju nastajalo, in nenazadnje tudi čim bližje stališču, ki ga ima Policija pri izvajanju nadzora.

Bralcem se ne mislim vnaprej opravičevati za svoje stališče in jim pojasnjevati, da se tudi jaz zavedam, da alkohol in orožje ne gresta skupaj. Nenazadnje ni pomembno, kaj meni posameznik, saj to nima prav nobene povezave s pravno ureditvijo, ki zdaj velja na tem področju. Dejstvo je namreč, da Za-

kon o orožju prepoveduje nošenje oziroma prenašanje orožja osebi, ki je pod vplivom alkohola. Tu ne sme biti prav nobenega pomisleka, ki pa lahko nastane ob vprašanju, kako posamezniku dokazovati vpliv alkohola. Prav tako je dejstvo, da niti Policija niti nihče drug po Zakonu o orožju **nima pooblastila**, da z alkotestom ali drugim sredstvom ugotavlja alkoholiziranost pri imetniku orožja z namenom dokazovanja prekrška. Dejstvo je tudi, da zakon ne določa koncentracije alkohola, ki bi pomenila prekršek. Ali drugače, morada za večino bralcev bolj razumljivo: Zakon o orožju **ne predpisuje**, da oseba, ki nosi oziroma prenaša orožje, ne sme imeti v organizmu nič alkohola.

O tej problematiki sem se pogovarjal tudi z **Rajkom Pučnikom** z MNZ, ki se v celoti strinja z mojim razumevanjem te problematike. Zastopa stališče, da če bi zakonodajalec imel namen zahtevati popolno prepoved prisotnosti alkohola v organizmu, bi bilo to v zakonu tudi jasno zapisano. Zakon o orožju določa le, da imetnik orožja ne sme biti pod vplivom alkohola. Prisotnost alkohola v organizmu **še ne pomeni, da je ta pod vplivom alkohola**. In če upoštevamo nesporno dejstvo, da ni pooblastila za preizkus alkoholiziranosti, potem je treba **vpliv alkohola razumeti širše**. Gre torej za obnašanje in zunanje znake, ki pri posamezniku kažejo na dejstvo, da gre za nezanesljivo ravnanje, ki je kot tako neprimeren, da bi oseba nosila orožje. V praksi taka ureditev pomeni določeno nedorečenost, saj vpliv alkohola ni jasno dolo-

čen in je zato ocena lahko tudi subjektivna, odvisna tudi od posameznega policista, ki pa jo mora kljub temu vedno podkrepiti z dejstvi oziroma opisom stanja, ki kažejo na vpliv alkohola oziroma na nezanesljivo ravnanje določene osebe.

Čeprav menim, da kakršna koli uporaba analogije (primerjave) s predpisi, ki urejajo cestni promet, v konkretnem primeru ni najboljša, pa je le treba jasno povedati, da ima v praksi policist pooblastilo, da opravi preizkus alkoholiziranosti pri posamezniku, ki prenaša (prevaža) orožje, če je le-ta hkrati tudi voz-

alkohola so zadah po alkoholu, dezorientiranost, opotekanje pri hoji, izguba ravnotežja, nezmožnost postavitve na noge, nepovezane in nejasno govorjenje, zapletanje pri govoru, razširjene zenice, »težke veke« ipd. Policisti pri tem ugotavljajo obstoj več elementov, ne le enega in se na podlagi tega odločijo o zanesljivosti osebe, ki prenaša ali nosi orožje. Zelo pomembno je ugotoviti tudi druge okoliščine kot na primer puščeno orožje brez nadzora (na zadnjem sedežu avtomobila, v gostilni, v lovskem domu ipd).

Foto: M. Avbar

nik vozila. Pozitiven rezultat (zlasti pri višjih vrednostih) pa bo **poleg drugih znakov** policistu lahko v pomoč pri utemeljitvi, da gre za imetnika orožja, ki je pod vplivom alkohola.

Ker je bila v enem izmed člankov opisana vprašljiva praksa policistov pri opravljanju nadzora, sem zaprosil za stališče tudi Generalno policijsko upravo (GPU), ki je na LZS posredovala pisno stališče, katerega bistveni del citiram v nadaljevanju:

»Besedno zvezo pod 'vplivom alkohola' je treba razumeti na način, kot ga uporabljamo pri dokazovanju kršitev Zakona o varstvu javnega reda in miru. Policist v primeru zalotitve osebe, da je pod vplivom alkohola oziroma drugih psihoaktivnih substanc, opiše nezanesljivo ravnanje oziroma obnašanje kršitelja. Najpogostejši znaki vpliva

Preizkus alkoholiziranosti v cestnem prometu je policistu lahko v oporo in potrditvev pri ugotavljanju znakov nezanesljivosti, ki pa jih mora kršitelj kazati s svojim vedenjem in ravnanjem.«

V pisnem obvestilu predstavniki GPU navajajo, da je bilo to obvestilo v obliki usmeritev za delo posredovano tudi vsem policijskim upravam v RS. Zato lahko sklepamo, da se bo sčasoma poenotila morebitna različna praksa policistov pri opravljanju nadzorov.

Problematico nošenja oziroma prenašanja orožja v povezavi z alkoholom lahko strnem z naslednjimi dejstvi oziroma ugotovitvami:

- Zakon o orožju prepoveduje nošenje oziroma prenašanje orožja osebi, ki je pod vplivom alkohola,
- vsaka (že najmanjša) količina prisotnosti alkohola

la v organizmu še ne pomeni, da gre za vpliv alkohola. Vpliv alkohola se dokazuje z dejanji in znaki, ki kažejo na nezanesljivo ravnanje oziroma obnašanje posameznika,

• Zakon o orožju ne določa koncentracije alkohola, ki bi bila dovoljena oziroma prepovedana, temveč uporablja izključno izraz *vpliv alkohola*, kar pa samo po sebi pove, da mora biti vpliv zaznan – opazen kot nezanesljivo ravnanje;

• policisti nimajo pooblastila, da bi na podlagi Zakona o orožju opravili preizkus alkoholiziranosti pri imetniku orožja. Če opravijo preizkus alkoholiziranosti pri vozniku v cestnem prometu, ki ima pri sebi orožje, samo dejstvo, da so z alкотestom zaznali neko, praviloma nižjo stopnjo alkohola, še ne pomeni, da gre za vpliv alkohola, kar bi

pomenilo tudi kršitev določil Zakona o orožju. Kot so zapisali tudi na GPU, je preizkus alkoholiziranosti v cestnem prometu policistu lahko v oporo in potrditev pri ugotavljanju znakov nezanesljivosti, ki pa jih mora kršitelj izražati s svojim obnašanjem in ravnanjem, torej ne zadostuje že sam rezultat alkoholiziranosti, ki ga dobi policist;

Vendar ne morem končati članka, da ne bi opozoril na dejstvo, da zapisano velja le v primeru rutinskih policijskih kontrol ali, kot radi rečemo, »dokler se nič ne zgodi«. Orožje pa je nevarno in nikoli ni mogoče povsem izključiti tudi nesrečnih naključij, še zlasti, če z orožjem ravna oseba, ki je pod vplivom alkohola. Ko so podani razlogi za sum, da gre za kaznivo dejanje, imajo pri ogledu policisti in preiskovalni sodniki zakonska pooblastila za odreditev vseh

preiskovalnih dejanj, vključno s preizkusom alkoholiziranosti oziroma odreditvijo odvzema in analize telesnih tekočin. V takem primeru bo ob vseh drugih težavah vsaka prisotnost alkohola v organizmu prej oteževalna okoliščina kot olajševalna. Zato prepuščam mnenje o tem, kako gresta skupaj orožje in alkohol, vsakemu posamezniku.

Upam, da smo kljub nekatereim nasprotujočim si mnenjem uspeli z vsemi članki, ki so bili napisani na to temo, bralcem vsaj malo pojasniti širino problematike ali – bolje rečeno – nedorečenost na tem področju. Če so bile naše aktivnosti še povod za poenotenje nadzora s strani Policije, pa smo dosegli celo več, kot je bil prvotni namen.

*Bojan Breitenberger,
predsednik Komisije LZS
za lovsko strelstvo in
lovsko orožje*

V kočevskem lokalnem časopisu Utrip (januar–februar 2012) sem prebral veselo novico, da so na območju **Lovske družine Loški Potok** odlovili risinjo, ki so ji dali ime Maja, jo opremili s telemetrično ovratnico in jo nato spustili v prostost. Ovratnica ima vgrajen oddajnik, ki bo raziskovalcem s pomočjo satelita eno leto sporočal podatke o njenem gibanju in življenju v kočevskih gozdovih. Hvalevredno dejanje lovcev Lovske družine Loški Potok in raziskovalcev skupine za ekologijo živali, Oddelka za biologijo, Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani. Raziskovalci se trudijo, da bi na tak način zbrali čim več podatkov o življenju risa in o njegovih potrebah v življenjskem prostoru. Raziskovanje ni samo sebi namen, ampak ima za cilj v Sloveniji še nadalje ohraniti risa. Raziskovalci ugotavljajo, da je zdaj ris najbolj ogrožen sesalec v Sloveniji. Vzroka sta dva: parjenje v sorodstvu in nezakonit odstrel.

Parjenje v sorodstvu

Ker je zdajšnja ugašajoča populacija risa nastala zgolj iz šestih naseljenih živali (treh samcev in treh samic), populacija genetsko slabi. Genetiki ugotavljajo, da zaradi parjenja v sorodstvu slabi odpornost živali, ki je nujno potrebna, da populacija lahko preživi. Negativne posledice parjenja v sorodstvu je mogoče rešiti z izpustom živali, ki jih je treba nabaviti in pripeljati od drugod. Torej: risi v naše gozdove ne bodo prišli sami, ampak je potrebna organizirana akcija. Čeprav je javno mnenje naklonjeno ohranitvi divjih živali, tudi zveri, se razen ugotovitev in tarnanja, da bo ris izginil iz Slovenije, v tej smeri ne zgodi nič. Očitno je kriza tudi na tem področju! Izvedbeno je zato prvi odgovoren Zavod za gozdove Slovenije (ZGS), ki gospodari s 90.000 ha osrednjega risovega habitata v Sloveniji.

V Sloveniji je ris spet tik pred izumrtjem

Foto: O. Neglost – Diana

Na tem območju zdaj delujejo tri lovišča s posebnim namenom – LPN (prejšnja gojitvena lovišča), v katerih delajo poklicni lovci; od tega so trije šefi, da uradnikov, ki vse skupaj »komandirajo« še iz Ljubljane, ne štejem, pa se v tej smeri ne zgodi nič. Vse tako kaže, da jim zdajšnje stanje ustreza in po tihem kimajo tistim, ki bi radi dosegli, da bi zveri kar odstranili iz naših gozdov.

Ker sem »sokriv«, da smo leta 1973 v Sloveniji naselili risa (prihodnje leto bo že 40 let od naselitve), mi gotovo ni vseeno, da ta vrsta mačke zaradi neaktivnosti za to pristojnih počasi ponovno izginja. Opažam, da ti ljudje govorijo eno, delajo pa drugo – ali nič v tej smeri, čeprav so za reševanje takih zadev plačani od države! Skupina prizadevnih raziskovalcev na Oddelku za biologijo, Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani, pod vodstvom prof. dr. **Ivana Kosa**, jim je samo za izgovor, da opravičijo svoje plače.

Da mi ne bi očitali, da je lahko govoriti, težje pa kaj narediti, naj napišem, kako in zakaj smo se lotili tega posla (naselitve) pred 40 leti. Ko je švicarski lovski gost **Karel Weber** ponudil, da je pripravljen plačati kupnino za rise, če smo jih pripravljeni naseliti, je bil odgovor takratnega

direktorja Gojitvenega lovišča Rog (zdaj je to LPN MEDVED), ki je pod upravo ZGS, **Lada Šviglja** pritrdilen. Svojo odločitev je utemeljil s stavkom: **»Če mi ne sprejmemo ponudbe, da ponovno naselimo risa, ki je pred 100 leti še živel v naših gozdovih, in smo lovišče, ki je bilo tudi ustanovljeno zato, da skrbi za avtohtone vrste živali, nas ni treba!«** Dela smo se lotili zavzeto in takoj, tako da smo čez pol leta (2. marca 1973) v Rogu iz karantene že izpustili šest risov. S pomočjo **Janeza Čopa**, dipl. biologa, ki je takrat vodil Odsek za lovstvo pri Gozdarskem inštitutu v Ljubljani, smo navezali stike s Slovaki. Čop je pripravil natančen elaborat za naselitev, ki nam je služil za pridobitev vseh potrebnih uradnih dovoljenj (od Beograda in Ljubljane) za uvoz in naselitev. Dela smo se lotili z velikim veseljem in zavestjo, da opravljamo koristno delo, čeprav so nas nekateri kritizirali in nam pisali celo grozilna pisma.

Tako se je v Sloveniji postopoma razvila populacija risov, ki je v Evropi desetletja veljala za eno uspešnejših in za vzor ter se je uspešno prostorsko in številčno razširjala proti severu in zlasti jugu v sosednjo Hrvaško in naprej. Zdaj ugotavljamo, da ta populacija ugaša predvsem

zaradi parjenja v sorodstvu. Spektakularne besede o našem varstvu narave so postale samo besede in prihodnje leto, ko bomo minilo 40 let od naselitve, bomo morda lahko že ugotovili, da risa v naših gozdovih ponovno ni več! Treba je ukrepati takoj, za akcijo pa mora biti odgovoren Zavod za gozdove Slovenije – to je institucija za načrtovalsko in poklicno lovstvo – služba posebnega namena!

Na tem področju so nas prehiteli zlasti Švicarji, ki že lovijo rise, da jih bodo naselili v Avstriji. Njihova populacija je z razliko od naše vitalna in se širi, ker se je tudi razvila iz več živali kot naša. Nastala je le leto pred našo! Tudi njihove izvirne rise so, tako kot naše, odlovili v Slovaških Beskidih in pripeljali v Švico. Če bi se zdajšnji upravljalci LPN-jev res zavedali svoje pomembne vloge, bi se potrudili in hitro rešili naše rise.

Nezakoniti odstrel

Druga nevarnost, ki sedaj ogroža obstoj risa v Sloveniji, naj bi bil nezakoniti odstrel, ki pa ga morajo tisti, ki to tako smelo trdijo in ugotavljajo, tudi dokazati in dokumentirati. Krivce jim

bomo pomagali kaznovati! Še vedno so v lovskih vrstah tudi taki lovci, ki nezakonito ustrelijo risa. To se je žal dogajalo tudi takrat, ko smo risa naselili, vendar je bila takrat nastajajoča populacija še dovolj vitalna, da se zaradi posameznih redkih ilegalnih odstrelov, pa tudi legalnih, ni krčila, ampak se je celo pospešeno širila. Toda ilegalne odstrele ugotavljajo tudi v Švici, pa populacija še vedno ne nazaduje, ker je nastala iz več živali. Kaj je treba storiti, da rešimo risa, je povsem jasno. Zato ni treba dodatnih študij (ki se jih mnogi radi poslužujejo, da stvari zavlečejo in podražijo), ampak moramo takoj začeti z akcijo. Zdaj je ekološka zavest, če jo primerjamo z zavestjo, ko smo risa naseljevali prvič, na veliko višji naravovarstveni ravni. Tudi o vlogi zveri v naravi vemo več, znanje o tem se utrjuje tudi z vseživljenjskim izobraževanjem lovcev. Knjige LZS in glasilo Lovec, ki izhaja mesečno v več kot 24.000 izvodih, uspešno širijo ekološko zavest med lovci. Raziskovalci skupine na Oddelku za biologijo Univerze v Ljubljani v Lovcu sproti objavljajo vse izsledke in predstavljajo svoje delo; pa ne samo za risa, ampak tudi za medveda in volka.

*Ciril Štrumbelj,
Kočevje*

Vplivi okoljskih dejavnikov na poškodovanost drogovnjakov od jelenjadi na območju Jelovice z obrobjem

*Prisotnost velikih rastlinojedov intermediarnega (vmesnega) prehranskega tipa, npr. navadnega jelena (*Cervus elaphus* L.), lahko v gospodarjenih gozdnatih območjih povzroči resne konflikte med gozdarskimi interesi in interesi upravljanja z divjadjo. Navadna jelenjad vpliva na gozdne sestoje z objedanjem popkov in mladih poganjkov gozdnega drevja ter z objedanjem in lupljenjem lubja na drevju v mlajših sestojih. Obenem je jelenjad v evropskem pa tudi v slovenskem prostoru ena izmed najpomembnejših lovnih vrst divjadi. Jelenjad poškoduje debela iglavcev in listavcev, v večjem delu srednjeevropskega prostora pa je smreka med bolj priljubljenimi vrstami drevja. Poškodbe vplivajo na zmanjšanje prirastka, ki je odvisen od razmerja med obsežnostjo poškodbe in velikostjo drevesa. Pri iglavcih manjše poškodbe lahko drevo popravi samo z oblivanjem s smolo. Pri večjih pošodbah je izguba prirastka večja, poveča se tudi verjetnost okužbe z glivami. V končni posledici gniloba lahko povzroči razpadanje in ekonomsko razvrednotenje lesa. Večji obseg poškodb v sestoji se končno lahko odrazi v povečani nevarnosti za stabilnost drevja in sestoja ter v odmiranju drevja, kar je v povezavi z objedanjem mladja lahko povezano s težavami pri obnovi sestojev.*

Postavljenih je bilo veliko domnev (hipotez) za pojasnitev vzrokov za lupljenje debel, ki jih povzroča jelenjad. Hipoteze vključujejo pomanjkanje drugih prehranskih virov, potrebo po določenih snoveh (hranivih), ki jih vsebuje lubje, potrebo po stalni oskrbi živali z vlakninami, pomanjkanje vode, hierarhično obnašanje jelenov, zimske vremenske razmere, gostoto oziroma število jelenjadi ipd. Kljub številnim nadomestnim možnostim pa večina avtorjev meni, da je pomanjkanje drugih vrst hrane v času prehranskega »ozkega grla« v povezavi s snežno odejo in mrazom (zima) najpogostejši vzrok lupljenja (UEDA s sod., 2002, JIANG s sod., 2005, VERHEYDEN s sod, 2006). V zmernem podnebnem pasu namreč v hladnem delu leta snežna odeja (debelja) zmanjša dostopnost do drugih (sicer dostopnih) prehranskih virov, kar v povezavi z drugimi dejavniki (mraz, populacijska gostota jelenjadi, starost sestoja, drevesna vrsta, gostota sestoja ipd.) privede do intenzivnejšega lupljenja de-

bel mlajših dreves. Na znatne poškodbe drevja lokalno lahko vpliva tudi visoka populacijska gostota jelenjadi (VÖLK, 1998 b), čeprav nekatere primerjave (BRÄNDLI, 1995, VÖLK, 1998b) ne potrjujejo splošne odvisnosti med gostoto jelenjadi in poškodovanostjo drogovnjakov. Kljub zmanjševanju gostote jelenjadi, npr. v Avstriji, se v zadnjih dvajsetih letih obseg poškodb ni pomembneje zmanjšal. Tudi nekateri drugi avtorji potrjujejo povezavo med obsegom poškodb in gostoto jelenjadi (JERINA s sod., 2008, KIFFNER s sod., 2008) oziroma ugotavljajo večji obseg poškodovanosti v osrednjem delu populacijskega areala jelenjadi v primerjavi z robnim delom (VOSPERNIK, 2006), čeprav povezava z gostoto jelenjadi ne velja vedno za vse drevesne vrste (AKASHI/TERAZAWA, 2004).

Namen raziskave in priprava podatkov

Uspešno preprečevanje poškodb drevja mlajših sestojev predpostavlja dobro poznavanje vzrokov, ki privedejo do tovrstnih poškodb. Glede na problematiko poškodovanosti drogovnjakov, ki se je na območju Jelovice začela v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja in je bila eden od argumentov nasprotovanja prisotnosti jelenjadi na tem območju, menimo, da je treba podrobneje proučiti vzroke za tovrstne poškodbe. V ta namen smo v sodelovanju s terensko gozdarsko službo Zavoda za gozdove Slovenije (ZGS) za proučevano območje zbrali podatke o mestih poškodovanih drogovnjakov. Vključili smo vse sestoje, v katerih je bilo opaziti poškodbe debel zaradi obgrizovanja (objedanja) in lupljenja, pa tudi sestoje, v katerih ni bilo opaziti poškodb. Poškodovane in nepoškodovane sestoje smo prostorsko umestili v kilometrske kvadrante (velikosti 100 ha), podobno kot v vsej Sloveniji upravljavci lovišč razvrščajo odvzem (odstrel in izgube) divjadi večjih vrst. Z raziskavo smo želeli čim celoviteje proučiti značilnosti prostora, v katerem nastajajo poškodbe drogovnjakov od jelenjadi, zato smo v analizo vključili 49 okoljskih dejavnikov (spremenljivk), ki bi lahko vplivali na poškodbe. Podatke o zgradbi prostora in drugih obravnavanih okoljskih dejavnikih smo pripravili na temelju lastnih podatkovnih baz, vanje pa smo vključili tudi druge javno dostopne podatkovne baze. Lastne podatkovne baze smo izdelali s prekrivanjem kilometrskih kvadrantov s stranicami 1 x 1 kilometer (velikosti 100 ha) s kartnimi podlagami odsekov (baza podatkov o gozdovih) in uvrščanjem odsekov v ustrezne kvadrante. Javno dostopne podatke smo obdelali tako, da smo podat-

ke različnih slojev prilagodili na nivo kvadrantov. V analizo smo poleg okoljskih spremenljivk vključili tudi podatke o gostoti odvzema jelenjadi (obdobje 2004–2009). Prostorska enota okoljskih spremenljivk in odvzema jelenjadi je tako enaka prostorski enoti poškodovanih drogovnjakov od jelenjadi. Skupno je bilo v raziskavi upoštevanih 533 kvadrantov, od tega je bilo 149 pozitivnih primerov (poškodovani drogovnjaki) in 384 negativnih (nepoškodovani drogovnjaki). Podatke smo obdelali z ustreznimi statističnimi metodami.

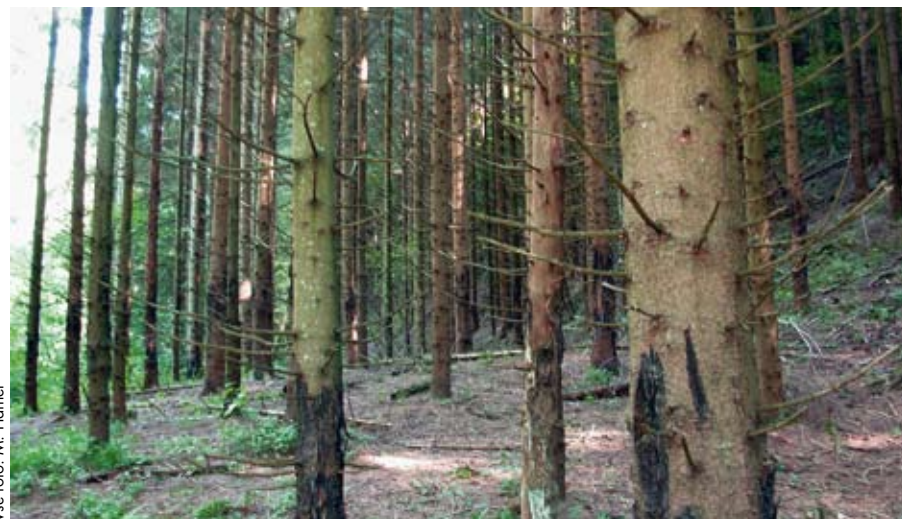
Rezultati proučevanj

Že ob primerjavi srednjih vrednosti posamičnih okoljskih dejavnikov med kvadranti, kjer so poškodbe sestojev, in med kvadranti, kjer poškodb nismo opazili, ugotavljamo številne razlike. Največje so pri spremenljivki *gostota odvzema jelenjadi*, nato pri *deležu gozdov*, sledita *delež drogovnjakov* in *oddaljenost kmetijskih površin* itn. Med kategorialni-

mi spremenljivkami (spremenljivke, pri katerih so njihove vrednosti razvrščene v skupine) pa je največja razlika v *količini padavin* in *dolžini sončnega obsevanja v poletnem obdobju*. Z nadaljnjimi (t. i. multivariatnimi) statističnimi analizami smo ugotovili, da je poškodovanost drogovnjakov od jelenjadi pogojena z vrednostmi šestih okoljskih dejavnikov. Poškodovanost drogovnjakov se povečuje z večanjem *deleža smreke* v sestojih ter z večanjem *gostote odvzema jelenjadi*. Poškodovanost drogovnjakov se zmanjšuje s povečevanjem *deleža kmetijskih površin*, povečevanjem *deleža debeljakov*, povečevanjem *deleža slabo zasnovanih sestojev* in večanjem *oddaljenosti od krmišč*.

Razmerja med (glede na poškodovanost sestojev) »najboljšo« in »najslabšo« kategorijo si glede na absolutno jakost vplivov pri šestih okoljskih dejavnikih sledijo v naslednjem vrstnem redu:

oddaljenost od krmišč	1 : 4,9
delež smreke	1 : 3,7
delež kmetijskih površin	1 : 3,5

Fotografija 1 – Drogovnjaki so za jelenjad dobro kritje, v njih pa razen lubja skoraj ni druge razpoložljive hrane.

Fotografija 2 – V primerjavi z drogovnjaki je v debeljakih na voljo več prehranskih virov, so pa slabo kritje za jelenjad.

gostota odzema jelenjadi 1 : 2,3
delež slabo zasnovanih sestojev 1 : 2,3
delež debeljakov 1 : 1,02

Drogovnjaki so za jelenjad dobro kritje pred neugodnimi vremenskimi razmerami in vznemirjanjem

Veliki rastlinojedi parkljarji se na razmere v okolju prilagajajo z izborom specifičnih habitatov, v katerih lahko na energetsko učinkovit način zadovoljijo svoje potrebe. Značilnost poselitve prostora v življenjskem prostoru jelovške jelenjadi je tudi raba mlajših razvojnih faz gozda, med njimi tudi drogovnjakov (slika 1). Ocenjujemo, da se v poškodovanih drogovnjakih jelenjad zadržuje pretežno v hladnem delu leta, saj zelo prevladujejo zimske poškodbe (obgrizovanje debel) v deležu več kot 95 %. Gosti sestoji iglavcev so – zaradi prestrežanja večjega deleža padavin, brezvetrja, višjih zimskih temperatur in nižje snežne odeje (MOEN, 1976; MYSTERUD s sod., 1997, KIRCHOFF/SCHOEN, 1987) – za živali ugodno toplejše (termalno) mikrookolje. V drogovnjakih živali poleg potreb po uravnavanju telesne temperature lažje zadostijo tudi potrebe po varnosti. Potrebe po kritju pred vznemirjanjem so v višjih nadmorskih višinah (planota Jelovica) pomembne predvsem v jesenskem obdobju (rast gob) in po njem do višje snežne odeje, ko večina gozdnih cest ni več dostopna obiskovalcem (z avtomobili), pozneje pa morebiti zaradi gospodarjenja z gozdovi in upravljanja z divjadjo (sečnja in spravilo lesa ter lov). V poznih zimskih in zgodnjih spomladanskih mesecih je zaradi obilne snežne odeje obiskovalcem večji del planote nedostopen, zato je v tem času rabo drogovnjakov mogoče povezovati z iskanjem toplejših mest (termalno kritje), kjer je primerno za kritje, počivanje, prežvekovanje in kot zavetje pred padavinami. V sredogorju in nižjih nadmorskih višinah je poudarjena raba drogovnjakov lahko povezana tudi z večjo gostoto javnih cest, manjšo oddaljenostjo do javnih cest in naselij, večjimi naselji in s tem povezano večjo stopnjo vznemirjanja tudi v hladnem delu leta. V sredogorju k večji stopnji vznemirjanja lahko pripomore tudi intenziven lovski pritisk zaradi izpolnjevanja postavljenih načrtov odstrela, predvsem v novembru in decembru. V teh mesecih je bilo v loviščih proučevanega območja v letu 2009, npr., uplenjene 43 % jelenjadi, povprečna nadmorska višina kvadrantov z uplenjeno jelenjadjo v teh dveh mesecih pa je bila 851 m. Ker se morajo živali prehranjevati večkrat na dan in

Fotografija 3 – Pozimi jelenjad rada poseljuje sestoje s prevladujočim deležem smreke. V takih sestojih so poškodbe drogovnjakov pogostejše.

Fotografija 4 – Slabo zasnovani in vejnati drogovnjaki za jelenjad niso privlačni; lubje je grobo, lupljenje pa tudi mehansko oteženo.

ob tem v primerih vznemirjanja nerade izstopajo na bolj odprte površine (presvetljeni sestoji, travniki, pašniki), je v gostih sestojih lubje drevja praktično edina dostopna hrana. Glede prehranskih potreb živali bi lahko pojasnili tudi večjo poškodovanost drogovnjakov v kvadrantih z manjšim deležem debeljakov. V primerjavi z drogovnjaki je v debeljakih v toplem delu leta pa tudi v hladnem delu v obdobju brez snega na voljo več prehranskih virov, so pa slabo kritje (slika 2). Zato se živali glede na zadovoljevanje potreb po varnosti in hrani v takšnih primerih očitno raje zadržujejo skupaj v drogovnjakih.

Poškodbe se povečujejo v okolju z večjim deležem smreke

Poškodovanost drogovnjakov se povečuje z večanjem deleža smreke v les-

ni zalogi sestojev in je največja v najvišjem razredu (delež smreke >76,5 %). V zimskem obdobju jelenjad verjetno poudarjeno izbira sestoje z večjim deležem smreke (slika 3), saj je v njih manj snega, temperature pa so višje (še posebno v gostih sestojih) v primerjavi s sestoji, kjer prevladujejo druge drevesne vrste in v primerjavi s presvetljenimi sestoji ali negozdnimi površinami. Tudi HAFNER/ČERNE (2010) za isto proučevano območje v hladnem delu leta ugotavljata večjo prisotnost v sestojih z večjim deležem iglavcev. Vpliv listavcev (manjši delež v kvadrantih s poškodovanimi drogovnjaki v primerjavi z nepoškodovanimi) je zaznati v delnih primerjavah. V nadaljnje analize deleža bukve in drugih listavcev nismo vključili zaradi tesne soodvisnosti z deležem smreke. RHEINBERGER/SUTER (2006), npr., navajata, da v sestojih na pogostost poškodb debel pozitivno vpliva delež jesena, negativno pa delež buk-

ve. JERINA s sod. (2008), npr., ugotavlja, da se poškodovanost drogovnjakov manjša z večjim indeksom pestrosti drugih drevesnih vrst. V naši raziskavi smo pri delnih primerjavah odkrili večjo poškodovanost drogovnjakov v okolju z manjšim indeksom vrstne pestrosti gozdnih združb, v nadaljnjih analizah pa nismo odkrili tovrstnega vpliva. Res pa je, da so predvsem na planoti Jelovici sestoji precej spremenjeni.

Jelenjad se raje prehranjuje z lubjem debel bolj zasnovanih sestojev

Poškodovanost drogovnjakov je večja v razredih z manjšim deležem slabo zasnovanih sestojev. Jelenjad se raje prehranjuje z lubjem drevja bolj zasnovanih sestojev, saj je drevje manj vejnato, rast drevja je hitrejša, lubje pa tanjše. Iz raziskav drugih avtorjev je razvidno, da je bolj poškodovano drevje manjših premerov in večjih gostot. JERINA s sod. (2008) navaja, da se verjetnost poškodovanosti smreke povečuje z večjo gostoto drevja; največja je bila pri največji gostoti, t. j. 3.450 dreves/ha. V mlajših gostih sestojih je lubje tanjše in bolj sočno, veliko vej odmre, s čimer se zmanjša dejanska zaščita debla. V njih drugega rastlinja skoraj ni, zato so tovrstni sestoji privlačni za jelenjad. VOSPERNIK (2006) navaja, da se verjetnost poškodb povečuje s povečevanjem gostote sestoja in z večjim deležem smreke v njem. Največjo poškodovanost drevja ugotavlja pri srednji višini 20 m. RHEINBERGER/SUTER (2006) ugotavljata, da se poškodovanost debel dreves manjša z večjo razvojno stopnjo sestoja oziroma z večjo starostjo in manjšim številom drevja. Z večjim premerom in starostjo se v lubju zmanjšuje delež organskih sestavin (GRONBACH, 1964), medtem ko se delež surovih vlaknin povečuje, povečuje pa se tudi t. i. »skorjavost« lubja (WAGENFÜHR, 1984). Lupljenje je tako z večjo starostjo dreves manjše zaradi manjše vsebnosti hranljivih snovi in je zato za jelenjad manj primerno, je pa tudi mehansko oteženo (slika 4). RHEINBERGER/SUTER (2006) med najbolj priljubljenimi vrstami za lupljenje navajata jesen (*Fraxinus excelsior* L.) s 77 % deležem poškodovanih dreves, sledi jelka (*Abies alba* Miller) s 44 % poškodovanih dreves, nato smreka (*Picea abies* L.), gorski javor (*Acer pseudoplatanus* L.) in drugi listavci z 20–30 %, medtem ko bukev (*Fagus sylvatica* L.) praktično ni bila nikjer poškodovana. Pri večini drevesnih vrst (razen jesena in drugih listavcev) pa so bila izločena drevesa

pogostejše poškodovana v primerjavi z drugimi.

Poškodovanost se zmanjšuje z večanjem deleža kmetijskih površin

V proučevanem območju na poškodovanost drogovnjakov vpliva tudi delež kmetijskih površin, in sicer se verjetnost za poškodovanost manjša z njihovim večjim deležem (slika 5). Večji delež kmetijskih površin pomeni več primerne hrane, zato je v tem pogledu razumljiva razbremenitev oziroma manjša poškodovanost gozdnih sestojev. Poškodovanost se zelo zmanjša že v razredu z deležem 6,45–14,83 %. Zato ocenjujemo, da v prehranskem pogledu zadošča že majhen delež kmetijskih površin z manjšo velikostjo prehranskih krp. JERINA (2006), npr., ugotavlja, da se jelenjad pri prehranjevanju na kmetijskih površi-

nah zadržuje blizu gozdnega roba. 90 % vseh proučevanih lokacij na negozdnih površinah je bilo od najbližjega gozdnega roba oddaljenih manj kot 92 m. Vpliva poškodovanosti drogovnjakov glede na oddaljenost od gozdnega roba nismo proučevali, JERINA s sod. (2008) pa za drogovnjake na Pohorju ugotavlja, da so poškodbe največje v oddaljenosti 600–800 m od gozdnega roba, bliže in v večji oddaljenosti so manjše. Tudi KIFFNER s sod. (2008) navaja, da je bila večja verjetnost poškodovanih debel znotraj sestojev v primerjavi z drevjem na robu sestoja. Večjo poškodovanost drogovnjakov na območjih z majhnim deležem kmetijskih površin pojasnjemo z večjo rabo prostora z manjšimi kmetijskimi površinami v hladnem delu leta. HAFNER/ČERNE (2010) za isto proučevano območje namreč ugotavljata, da se v zimskem obdobju pri jelenjadi poveča uporaba območja z večjim deležem gozdov. Na proučevanem območju

Fotografija 5 – V območjih z večjim deležem travnikov in pašnikov so gozdovi manj poškodovani.

Fotografija 6 – V bližini krmišč so poškodbe mladih sestojev večje. (Foto: Z. Primožič)

Fotografija 7 – V okolju z večjo gostoto odstrela (več jelenjadi) so tudi poškodbe večje.

je v prostoru z manjšim deležem kmetijskih površin manjša gostota javnih cest, naselja so manjša, razdalje do javnih cest in naselij pa so večje. Zato bi na območju z manjšimi deleži kmetijskih površin večjo poškodovanost drogovnjakov lahko bolj kot s kritjem pred vznemirjanjem pojasnjevali s kritjem, povezanim zaradi podnebnih dejavnikov (sneg, višje temperature, zaščita pred vetrom). Kljub temu iz lastnih izkušenj ugotavljamo, da jelenjad tudi v takšnih primerih na kmetijske površine izstopa pozneje, v nočnih urah, na njih se zadrži krajši čas in se dlje zadržuje v sestojih s primernim kritjem. Veliki rastlinojedi se namreč na motnje odzivajo z izborom tistih rastlinskih oblik, ki jim nudijo dobro kritje (HERBOLD, 1995, KUCK s sod., 1985, JERINA, 2006) s spremenenim ritmom dnevno-nočne aktivnosti (HERBOLD, 1995) in z izogibanjem območjem s pogostejšimi motnjami (EDGE/MARCUM, 1985, KUCK s sod., 1985, JERINA, 2003, JERINA, 2006). JERINA (2003) za jelenjad v južnem delu Slovenije, npr., ugotavlja, da se je verjetnost rabe prostora z oddaljenostjo od glavnih cest strmo povečala in je bila v najbolj oddaljenih predelih 15-krat večja kot blizu cest. Blizu glavnih cest, kjer je pogostnost motenj zaradi prometa in obiskovalcev velika, je proučevana in spremljana jelenjad živela bolj prikrito in se je zatekala v sestoje, ki so ji nudili ustrežnejše in varnejše kritje (umik v mladovja). EDGE/MARCUM (1985), npr., ugotavlja, da se ameriški jelen – vapiti (*Cervus canadensis*) izogiba predelom, ki so od delovišč – cest oddaljeni manj kot kilometer. RHEINBERGER/SUTER (2006) pa, npr., nista odkrila, da bi bila poškodovanost drevesnih debel (drogovnjakov) v kakršni koli odvisnosti od oddaljenosti do najbližje hiše.

Bliže krmišč je poškodovanost večja

Poškodovanost drogovnjakov se manjša z oddaljenostjo od krmišč (slika 6). HAFNER/ČERNE (2010) za isto proučevano območje ob primerjavi vpliva okoljskih dejavnikov na razporeditev jelenjadi v toplem in hladnem delu leta ugotavljata, da se v hladnem delu leta jelenjad premakne v bližino krmišč in bliže mestom s položenimi večjimi količinami krme. Vpliv količine krme pa je odločujoč tudi v toplem delu leta. Kljub precejšnji količini hrane, ki je na voljo v intenzivno gospodarjenih gozdovih proučevanega območja, pa jelenjad svoje habitate oblikuje tudi glede na porazdelitev krmišč dopolnilnega zimskega krmljenja. JERINA s sod. (2008), npr., v raziskavi na Pohorju ni odkril vpliva krmišč za dopolnilno krmljenje divjadi na poškodovanost smrekovih drogovnjakov. Čeprav je v zimskem obdobju na območjih z intenzivnim upravljanjem z jelenjadjo pomembna tudi dopolnilna hrana s krmišč (ADAMIČ, 1989, ADAMIČ, 1990, JERINA, 2006), pa očitno bližina krmišč ne pogojuje vedno tudi večje verjetnosti poškodb debel. Pomen hrane s krmišč je v celotni prehrani jelenjadi poleg od letnega časa odvisen tudi od naravne ponudbe hrane v določenem okolju ter od podnebnih značilnosti določenega območja (npr. temperature, višine in trajanja snežne odeje), pa tudi od telesne kondicije živali v populaciji (OZOGA/VERME, 1982, ADAMIČ, 1990). Zato se pomen krmišč in njihov vpliv na poškodovanost debel lahko razlikujeta med območji in tudi med leti. VÖLK (1998a) in VÖLK (1999a) navaja, da je v Avstriji najmanjši odstotek poškodovanosti debel na območjih z najmočnejšim obsegom zim-

skega krmljenja in z velikimi tropi jelenjadi na krmiščih ter na drugi strani na območjih z najmanjšim obsegom zimskega krmljenja in majhnimi tropi jelenjadi na krmiščih.

Poškodovanost je večja v okolju z večjo gostoto odvzema jelenjadi

Analize napovedujejo, da je poškodovanost drogovnjakov večja v okolju z večjo gostoto odvzema jelenjadi (slika 7). Ugotovitev je razumljiva, saj je večja gostota odvzema praviloma v okolju z večjo gostoto populacije, več jelenjadi pa mora zaužiti tudi večjo količino hrane. Pri tem je treba pojasniti, da je bil delež kvadrantov, v katerih ni bilo evidentiranega odvzema jelenjadi, visok (59 %), zato so rezultati v tem pogledu bolj informativne narave. Tudi v drugih raziskavah nekateri avtorji potrjujejo vpliv gostote jelenjadi na poškodovanost (smrekovih) drogovnjakov, medtem ko drugi ne ugotavljajo tega vpliva. JERINA s sod. (2008) navaja, da se verjetnost za poškodovanost drogovnjakov večja z večjim indeksom populacijske gostote jelenjadi ob dejstvu, da je rezultat zaradi skopih podatkov o gostoti jelenjadi zgolj informativne narave. KIFFNER s sod. (2008) ugotavlja, da se verjetnost lupljenja poveča z vsako glavo uplenjene jelenjadi na km² za približno 30 %. VOSPERNIK (2006) navaja večji obseg poškodb v osrednjem delu populacijskega arela jelenjadi v primerjavi z robnim delom, v katerem jelenjad ni prisotna vse leto. AKASHI/TERAZAWA (2004) za nekatere drevesne vrste ugotavljata večjo verjetnost poškodb v povezavi z gostoto jelenjadi, za druge drevesne vrste pa ne. VÖLK (1998b) in VÖLK (1999b) pa za nekatere predele Avstrije navaja, da gostota jelenjadi kljub njenemu velikemu prostorskemu nihanju ne vpliva na obseg poškodb drevja. Najmanjšo poškodovanost drevja – kljub veliki gostoti jelenjadi – ugotavlja v primerih naravnih gozdnih sestojev s pestro horizontalno in vertikalno zgradbo. V gozdovih z uravnovešenim razmerjem razvojnih faz ter pestro horizontalno in vertikalno sestavo je torej odstotek poškodovanih sestojev (dreves) lahko kljub veliki gostoti jelenjadi relativno nizek.

Miran Hafner,
spec., univ. dipl. inž. gozd.

miran.hafner@zgs.gov.si

Blaž Černe, univ. dipl. inž. gozd
blaz.cerne@zgs.gov.si

(Prispevek je v celoti objavljen v Gozdarskem vestniku 69, št. 7–8, kjer je naveden tudi seznam uporabljenih virov).

Razmnoževanje in energetska bilanca v eni od populacij divjih prašičev

Na seminarju o divjih prašičih, ki je bil v začetku predlanskega novembra v enem od nemških raziskovalnih ustanov v deželi Baden-Württemberg, je bilo predstavljenih več zanimivih prispevkov o biologiji, zlasti razmnoževalni (reprodukcijski) ekologiji in etologiji (vedenju) divjih prašičev. Povzetek poročila iz naslova tega prispevka je nedvomno zanimiv. Projektne raziskave so potekale na 6.900 ha velikem območju z veliko poseljenostjo in gostoto prometnic (okrog 1300 ha). Na tem območju so ugodne podnebne razmere in velik delež naravnih prehranskih virov, saj je ob 60-% gozdnatosti kar polovičen delež hrasta in bukve.

Od novembra 2001 do marca 2006 so bili vzorci odvzeti od vseh odstreljenih in povoženih živali. Prvo leto so iz svinj odvezemali le maternice, pozneje so bile raziskave razširjene tudi na želodce in kri obeh spolov. Od moških prašičev so odvezemali tudi vzorce maščobnih tkiv, ugotavljali so starost, proučevali pa tudi delovanje in vplive hormonov. Sočasno potekajoče veterinarske preiskave so ugotavljale prisotnost protiteles na svinjsko kugo.

Za raziskave o rodnosti so imeli na voljo 357 maternic (198 ozimk, 121 lanščakinj, 38 odraslih svinj) iz obdobja november 2001 do marec 2006 (graf 1). Zaradi dejstva, da je težišče odstrela pozimi, ni bila zagotovljena enakomerna zastopanost vzorcev tudi po letnih časih. Okrog 80 % maternic je bilo iz obdobja november–januar, ko so skupni lovi, vzorci iz poletnih mesecev pa so bili reprezentativno podcenjeni. Podobna razporeditev velja tudi za druge vzorce (že-

lodec, kri, maščobna tkiva). Kot kazalnik rodnosti so bila upoštevana rumena telesca in zarodki. Plod je s prostim očesom zaznaven šele 14 dni po oploditvi.

Za ugotavljanje prehranske vsebine je bilo na voljo 422 želodcev živali, uplenjenih od oktobra 2002 do marca 2006 (graf 2). V vsebini želodca so ugotavljali prostorninski odstotni delež posamezne hrane. Za razločevanje posameznih prehranskih vsebin so upoštevali metodologijo (Eisfeld & Hahn, 1998), ki je bila na tem območju uporabljena že v nekaterih predhodnih raziskavah.

Pri raziskavah so prvič poskušali določiti tudi energetska vrednost želodčne vsebine. Za te namene so vsebino želodca laboratorijsko posušili in zmleli. Z eno od klasičnih metod (Weenderjeva analiza) so določili prehransko vrednost surovih proteinov, maščob, vlaknin in pepela. Iz dobljenih vrednosti so s pomočjo formule za energetska vrednotenje krme za domače prašiče (Reiser, 1981) ugotavljali celovito energijsko vrednost in izkoristljivo energijo v megajoulih/kg

suhe snovi, in to za vsak želodec oz. vsako žival. Določili so tudi energijske vrednosti za skupine hrane, npr. za zelišča in trave, nadzemne lesnate rastline, plodove in podobno.

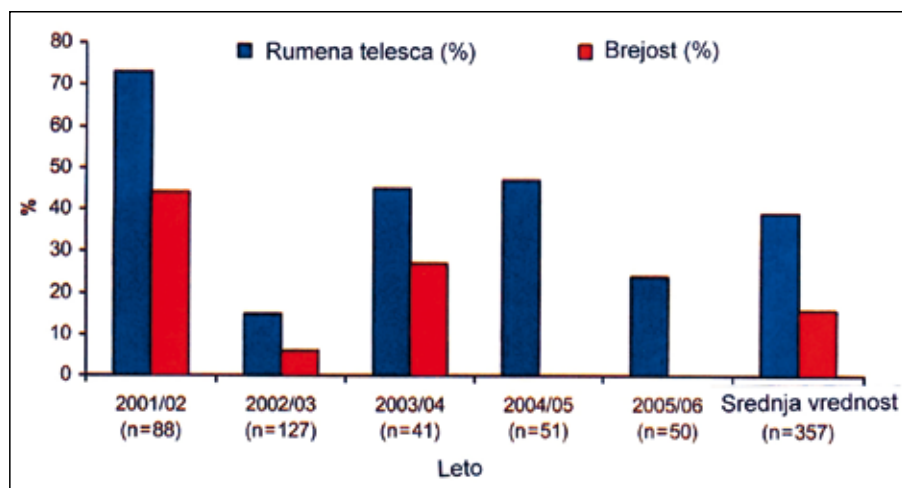
Za razmnoževalne parametre divjih prašičev so značilna izrazita letna nihanja. Prvo raziskovalno leto 2001/02 je bilo razmnoževalno najboljše, z velikim deležem svinj s 73 % ovulacijo in

prišli v sosednji obori. Med 94 preiskanimi svinjami (60 ozimk, 21 lanščakinj in 13 odraslih) od oktobra do marca je bila breja le ena, rumena telesca pa so ugotovili le pri dveh. Tega fenomena si preprosto niso znali pojasniti še zlasti zato, ker so bile v zadnjih dveh zimah prehranske razmere dobre, še zlasti v zimi 2004/05, ko so bili želodci polni žira. Domneva, da je mogoč vzrok virus-

nega izvora, ni bila potrjena. Mogoče bi bilo, da se je razmnoževalno obdobje pomaknilo v vegetacijski čas, česar pa zaradi skromnega števila vzorcev iz pomladanskih in poletnih mesecev niso mogli preveriti. To, da so bili vsako leto odstreljeni tudi ozimci, pa je najzgovornejši dokaz o razmnoževanju.

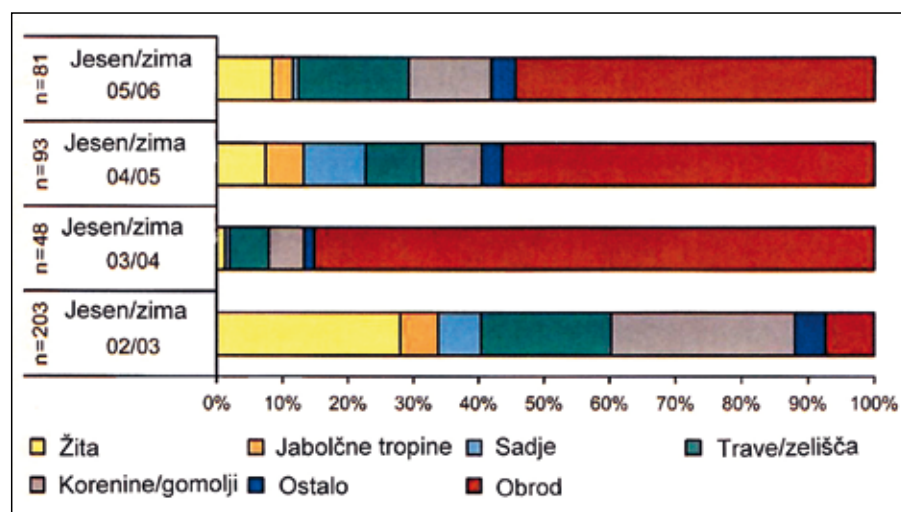
Delež žit s krmišč (predvsem koruznega zrnja, pa tudi ovsa in pšenice) je nihal v odvisnosti od gozdnega obroda v štirih polletjih jesen–zima, in to od 1 do 28 % (povprečje 18 %). Najvišja vrednost je bila v letu 2002/03 brez gozdnega obroda. Tisto zimo je bil delež hrane s krmišč štirikrat večji kot v preostalih treh zimah s povprečnim obrodом. Najmanjši povprečni delež hrane s krmišč je bil v zimi 2003/04, ko so se divji prašiči ob polnem hrastovem obrodu pasli predvsem na želodu (85 % delež). Ob taki ponudbi dajejo prašiči prednost želodu in žiru. Tudi v preostalih treh letih s povprečnim obrodом je bil delež hrane s krmišč manjši od 10 %.

V omenjenih raziskavah ni bila potrjena domnevna povezanost med gozdnim obrodом (oz. krmljenjem) z razmnoževanjem. Statistični testi niso potrdili očitne odvisnosti med deležem gozdnega

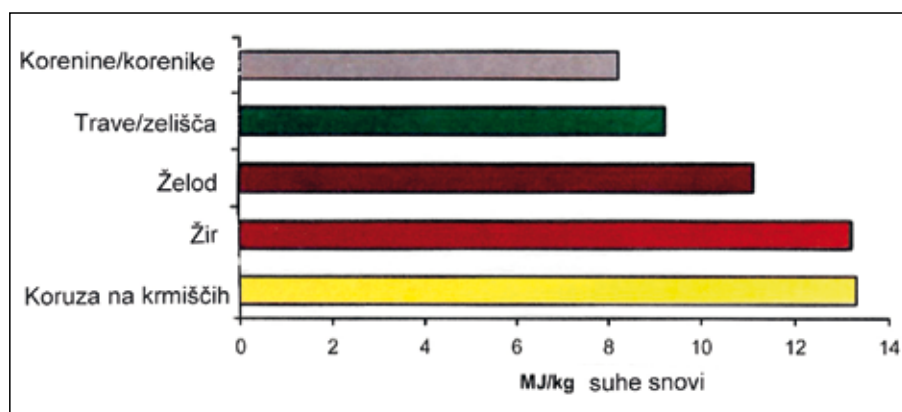

Graf 1: Odstotni delež svinj z rumenimi telesci in vidno brejih svinj v raziskovalnem območju Boeblingen v petih letih (n = 357 svinj vseh starostnih razredov)

44 % brejostjo pri preiskanih živalih. V naslednjih petih letih je bil delež svinj vseh starosti z rumenimi telesci od 15 do 73 % (petletno povprečje 39 %). Delež vidno brejih opaženih svinj je bil od 0 do 44 % (v petletnem povprečju 16 %). V primerjavi s podatki iz literature je bil delež svinj na spodnjem robu povprečja, delež brejih pa pod povprečjem drugih raziskovalnih območij. To ni ustrezalo pričakovanjem, po katerih naj bi bilo od 269 pregledanih živali ženskega spola vseh starosti brejih osemnajst. V štirih letih 2002 do 2006 je bilo v povprečju brejih 10 % lanščakinj, vidno brejih starejših svinj pa 12 %. V zadnjih dveh letih je bila na podlagi opažanj ugotovljena popolna odsotnost brejih živali. Do podobnih ugotovitev so v zimi 2004/05

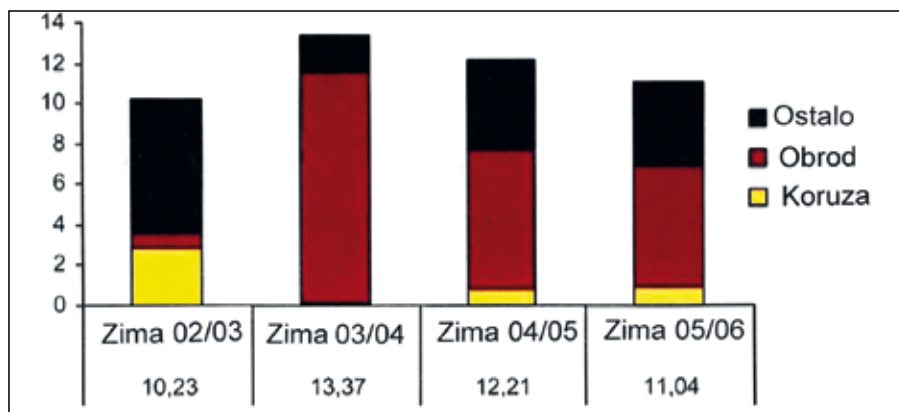
Graf 2: Sestava prehrane v prostorninskih odstotkih v štirih polletjih (jesen, zima) v 425 pregledanih želodcih

Graf 3: Povprečna vsebnost energijske vrednosti najpomembnejših vrst hrane v desetih pregledanih želodcih (v megajoulih na kilogram suhe snovi)

obroda (ali žit v želodcih) in reprodukcijskimi parametri (prisotnost rumenih teles oz. zarodkov). Izjema je bila šibka korelacija med deleži hrane iz obroda in številom rumenih teles ($p < 0,03$).

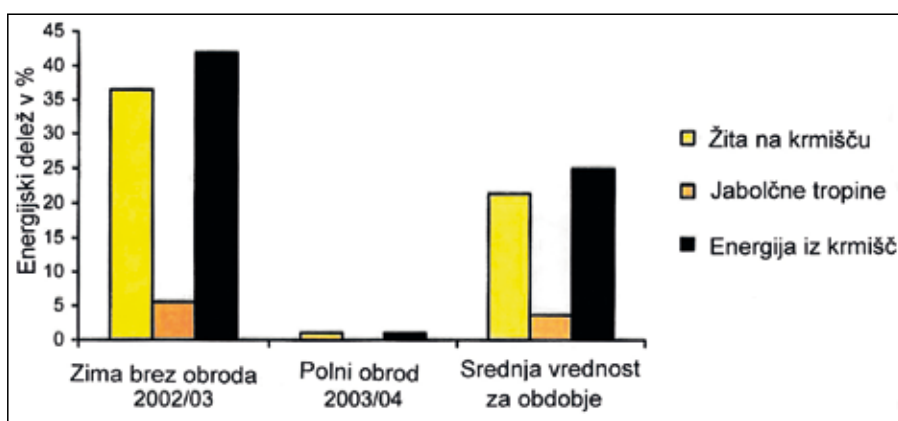
V raziskovalnem območju je gozdni obrod za divje prašiče najpomembnejši prehranski vir (tretjina vse prehrane), sledijo žita s krmišč. Korenike in gomolji ter trave in zelišča imajo podoben delež. V raziskovalnem območju omenjene štiri skupine sestavljajo 85 % prehrane. S presnovnega vidika sta gozdni obrod in hrana s krmišč visoko energijski prehranski vir. Koruzno zrnje in bukov žir dajeta 13 megajoulov energije/

Graf 4: Energijske vrednosti (v megajoulih na kilogram suhe snovi) visokoenergijske hrane (rumeno in rjavo) in nizkoenergijske hrane (črno) iz štirih polletij (pregledanih 425 želodcev)

/1 kg suhe snovi, kar pomeni 50 % več kot naravni prehranski vir v obliki mešanice trav in zelišč ali podzemnih rastlinskih delov, kot so korenike in gomolji. Zato tudi ni presenetljiv izrazito signifikanten vpliv ($p < 0,001$), ugotovljen v odvisnosti od deleža in vpliva krmišč in gozdnega obroda na energijsko vrednost želodčne vsebine (Lindenroth s sod., 2010)

Obstaja domneva, da se s krmljenjem divjih prašičev z žiti ustvarja trajni energetski dotok, saj se s tem tudi v letih brez obroda ali če ga je malo, zagotavlja nemotena energijska preskrba divjih prašičev. V tej povezavi so nedvomno zanimivi in primerljivi podatki o energijski vrednosti vsebine 425 želodcev iz štirih polletnih obdobj. Graf 5 kaže, da se ob izpadu obroda v letih 2002/03, navkljub krmljenju s koruzo, to energetsko ni povsem nadomestilo. Drugače rečeno: nikakršno dopolnilno krmljenje ne more povsem nadomestiti obroda. V omenjeni zimi je bila energijska vsebnost želodčne vsebine v povprečju 10 megajoulov na 1 kg suhe snovi. V zimi 2003/04, s polnim gozdnim obrodом, pa je bila ta vrednost v povprečju 13 megajoulov na 1 kg suhe snovi. Tudi v letih z delnim obrodом so bile te vrednosti višje kot v omenjenem letu brez obroda in izdatnem krmljenju. V omenjeni zimi je hrana s krmišč zajemala 28 % delež, kar pa ni zadoščalo za popolno nadomestilo obroda. V zimi 2002/03 brez obroda je bil delež visoko energijskih sestavin v prehrani, to je koruze in obroda, okrog 35 %, v treh zimah, 2003–05, z obrodом pa je ta vrednost v povprečju dosegala 85 %. Povprečna energijska vrednost hrane je torej predvsem odvisna od razpoložljivosti ali pomanjkanja gozdnega obroda. Nizkoenergijski prehranski naravni viri, kot so trave, zelišča, korenine, korenike, čebulice in gomolji, ne zmorejo nadomestiti gozdnega obroda in žit. V okoljih brez obroda, na primer v območjih s prostranimi monokulturnimi sestoji iglavcev, zgolj z naravnimi

Graf 5: Energijski deleži različnih vrst krme (žita in jabolčne tropine) v letih brez polnega gozdnega obroda in letih s polnim gozdnim obrodом ter srednje vrednosti za celotno obdobje ($n = 438$ želodcev)

prehranskimi viri ni mogoče zagotoviti enakovredne energijske oskrbljenosti zgolj s krmljenjem, čeprav je neodvisno od obsega obroda zagotovljena trajna energetska oskrba te vrste.

Glede na ponekod perečo problematiko vplivov divjih prašičev na druge dejavnosti v naravnem prostoru so pomembne in upoštevanja vredne tudi ugotovitve o energijski soodvisnosti gozdnega obroda in krmljenja. V že omenjenih nemških raziskavah sta bila ugotovljena najmanjši delež in pomen krmišč v letih z gozdnim obrodом (grafa 3 in 5). V zimi 2003/04 je ob polnem obrodу delež hrane s krmišč dosegal le 1 % energijski delež. Krmišča so bila komaj obiskana, kar ni nič novega. Ker pa vemo, da gozdni obrodi niso stalnica, nas morajo zanimati tudi dogajanja v drugačnih razmerah, pa tudi v okoljih, kjer zaradi sestave gozdov ni gozdnega obroda. V takih razmerah je vpliv krmljenja zelo, če ne odločilno pomemben. V zimi 2002/03 je hrana s krmišč, predvsem žita, pa tudi jabolčne tropine s krmišč za srnjad, dosegla povprečni 33,8-% delež, kar je predstavljalo in zagotavljalo 42-% delež energijskih potreb. V celotnem raziskovalnem obdobju, to je v štirih letih, je hrana s krmišč zadoščala za 25 % energijskih potreb divjih prašičev.

Vsak lovec se mora zavedati, da je koruza, pa tudi druga žita, močna krma. Tudi zato je treba spoštovati dovoljene količine. V praksi krmljenje ne sme potekati vse leto, po navadi za to tudi ni prave potrebe. Upoštevati je treba energijski vnos na eni strani ter potrebe gojitvenih ukrepov na drugi ter seveda spoštovati pogosto prezrta načela lovske etike in pravičnosti. Do krmljenja divjih prašičev so številni pomisleki in zadržki, pa tudi razlogi zanj. Ob tem mora razumno upravljanje z divjadjo zagotavljati dolgoročno in čim stabilnejšo uravnoteženost ravnanja. Doslej še nobena od raziskav ni potrdila povezanosti med

krmljenjem divjih prašičev in prirastkom. O tem je po eni od namenskih raziskav poročal Celina, 2008. Potrebne in dobrodošle bodo prihodnje raziskave tudi v okoljih s skromno naravno prehransko ponudbo, kot so predeli s povsem prevladujočimi iglavci. V prispevku predstavljenih tujih ugotovitev ne moremo preprosto prenašati v druga okolja. V tej raziskavi vključeno območje ima na voljo pogoste gozdne obrode, kar vpliva na odvisnost in obiskanost krmišč in tudi na količine krme. Zato bi bile priporočljive takšne raziskave tudi v območjih s podobnimi naravnimi danostmi.

Blaž Krže

Viri:

- Cellina, S., 2008, Effects of supplemental feeding on the body condition and reproductive state of the wild boar *Sus scrofa* in Luxembourg
- Eisfeld, D. & Hahn, 2008, Raumnutzung und Ernährungsbasis von Schwarzwild
- Elliger, A., Linderroth, P., Pegel, M. & Seitler, S. 2001, Ergebnisse einer landesweiten Befragung zur Schwarzwildbewirtschaftung
- Hahn, 2005, Abschlussbericht Fertiliäetät von Schwarzwild in Baden-Wuerttemberg
- Linderroth, P., Pegel, M., Elliger, A., Liebl, T., Seitler, S., 2010, Schwarzwildprojekt Boeblingen
- Treyer, D., Untersuchungen zum Einfluss der Futterverfügbarkeit auf Reproduktionsphänomene bei einer Schwarzwildpopulation in Baden-Wuerttemberg

Hitrost krogle in dolžina cevi

Na hitrost lovske krogle nedvomno vpliva tudi dolžina puškine cevi. Velja grobo pravilo, da za vsakih 5 cm krajše ali daljše cevi krogla izgubi ali pridobi približno 15 m/s. To pravilo ni natančno, saj je nemogoče upoštevati prav vse dejavnike, ki nastajajo pri tem. Seznanimo se, kako dolžina puškine cevi vpliva na hitrost krogle in kako na to razmerje vplivajo različni dejavniki. Obenem bomo ovrgli nekaj splošno razširjenih zmot.

Hitrost izgorevanja smodnika

Pomemben dejavnik je hitrost izgorevanja brezdimnega smodnika (angl.: *burn rate*), saj so si smodniki pri tem različni. Počasi goreči smodniki so *progresivni* in v primerjavi s hitrimi (*ofenzivnimi*) potrebujejo večjo razdaljo v cevi in težjo polnitev, a zato dosežejo večje hitrosti. Svojo hitrost pridobivajo postopoma, tlak pa ves čas ostaja na dovoljeni ravni. Počasi izgorevajoči smodnik v prekratki cevi ne bo dobro izrabil svoje energije v obliki razširjajočih se smodniških plinov. Ker za zmogljivejš naboje »magnum« praviloma uporabljajo počasne smodnike, so cevi teh pušk daljše, 65 cm, redko manj. Počasnejši smodniki imajo položnejšo

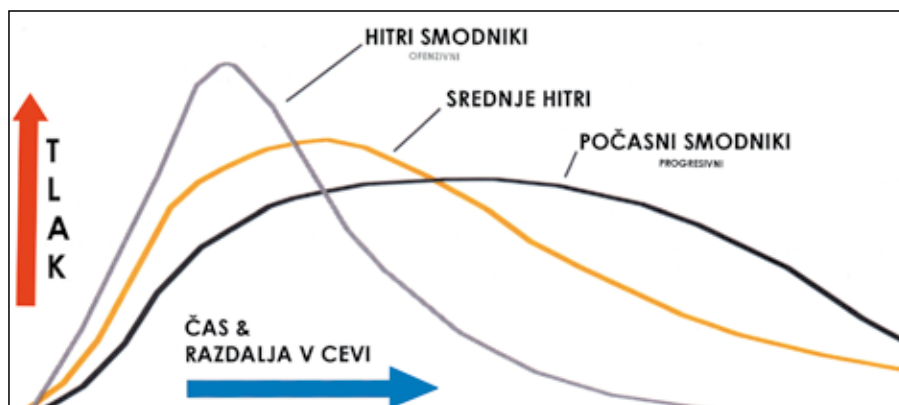
krivuljo tlaka, pri čemer zadnji del sega bolj proti ustju cevi. Taki naboji imajo torej višje tlake na ustju, daljša cev pa tlak plinov umiri in tako zmanjša blisk in pok. Krajšanje takih cevi je zato manj priporočljivo. *Graf 1* iz priročnika Vihtavouri¹ (Lapua) prikazuje krivuljo tlaka in krivuljo hitrosti krogle v cevi; rdeča črta tlaka je značilna za hiter dvig in zmanjšanje tlaka hitrejšega smodnika. Drugi graf, *graf 2*, prikazuje krivulje tlakov različno hitrih smodnikov. **Po vžigu smodnika** se smodniški plini razširjajo in tako potiskajo kroglo. Za njo se povečuje prostornina, obenem se zvišuje tudi tlak. Ta se zmanjša, ko se smodniški plini ne morejo več razširjati do take mere, da bi lahko še pospeševali hitrost krogle. Ko se zelo zmanjša, je to

¹ Vihtavouri reloading manual 3rd edition, stran 41

znak, da je smodnik že izrabil vso svojo energijo. V prvih nekaj centimetrih izgori 99,5 % smodnika. Tlak je najvišji na začetku, na ustju cevi ga ostane še 10 do 30 % (odvisno od vrste naboja). Smodnik ima veliko energije, a le 20 do 35 % se pretvori v kinetično energijo, t. j. v hitrost izstrelka. Od 20 do 30 % skupne energije se pretvori v toploto, 40 % energije pa »se izstrelki« skozi ustje cevi v obliki vročih plinov (povzeto po Vihtavouri).

Blisk na ustju cevi

»V vsakem sodobnem naboju ves smodnik zgori v prvih nekaj »inčih« poti, ki jo opravi krogla. Večina nas je že videla krivuljo tlaka, ki se strmo dvigne, ko krogla zapusti tulec in se počasi spusti, ko krogla potuje po cevi. Vrh krivulje označuje točko, kjer je smodnik popolnoma dogorel. Pri kalibru .30-30 smodnik dogori kako »inčo« od ustja tulca, toda v kakih super magnumih kot je .30-378 Weatherby Mag., lahko dogoreva 4–5 inče. V vsakem primeru pa ves smodnik v cevi zgori veliko prej preden krogla zapusti cev. Zakaj torej daljše cevi omogočajo večje hitrosti? Ker se

Graf 1

šanje strelcev »zakaj njihovo orožje ne dosega te hitrosti, če pa vendarle tam piše da s to dolžino cevi in s to polnivitvijo ...«

Rezultati različnih testov

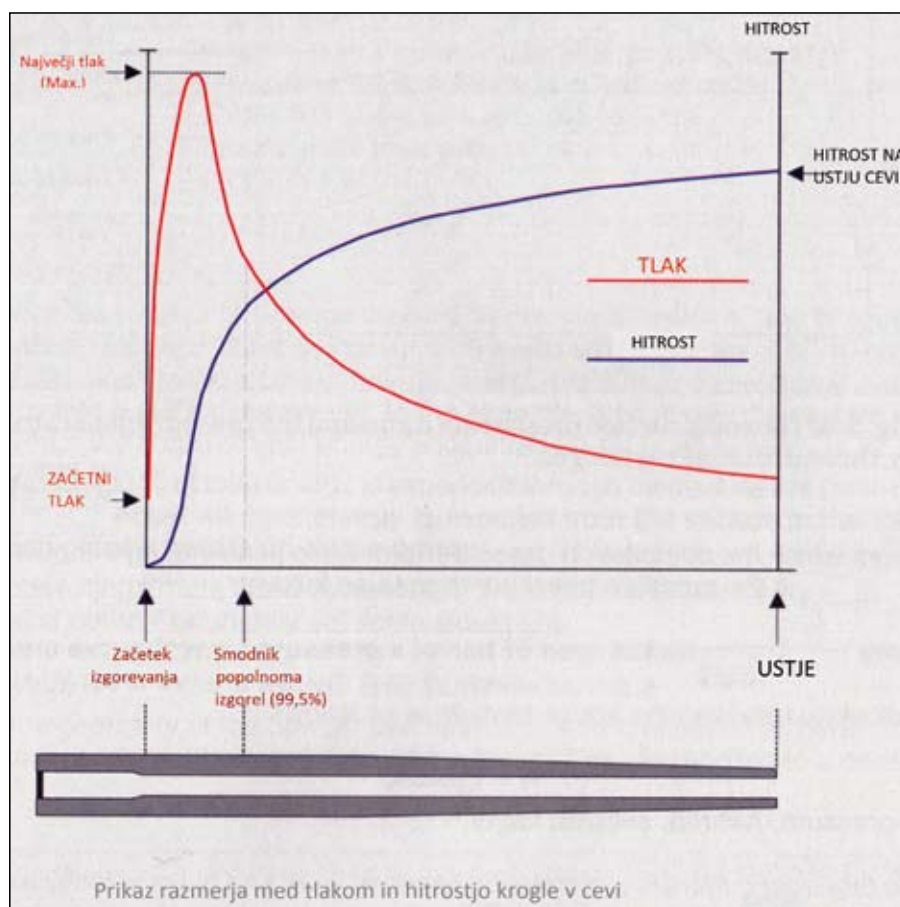
1) Sodelavci revije Guns&Ammo so leta 2001 primerjali nekaj novih Rugerjevih pušk M 77, Compact z 42 cm in Varmint s 60 cm dolgo cevjo, kal. .243 Win. Streljali so s tovarniškim strelivom s 3,7 g, 5,2 g in 6,5 g težkimi kroglami. Hitrosti v krajši puški so dosegle hitrosti 1028, 902 in 810 m/s, hitrosti v daljši pa 1130, 1013 in 907 m/s, kar pomeni, da

po tem, ko ves smodnik izgori, nastali smodniški plini še vedno razširjajo (ekspandirajo). In kaj je tisti veliki blisk na ustju cevi, ko sprožimo v mraku? Ne, to ni neizgorel smodnik, pač pa so vroči smodniški plini, ki reagirajo s kisikom v ozračju. Dodaj kisik kateremukoli ognju pa bo še bolj vzplamtel ...» piše priznani ameriški avtor **John Barsness**, ko v svojem prispevku² obračunava z razširjenimi zmotami.

Ko prižgemo nekaj smodnika za puške, se pojavi »blisk« oz. plamen, ki zaradi odsotnosti tlaka (tulec, cev) gori dobro sekundo (fotografija 3). Na obisku v tovarni RUAG Ammotec so nam pri prikazu delovanja streliva RWS serije *Silver selection* v mraku in natančno pojasnili, da **blisk na ustju cevi povzroči ogljikov monoksid v smodniških plinih, ki na ustju cevi reagira s kisikom v ogljikov dioksid**. To vrhunsko strelivo polnijo s posebnimi smodniki in dodatki, ki še zmanjšujejo nastanek tega plina. (Glej Lovec, 1/2012.)

Drugi dejavniki

a) Dejanska hitrost krogel je velikokrat manjša od objavljene (podatki na škatli streliva, katalogu ...). Proizvajalci streliva pri testiranju uporabljajo daljše cevi, s tesnejšim ležiščem naboja in tesnejšo cevjo, kot jo imajo običajne puške. Tako ustvarijo najslabše mogoče razmere, v katerih se lahko znajde tak naboj, a pri tem še ostane v mejah dovoljenih tlakov. Ohlapna ležišča in cevi ustvarijo nižje tlake in posledično tudi nekaj manjše hitrosti izstrelkov. Ko sem pred leti meril hitrost tovarniškemu strelivu 6,5 x 68 in 7 x 65 R, je bila hitrost za 30 m/s manjša od zabeležene, čeprav so bile cevi dolge 65 cm. Tudi na obisku v tovarni streliva RUAG so poudarili, da so preglednice le podlaga in da mora lovec preveriti padec krogle, kajti hitrost krogle je zaradi raznih dejavnikov lahko tudi drugačna.

Graf 2

b) Četudi v dveh vrstah orožja uporabljamo enak naboj in če imata enako dolgi cevi, sta končni hitrosti izstrelka lahko različni. Na to vpliva tudi: oblika in globina žlebov, tesnost, gladkost cevi, razdalja, ki jo krogla naredi ob premiku iz tulca do žlebov cevi ...

c) Hitrosti nihajo tudi, ko streljamo z istim strelivom iz istega orožja. Nihanja so različna ne glede na skrbnost pri pravi tovarniško ali ročno polnjenega naboja.

Zgornje tri trditve že od leta 1974 pojasnjuje prav vsak Speerov priročnik v prispevku *Zakaj dobivajo balistiki sive lase?*³ in se nanaša na neprestano vpra-

je bilo povečanje hitrosti na 5 cm cevi približno od **20 do 23 m/s**.

2) **Terry Weiland** je⁴ podrobno izpostavil vprašanje razmerja oz. vpliva dolžine cevi na hitrost krogle in izsledil zanimiva spoznanja. Izbral je puško Enfield, kal. .30-06, s 65 cm cevjo in švedski Mauser, kal. 6,5 x 55, z originalno, 71,1 cm dolgo cevjo. Nato je krajšal njuni cevi po 5 cm naenkrat, do končne dolžine 40,5 cm. Pri tem je s kronografom obenem ves čas meril izstopno hitrost različnih tež krogl. Meril je hitrost različnih nabojev, polnjenih s hitrimi in počasnimi smodniki; eden od njih je bil vsakič tovarniško izdelan naboj, preostali so bili ročno napolnjeni.

⁴ Revija Rifle Shooter, avgust 1999

² »Handloading myths«, revija Handloader, junij 2002

³ »Why ballisticians get grey?« »SPEER reloading manual, št. 7 do 14«,

Wieland je naboje, kal. .30-06, polnil z lahko, 8-g kroglo in srednje hitrim ter počasnim smodnikom. Težjo, 13-g kroglo je polnil s hitrim in počasnim smodnikom. Njegov tovarniški naboj je imel 9,7 g težko kroglo. Pri kombinaciji

ji težka krogla/hiter smodnik se je celotna hitrost pri krajšanju s 65 cm na 40,5 cm zmanjšala le za 57 m/s, torej za **11,4 m/s** na 5 cm cevi. Pri kombinaciji lahka krogla/počasen smodnik se je hitrost pri krajšanju s 65 na 40,5 cm zmanjšala za 113 m/s, v povprečju za **22 m/s** na 5 cm cevi. Največji posamični padec hitrosti (37 m/s) je bil ob zadnjem krajšanju, s 45,7 na 40,5 cm. Tovarniškega naboja pa se je celotna hitrost zmanjšala za 90 m/s, torej za **18 m/s** na 5 cm cevi.

Naboj kal. **6,5 x 55** je polnil z lažjo, 5,5-g, in težjo, 9,1-g, kroglo; pri obeh pa je uporabil hitrejši ter počasnejši smodnik. Hornady Light Magnum z 8,4-g kroglo je bila njegova tovarniška polnitev. Ker je Wieland pri kal. 6,5 x 55 začel z 71 cm dolgo cevjo, je dobil malenkostno drugačne rezultate, a so bili končni rezultati neverjetno podobni prvim. Tovarniški Hornady je imel v 71 cm dolgi cevi hitrost 819 m/s, pri skrajšani cevi na 40,5 cm se je ta zmanjšala na 709 m/s. Kombinacija 9,1-g krogle s počasnim smodnikom je imela v 71 cm dolgi cevi hitrost 775 m/s, ki se je zmanjšala na 687 m/s pri 40,5 cm dolgi cevi. Spet je imela največje zmanjšanje hitrosti

(-91 m/s) kombinacija lahke krogle in počasnega smodnika, pri čemer je kar tretjina celotne izgube spet nastala šele pri zadnjem krajšanju z 45,7 na 40,5 cm.

Ko je Wieland vse skupaj seštel, je ugotovil, da je imel kal. .30-06 v povprečju **16,6 m/s** izgube hitrosti na 5 cm cevi, medtem, ko je imel kal. 6,5 x 55 v povprečju **15,8 m/s** izgube na 5 cm. Navedeno se odlično ujema s splošnim pravilom 15 m/s na vsakih 5 cm cevi.

3) Podoben preskus⁵, ki ga je naredil Anglež **Bruce Potts** s kal. **.223 Rem.** (5,56 x 45), je pokazal, da je 60 cm dolga cev s 1037 m/s pri skrajšavi na 51 cm izgubila le 45 m/s. Pri 46 cm je bila hitrost 946 m/s, vendar je pri tem zaznal moteč pok in blisk na ustju cevi. Podobno je bilo, ko je krajšal 60 cm dolgo cev, kal. **.308 Win.** (7,62 x 51). Krogla, težka 9,7 g, ki je imela v 60 cm dolgi cevi hitrost 885 m/s, je imela pri skrajšavi na 46 cm le 48 m/s izgube. Potts pri zagovarjanju razloga za morebitno skrajšavo cevi meni: »Izračunal sem zmanjšanje teže 372 g pri cevi .223 in 338 g pri cevi .308. To pa je kar precejšnje zmanjšanje teže za tako malo izgube hitrosti.«

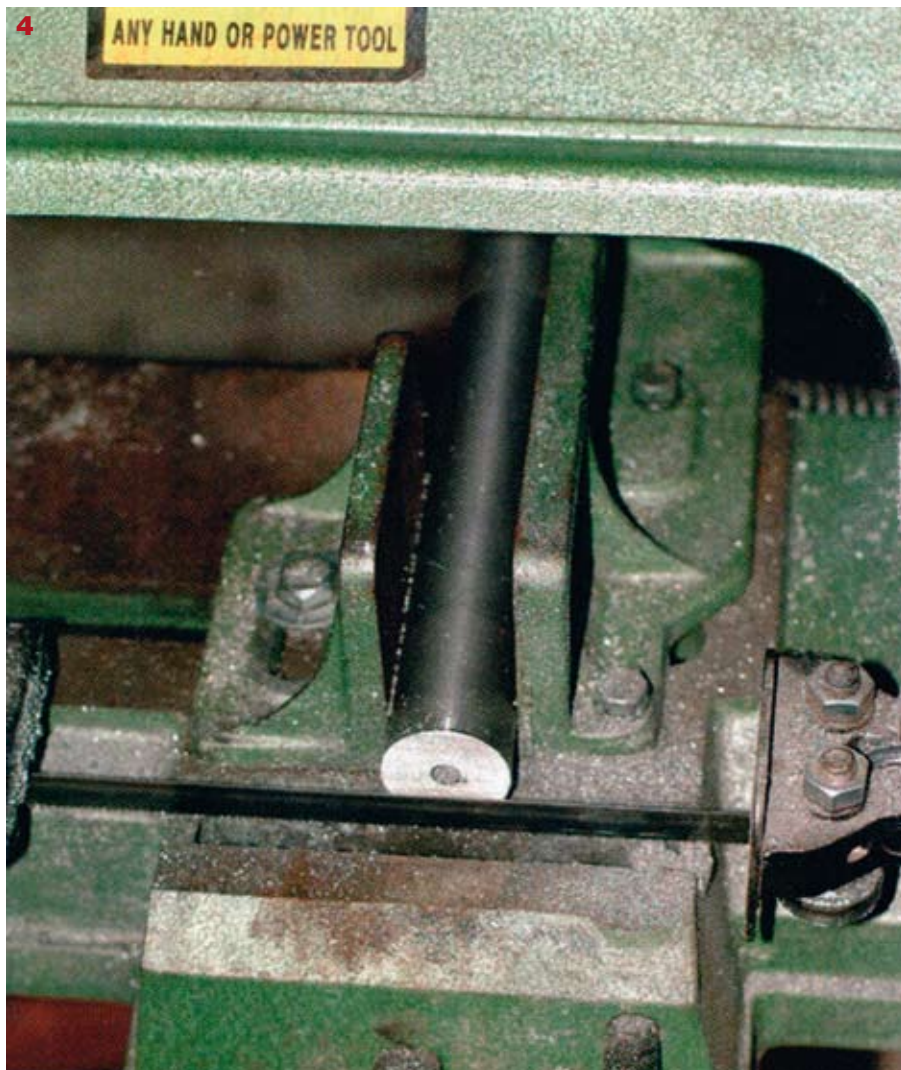
4) Preglednica v priročniku Lyman⁶ predstavlja spremembe hitrosti glede na hitrost naboja. Ponovi se pravilo, da pri krajšanju »**hitrejša krogla povprečno izgubi več kot počasnejša**«. Rezultati so za cevi dolžin 50 do 65 cm, prikazana je povprečna sprememba na 5 cm cevi:

Hitrost 305–610 m/s	3 m/s.
Hitrost 610–762 m/s	6,10 m/s.
Hitrost 762–914 m/s	12,20 m/s.
Hitrost 914–1067 m/s	18,30 m/s.
Hitrost 1067–1219 m/s	24,40 m/s.

Dve izdaji prej so predstavili konkretne primere specifičnih kombinacij. Lymanovi tehniki so merili hitrost krogel nekaterih **hitrejših** nabojev v puškah s cevmi, skrajšanimi s 65 cm na 55 cm. Preglednica predstavlja povprečen padec hitrosti na vsakih 5 cm skrajšave:

⁵ [http://www.shootingtimes.co.uk/features/136776/How important is the barrel length of a rifle.html](http://www.shootingtimes.co.uk/features/136776/How%20important%20is%20the%20barrel%20length%20of%20a%20rifle.html)

⁶ 45th Lyman Reloading Handbook, »Center Fire Rifle Velocity Vs. Barrel Length«

.243 Win./krogla 6,5g	17,6 m/s
.264 Win. Mag./krogla 9,1g	19,4 m/s
.300 H&H Mag./krogla 14,2g	15,2 m/s

Nato so merili hitrost krogel **standard-nih** nabojev v puškah s cevmi, skrajšanih s 60 cm na 50 cm. Preglednica predstavlja povprečen padec hitrosti na vsakih 5 cm:

.270 Win./krogla 8,4 g	22,6 m/s
.270 Win./krogla 9,7 g	19,2 m/s
.300 Savage/krogla 11,5 g	10,4 m/s
.30-06/krogla 11,5 g	9,2 m/s
.35 Rem/krogla 13,0 g	6,6 m/s

Spet so ugotovili, da pri krajšanju (enako dolge cevi) krogle hitrih nabojev z visokimi pritiski izgubijo več hitrosti, kot je izgubijo krogle počasnejših nabojev z večjim premerom cevi.

Krajša cev ni manj natančna, kar so dokazali različni testi. Kvečjemu avtorji opozarjajo, da so pri krajšanju (po ustrezni obdelavi ustja cevi) dosegli enako ali včasih celo boljšo natančnost (*fotografija 4*)⁷. Razlog: kratka cev je bolj toga od dolge, premer cevi na ustju pri skrajšavi pa večji, ker je premer cevi vse širši v smeri proti ležišču naboja. Zmota o prednosti dolgih cevi izhaja iz časov črnega smodnika, ko je bila zanj res potrebna dolga cev. Merjenje prek le mehanskih merkov je bilo res lažje pri čim večji razdalji med merkoma.

Izračun spremembe hitrosti

Zaradi različnih dejavnikov je težko primerjati različne cevi različnih pušk, četudi so vse enako dolge. Tudi krajšanje ene same cevi včasih ne prinese točnih rezultatov zaradi nihanja hitrosti istega streliva. Eno preprostejših enačb, z namenom prikaza razmerja hitrost/dolžina cevi, je razvil Homer S. Powley. Po tej enačbi je hitrost (v) posledica teže polnitve, teže krogle in razširitvenega (ekspanzijskega) razmerja (R). Razširitveno razmerje (R) je razmerje med skupno prostornino v orožju (prostornina cevi in naboja) v razmerju do prostornine naboja. Pri določenem orožju, z določeno težo smodniškega polnjenja in z določeno težo krogle je hitrost krogle na ustju cevi odvisna le od razširitvenega razmerja. Ker je pri krajšanju cevi zmanjšana prostornina (volumen) cevi, se po enačbi zmanjša tudi razširitveno razmerje. Preglednica prikazuje izračunane hitrosti pri spremembi dolžine cevi za različno hitre smodnike ameriškega proizvajalca IMR.

⁷ Revija Shooting Times, marec 2005

Preglednica hitrosti krogel različno hitrih smodnikov ob spreminjanju dolžine puške cevi

Naboj (kal.)	Teža krogle	Teža polnitve s smodnikom	Zvrst smodnika tovarne IMR	Hitrost v cevi, dolžine 60 cm	Razlika v hitrosti pri 2" (5 cm) spremembe dolžine cevi				
					hitrost v m/s				
					24"	20"-22"	22"-24"	24"-26"	26"-28"
	grami	v grs.		v m/s	50,8-56	56-61	61-66	66-71,1	
.223 Rem.	3,2	25,1	3031	938	14,02	14,63	12,80	11,58	
.243 Win.	6,5	40,6	4350	890	17,06	15,54	13,71	9,75	
7 mm Rem. Mag.	10	66,8	7828	879	27,13	16,45	14,63	13,41	
.30-30 Win.	9,1	32,4	3031	679	9,75	8,83	7,62	7,01	
.308 Win.	9,1	40,5	4895	771	12,19	10,97	9,75	8,53	
.300150-06 Rem.	9,1	52,7	4320	844	15,54	13,41	11,88	10,66	

»R« in .22 lr

V enem od testov⁸ s podaljševanjem cevi je svinčena krogla šibkega revolverskega naboja .32 S&W (s 5,5 g kroglo doseže le 210 m/s) potrebovala kar 9 m dolgo cev, da se je krogla v njej naposled zaustavila. Največja hitrost je bila pri natanko 63 cm, nato se je počasi manjšala do zaustavitve. To priča o učinku razširjanja plinov. Pri tem je izjema le .22 Long Rifle, pri katerem so s poskusi dokazali, da se hitrost krogle v cevi povečuje le do 40 cm, nato pa se zelo počasi manjša. Če se pri vseh drugih nabojih hitrost krogle povečuje celo, ko cev preseže idealno dolžino, zakaj je pri .22 lr drugače? Razlog je v prostornini nabojev, ki je ima naboj .22 l r zelo malo. Polnitev tega naboja se lahko razširi komaj 50 x in se po 40 cm cevi zmanjša. Razlog za to je prav njegovo razširitveno razmerje (R), ki je merilo učinkovitosti naboja.

Lasten preskus

Januarja letos sem opravil preskus s tremi risanicami, kal. 7 mm Rem.Mag.

1.) Najprej s kroglo teže 10 g in počasnim smodnikom R905. Hitrost v 65-cm cevi je bila 888 m/s, v 58-cm pa 882 m/s; torej le 6 m/s razlike, čeprav sem pričakoval več. Razlog? Tudi zato, ker so polnitve (in tlaki) zmerne. Daljša cev ni znatno pripomogla k pospeševanju, kot bi bilo to v primeru višje razvitih tlakov. Hitrost bi namreč z največjo polnitvijo R905 lahko dosegla 930 m/s.

2.) Nato sem primerjal še drugo, zelo zmerno polnitev (počasni N560, 10,9 g krogla) v prej omenjenih puškah in v še eni s 65 cm dolgo cevjo. Obe puški s 65-cm cevmi sta imeli skoraj enako hitrost (832 in 835 m/s); puška s 58-cm cevjo pa je imela 855 m/s, torej več. Zakaj? Ko sem vstavljal naboje, sem nedvomno ugotovil, da ima puška z 58-cm cevjo zelo tesno ležišče naboja in to je obenem odgovor tudi za prvi primer.

⁸ Bob Forker, »The Thirty-Foot Barrel«, revija Guns&Ammo, avgust 1996

3.) Nato sem primerjal še največjo dovoljeno polnitev (počasni N560 in 10 g krogla). V puški s 65 cm dolgo cevjo je povprečje doseglo 948 m/s, v krajši 58 cm pa 928 m/s. (Vse hitrosti so povprečje dveh strellov.) Moj kratek preskus je potrdil, da je dolžina cevi sicer pomembna, a na hitrost zelo vplivajo še drugi dejavniki. Tesno ležišče je namreč pomembno vplivalo na razlike. Obenem je dolga cev jasno pokazala prednost 20 m/s pri močni polnitvi. Naj napišem še, da je pred nekaj leti povprečje treh strellov iz ene teh pušk z istim strelivom izkazovalo večjo hitrost. Razlogi so: razlika v zunanji temperaturi (20 °C), običajno nihanje hitrosti in stanje cevi.

Sklepne ugotovitve

Notranja balistika je dobro opisana v več lovskih priročnikih, zato sem tu podrobneje predstavil le nekatere manj znane dejavnike in dejstva. Ko jih spoznamo, lahko razumemo razloge za odločanje nekaterih za dolge cevi (in proti) in posledice pri krajšanju. Naboj kal. .308 Win. je učinkovit s 50-cm cevjo, 7 mm Rem. Mag. ali .300 Win. Mag. pa bosta s tako dolžino že nadležna. Razmišljamo o krajšanju takšne »magnum« cevi, pa nas skrbita povečan blisk in pok? Če sami polnimo naboje, je rešitev lahko zmerna polnitev ali uporaba hitrejših smodnikov. Tako zmanjšamo težo polnitve. Posledica je manj tlaka in plinov na ustju, hitrost pa se ne manjša preveč. Razširitveno razmerje in dogajanje v cevi pojasnita, zakaj so krajše cevi glasnejše (višji tlak na ustju) in zakaj povzročijo malo večji odsun (raketni učinek plinov na ustju). Dolžina cevi vpliva na uravnoveščenost in priročnost orožja, a ne vpliva na natančnost. Če boste kdaj merili hitrost streliva v vašem orožju, ne bodite preveč razočarani, če se ne ujema s podatki v preglednicah. Dobro zadeta divjad razlike namreč ne bo opazila ...

Gregor Hodnik
gregor.hodnik@gmail.com

Na kratko iz tujega tiska ...

Afrika: Pohlep po slonovini in nosorogovih rogovih se, kot kaže, čedalje bolj povečuje, pri čemer so prizadete skoraj vse afriške države, v katerih živijo te vrste. Tako so v minulem letu krivolovci v Afriki nedovoljeno ustrelili več kot 2.500 slonov in vsaj 443 nosorogov. Zgolj letos je doslej registriranih že 135 ilegalno ustreljenih nosorogov. V narodnem parku Boubu-Ndjida v Kamerunu so samo v nekaj dneh odkrili več sto ilegalno ustreljenih slonov. Strokovnjaki ocenjujejo, da se je v tem narodnem parku številčnost slonov zmanjšala na polovico. Tudi v narodnih parkih Seleus in Mikumi v Tanzaniji naj bi se številčnost slonov med letoma 2006 in 2009 zmanjšala za neverjetnih 32.000 živali. Praktično neomejeno povpraševanje iz Azije dviga cene slonovine in rogov nosorogov na črnem trgu v neslutene višine in tako pospešuje krivolov v najrazličnejših oblikah. Tudi v kenjskem pristanišču Mombasa so konec leta 2011 nekajkrat odkrili velike količine slonovine, ki je niso spremljala ustrezna dovoljenja in je bila torej posledica krivolova. Prizadete države se poskušajo na najrazličnejše načine boriti proti takemu krivolovu – ponekod nosoroge opremljajo z miniaturnimi radijskimi oddajniki, ki jih po po odlovu vgradijo v rogove, v Keniji si pomagajo z uporabo službenih psov krvosledcev in helikopterjev, v Bocvani in še nekaterih drugih državah pa omenjene živali varujejo vojaki, ki uporabljajo tudi strelno orožje. Tako so pred nedavnim v narodnem parku Isolo v Keniji ubili tri krivolovce, ki so imeli pri sebi na motorjih 30 kg slonovine. (Jagen Weltweit Internet)

Švedska: Vodniki lovskih psov, ki jih uporabljajo za sledenje divjadi, stavkajo proti državni politiki varovanja velikih zveri, predvsem volkov. Vedno znova se namreč dogaja, da volkovi napadajo lovske pse med delom. Tako so od avgusta 2007 registrirali izgube v višini več kot 120 lovskih psov zaradi napadov volkov. Pri tem so upoštevani samo uradni podatki, po katerih je država lastnikom ubitih psov povrnila denarno odškodnino. Omenjeni vodniki protestirajo

Zlati šakal – *Canis aureus*

tudi proti evropskim direktivam in predpisom, ki določajo posameznim državam, kako naj ravnajo, v konkretnem primeru, torej na področju upravljanja z velikimi zvermi. K ustrežnejšemu upravljanju z volkovi so pozvali tudi ministri, pristojnega za zavarovane živalske vrste. Dokler pa zadeva ne bo urejena, nameravajo vodniki lovskih psov, ki jih uporabljajo za sledenje in ki na leto opravijo več kot 40.000 sledenj, nadaljevati s stavko. V vmesnem času se jim je pridružila tudi švedska zveza vodnikov lovskih psov šarivcev z več kot 6.000 člani ter še nekatere druge sorodne organizacije. (Jagen Weltweit Internet)

Rusija: Do pred nedavnim znan in tradicionalen zimski oz. zgodnjepomladanski lov na medvede v brlogih, ki je potekal v tej državi, je od 27. 2. letos prepovedan. Sedaj je lov na medveda dovoljen zgolj med 15. avgustom in 30. novembrom. (Deutsche Jagd Zeitung, 3/2012)

Nemčija: Marca letos so v Bavarskem gozdu našli mrtvo risinjo Tesso, ki je bila opremljena s telemetrično ovratni-

co. Preiskave so pokazale, da se je risinja zastrupila z insekticidom carbofuranom, s katerim je bilo namerno zastrupljeno truplo srne, ki jo je pred tem uplenila risinja. Triletna risinja je bila sicer ena izmed petih samic, ki so v minulem letu na Bavarskem vodile mladiče; omenjena risinja je vodila vsaj enega mladiča. Bavarska lovska zveza je za informacije, ki bi vodile do prijetja povzročitelja tega dejanja, razpisala nagrado v višini 5.000 evrov.

(Wild und Hund Internet, Deutsche Jagd Zeitung Internet)

Švica: Številni raziskovalci se ukvarjajo z iskanjem rešitev, ki bi pripomogle k zmanjšanju težav (škod) z vedno večjimi populacijami divjih prašičev. Tako je švicarski biolog dr. Stefan Suter izdelal prototip naprave, ki predvaja svarilni zvok, ki ga oddajajo divji prašiči ob nevarnosti. Zvok je vrstno specifičen in divji prašiči se nanj odzivajo s takojšnjim begom. Sam zvok je sicer lovčev, ki se ukvarjajo z lovom na divje prašiče, dobro znan. Naprava se imenuje Wildschwein – Schreck, kar bi lahko prevedli v »prašičji strah ali groza« in je izdelana kot

manjša škatla, ki jo pritrdijo na kol in postavijo ob objekt (njivo), ki ga želijo zaščititi. Fotografijo naprave in posnetek delovanja si je mogoče ogledati na spletni strani podjetja WildLife Solutions (www.wls.ch).

(Wild und Hund Internet)

Južnoafriška republika: Na znameniti dražbi divjih živali Thaba Tholo, ki je potekala septembra lani, je bila dosežena nova rekordna cena, in sicer so samca kafskega bivola prodali za približno 1,8 milijona evrov. To je bil resnično rekorden primer, saj je imel 9-letni bik razpon rogov, kar se sicer ocenjuje pri trofeji te divjadi, 50 col (približno 127 cm), kar ga uvršča med trofejno resnično izjemne primerke. Namen dražbe je sicer prodaja divjih živali za nadaljnjo farmsko rejo. Tudi nekatere druge vrste afriške divjadi so na tej dražbi dosegle rekordne vrednosti; npr. samica črne grivaste antilope 18.500 evrov oz. celo 20.700 evrov. To kaže na izjemno zanimanje rejcev.

(Jagen Weltweit Internet)

Avstrija: Da se šakali hitro širijo iz vzhodne Evrope proti zahodu, smo imeli priložnost že večkrat prebrati tudi v našem glasilu. Tako so se hitro in množično razširili prek Srbije, Hrvaške in Madžarske že do Slovenije in Avstrije. V bližnji preteklosti so v Avstriji našli posamezne osebe v neposredni bližini meje z Madžarsko, 9. januarja letos pa so našli poveženega velikega samca na eni od glavnih cest v južnem predmestju Dunaja.

(Deutsche Jagd Zeitung, 3/2012)

Mehika: V bližini mesta Ojnaga v neposredni bližini meje z ZDA, so divji prašiči praktično popolnoma uničili 1.500 ha kmetijskih površin. Tako naj bi iz Teksasa (ZDA) čez mejo prišlo kar okoli 50.000 divjih prašičev, ki sedaj povzročajo ogromno škodo v obmejnih predelih Mehike. Pristojne oblasti načrtujejo čim bolj intenziven lov na »prebežnike«.

(Jagen Weltweit, 1/2012)

Pripravil:
mag. Janko Mehle

Turčija, tako blizu in tako daleč!

Da v to polevropsko in polorientalsko državo lahko potujemo z matičnega letališča, je sicer velika cenovna prednost, ne pa tudi časovna. Konec februarja sem z v letu 2011 najboljšo evropsko letalsko družbo Turkish, ki je ena od nacionalnih gospodarskih velikanov, prek Istanbula poletel v Antalijo, eno od osrednjih turističnih pokrajin na obalah Sredozemskega morja. Bruselj je sprejel ponudbo in željo Turčije, ene od članic FACE (Lovske zveze držav Sveta Evrope), in dvodnevno sejo izvršnega odbora sklical v tem kraju. Država gostiteljica se več kot očitno trudi biti dejavna v vseh evropskih institucijah ob vseh težavah, predvsem političnih, na njeni poti v EU. Kdor vsaj približno spremlja razmere v Turčiji, ve, da je ena od redkih držav z rastočo gospodarsko rastjo, pa tudi nemirnimi političnimi razmerami, pogojenimi s še nerešenimi notranjimi političnimi vprašanji in tovrstnimi vplivi Bližnjega vzhoda. Za lažjo predstavo služi tudi podatek, da je Turčija velika za 39 Slovenij ter da je 13-milijonsko mesto Istanbul eno največjih svetovnih mravljišč. To, da je gostitelj za zadnji dan napovedal tudi lov na divje prašiče, je zagotovilo prihod največjih dvomljivcev. Izvršni odbor FACE je sestavljen tako, da imajo največje države plačnice dodeljeno funkcijo podpredsednika, kar velja za Francijo, Italijo, Nemčijo, Španijo in Anglijo, druge države pa so s podpredsedniki zastopane regijsko. V zadnjem, iztekajočem se triletnem mandatu zastopam t. i. Osrednjo (Centralno) regijo (Avstrija, Češka, Madžarska, Slovaška, Švica in Slovenija).

Sporočilo, da je predvideni lov zaradi visokega snega odpovedan, je prišlo prepozno in tako sem se na letališču v Antaliji znašel brez potrebne prisotnosti pooblaščen

Hotelski kompleks Rixos Lares v Antaliji, kjer je bilo dvodnevno zasedanje IO FACE.

lovsko-turistične agencije, ki jamči za pravi namen prihoda osebe z orožjem. Evropski orožni list prav nič ne pomaga, še bolj sumljiv je bil povsem nov potni list. Policijski in carinski uslužbenci, vsaj v takratni izmeni, niso znali nobenega tujega jezika, zato je vse breme sumničnega moral prenašati šofer, ki me je sicer čakal. Podpisal sem zapisnik, ki bi bil lahko tudi darilna pogodba; in adrenalina je bilo vsaj za en pogon. Ob vrnitvi se je zgodba ponovila in podvojila, potem pa so puško s posebnim vozilom in spremstvom odpeljali do letala. Treba je seveda razumeti, da je Turčija kljub političnim in demokratičnim spremembam še vedno policijska država s številnimi nerešenimi vprašanji, če omenim zgolj Kurde.

Dvodnevno zasedanje izvršnega odbora, katerega del je bil namenjen tudi pripravi na srečanje držav članic FACE konec marca v Atenah, in generalno, volilno skupščino FACE septembra v Bruslju, je bilo delovno in uspešno. Potekalo je sicer daleč od blagodejne prihajajoče pomladi na obalah Sredozemskega morja, v kletnih prostorih sicer luksuznega hotelskega kompleksa

Rixos Lares. Sodelovala je popolna prevajalska bruseljska ekipa s simultanim prevajanjem, tudi v turščino. Poleg visokih funkcionarjev Streliško-lovske zveze Turčije

rateurs du Palearctique Occidental). Res pa je, da je znaten del ozemlja brez kakršnega koli nadzora nad orožjem in lovom. Turčija se naglo razvija tudi v lovskem turizmu, z izjemno ponudbo lova na kozoroga in divje prašiče, katerih odstreljuje od 500.000 do milijon na leto. Na vprašanje, kam z mesom, saj islam prepoveduje uživanje svinjine, nisem dobil odgovora, pa tudi vztrajal nisem.

Namerno ne naštevam vsebinskih vprašanj dvodnevne seje, ker to večine bralcev gotovo ne zanima in bolj sodi v moje poročilo o službeni poti. Namesto odgovoda danega lova smo dan namenili pogovorom z domačimi lovci in ogledom naravnih ter zgodovinskih značilnosti bližnje in daljne okolice skoraj milijonske cvetoče Antalije z močnim pečatom nekajstoletne prisotnosti Rimskega

Foto: B. Krže

Predsedujoči v FACE, baron Gilbert Turckheim, in Atilla Ishak Tankut, podpredsednik za lovstvo, v kabinetu predsednika Turčije

se je dela seje udeležil tudi predsednik **Latif Aral Alis**. Omenjena zveza povezuje okrog 300.000 lovcov. Sicer je Turčija izjemno pomembna, saj zajema tudi okrog 1,200.000 ha mokrišč in riževih polj v mejnem območju z Grčijo. Država je podpisnica vseh mednarodnih konvencij o selivskih pticah in podpira evropeizacijo francoskega inštituta OMPO (*Oiseaux mig-*

cesarstva. Medtem ko obirajo pomaranče in iz brezštevlnih rastlinjakov s svežo zelenjavo zalagajo dobršen del Evrope, se le nekaj deset kilometrov stran v ozadju vzpenjajo tritisočaki in več. Dežela kontrastov pač, sem pomislil, ko smo v lepem vremenu prek s snegom dobesedno zasute Anatolije poleteli proti domu.

Blaž Krže,
podpredsednik FACE

Krpan je počasi drsel in rezal valove. Na krovu smo imeli še zadnjo hlodovino iz zahodne Afrike. Večinoma smo jo razložili v Algeci-rasu v Gibraltarju, Barceloni in v Arbatu na Sardiniji. Nato smo zapluli proti domačim vodam. Za samotno čer v Jadranskem morju, ki smo jo pustili na naši desni strani, sem vedel, da je Jabuka. Edini vulkanski ostanek preteklosti v takratni domovini, so nas

JOŽE LEBAN - DROLČ

Levo Kobilja glava (1475 m), desno Jalovnik (1452 m), obdan s Krnskimi pogorjem in Šijo (Peči).

Kako se križajo poti

učili v šoli. Le kje je dobil ime Jabuka? Divja trikotna čer je bolj spominjala na odlomljen kos sira iz Disneyjevih risank. Popoldne se je prevešalo v drugo polovico, ko sem za Savudrijskim polotokom pogledal proti domačim goram. V zahajajočem soncu so se daleč na severu svetlikale gore, pobeljene s prvim snegom. Z malo domišljije sem na zahodu izluščil masiv Marmolade in z očmi drsel na desno. Tam mora biti. Krnsko pogorje z Rdečim robom. Nato še malo bolj na desno. Sveta gora se je pomešala s kuciji Banjske planote, tako da je bilo težko izluščiti značilno dvoglavo podobo Kobilje glave in Jalovnika. Tam nekje je domača vas ... Prepletene grape, ki jih je večno vodovje razbrzdalo in izpraskalo in potem odložilo nedaleč od tukaj, v morje, na izlivu Soče. Zvečer smo bili 'na sidru' pred Tržičem in zjutraj smo se privezali za pomol.

Zbudil me je rahel šum. Piš vetra je potegnil poznojesenski posušen list po asfaltnem pločniku mimo domačega okna.

Skoraj deset mesecev sem imel posteljo nad strojnico ogromnega ladijskega motorja. Dan za dnem je hrumel z enakomernimi vrtljaji. Ni me motil v snu, niti me ni motilo premetavanje razpenjenega oceana. Tu, doma, pa me zbudi suh list, ki je zdrsel mimo okna. Pogledal sem na uro. Skoraj bo pol šestih. Nič. Spanja je bilo konec. Vstal sem in skozi okno pogledal v nebo. Nebo je bilo posejano s tisočerimi

zvezdami in vremenska napoved je bila obetavna. Škoda je zamuditi dan tu v grapi. Nahrbtnik sem pripravil že dan prej in tudi vse drugo. Orožje sem preizkušal kmalu po tistem, ko sem prišel domov na dopust. V redu. Pri domačih lovcih sem se pozanimal o načrtu odstrela. Gams kozel srednjega razreda je še bil v načrtu. Pogledal bom gor, na Sela, in potem naprej na Jalovnik in proti Kobilji glavi.

Še s temo sem v avtomobilski prtljajnik vrgel nahrbtnik in zraven položil orožje. Za vasjo se je cesta rahlo vzpenjala in ostro zavila okrog ovinka proti grapi potoka. Za ovinkom sem doživel presenečenje. Na sredi ceste je stal divji prašič, starejši merjasec, ki sem ga očitno presenetil na stečini, ko sem se tam spustil iz gozda. Ustavil sem avto in sprva nisem vedel, kaj storiti. Tudi merjasec je bil očitno presenečen in je nekaj sekund kar stal v snopu žarometov. Potem se je nenadoma obrnil, stekel pred avtomobilom naprej po cesti in ob potoku izginil navzgor v robido.

Zgoraj na Selih se je prebujalo jutro. Rahel severovzhodnik, ki je znanilec lepega vremena, je vlekel k nam s Peči. Svetloba je silila iznad Porezna. Oprtal sem narbntnik, čez glavo vrgel dvogled in pogledal navzgor, proti Jalovniku. Kot ogromna pahljača se je z njegovega skoraj tisoč petsto metrov visokega vrha enakomerno na obe strani spuščal greben; na eni strani proti Selam, na drugi pa proti Kobali. Ob vznožju tečejo reka, cesta in železnica, ki se neko-

liko nižje izvijajo iz klešč Baške grape. Greben vrha se po dobrem streljaju pripne na vrh nekoliko višje Kobilje glave, ki je obrnjena na drugo stran, proti dolini Soče. Značilna podoba dveh vrhov, ki je prepoznavna na daleč.

Po gmajni, kjer so odganjali mladi macesni, sem lezel v hrib. Medla zora, pomešana s svetlobo zasneženih Peči, mi je svetila v jutru. Jalovnik je bil brez snega, saj ga na južni strani sonce takoj pobere. Vrh gmajne sem stopil v redek gozd in po nekaj višinskih metrih na drugi strani ven. Prvi počitek sem imel pod Kurnikom, kamor sem previdno, po vseh štirih, prilezel za grmom na greben. Tam je bil čas za prvi razgled po okolici. Pred menoj se je odpiral razgled na Osredek in naprej gor proti vrhu. Gozdna meja se je počasi, a vztrajno dvigala in nekoč bodo košnice prej ali slej podlegle. Posamezni vihariki, ki so jih oklestila neurja, so pred desetletji nudili zavetje koscem in grabljačem. Spodaj, v mraku, je bila v meglo zavita kotlina. Ven je prodril ropot vlaka, ki je vlekel tovor navzgor po grapi, ki so ji pred skoraj stoletjem prevrtali rebra in višje gori izvrtali predor na bohinjsko stran. Na jugu se je, v svetlobi prihajajočega dne, v kotu med hribi lesketalo morje. Morje, po katerem me je Krpan pred slabim mesecem varno pripeljal domov.

Kako velik in hkrati majhen je svet. Zleknil sem se po suhi travi in nehote mi je spomin ušel nazaj na minulo leto. O odisejadi, ko smo se s petimi kolegi

vkrcali na ladjo Krpan. Čakal naj bi nas v črnomoški luki Costanca. Po prenočitvi v Beogradu smo se naslednje jutro z vlakom odpeljali prek Temišvarja do Bukarešte in popoldne do Črnega morja. Tam nas je čakalo prvo presenečenje. Krpan je že izplul in čez nekaj dni naj bi se privezal v dan plovbe oddaljenem Galatiju, višje na Donavi. Prespali smo v Costanci. Naslednje jutro nas je čakal *srednjeveški* avtobus, neudoben in brez ogrevanja. Iz tubobno megle ravnine je pršel kot proso droben sneg. Januarski vetrovi in temperature globoko pod lediščem so prenašali sneg po Vlaški ravnini in grozili, da nas bodo zameti ustavili. Šofer se je zavedal nevarnosti in nas je samovoljno odpeljal nekam v delto reke Donave, kjer smo se vkrcali na manjšo ladjico, s katero smo zapluli po Donavi navzgor. Prebijali smo se med ledenimi ploščami, ki so plavale po reki navzdol. Proti večeru smo bili končno v Galatiju, vendar Krpana še ni bilo na pričakovani lokaciji. Po treh dneh je le priplul in končno smo se vkrcali.

Ko smo se znebili tovora, smo izpluli v Črno morje skozi Bosporsko ožino in pod velikim mostom v Istanbulu, ki povezuje azijsko celino z Evropo. Naše prve luke so bile v Indiji, kjer smo natovorili železovo rudo, in po skoraj dveh mesecih smo bili nazaj na Donavi. Tam smo rudo iztovorili in naložili jeklene plošče za severnoameriško avtomobilsko industrijo. Po vožnji prek Atlantika smo po slabem mesecu zapluli v reko Sv. Lovrenca do Montreala. Vožnjo smo nadaljevali naprej po reki in skozi doke ter naprej skozi kanale v Velika jezera, do jezera Superior. Zadnja luka je bila Duluth na meji med ZDA in Kanado. S prazno ladjo smo zapluli do Chicaga, kjer smo začeli natovarjati razsutí tovor za Afriko. V Montrealu smo naložili še zadnje žito in zjutraj odpulili proti zahodni Afriki. Kam točno smo bili namenjeni, takrat še nismo vedeli.

Po mesecu plovbe smo se zasedrali pred obalo Nigerije. Začeli sta se negotovost in igra živcev. Izkušnje starih pomorščakov so nam dale vedeti, da se lahko taka ustavitev, daleč na odprtem morju, zavleče mesece in mesece. Kljub slabim obetom smo po treh tednih čakanja na sidru končno dobili dovoljenje za vplutje. V razvejeni delti smo zjutraj po reki Niger zapluli navzgor in se pod večer privezali v rečni luki Port Harcourt. Majhna luka, samo za dve čezocenski ladji prostora, ni obetala posebnega doživetja. Pred nami je bila privezana japonska ladja, ki je prevažala zamrznjene ribe.

Ob šesti uri zvečer smo odšli k večerji. V ladijski salon je vstopil krmar, me pogledal in mi dejal:

»Slovenec, pojdi ven. Zunaj te nekdo čaka!«

Slabe volje sem zapustil večerjo v pričakovanju, da je zunaj kakšen prodajalec spominkov ali kakšen podoben. Toda na palubi sem doživel šok. Pred menoj je v kratkih hlačah in s ponošenim platnenim klobukom stal sovaščan, moj sosed. V tistem trenutku nisem vedel, kje se me drži glava.

Miloša sem videl vsako leto v času dopustov, toda kako je zdaj tu, mi ni šlo v glavo. Nekaj časa sva se le nemo gledala, nato je obema privrel na dan vrisk sreče in presenečenja. Skakala sva v krogu in se objemala ter se smejala drug drugemu.

V času ekonomske krize šestdesetih let se je deset let starejši Miloš odselil v tujino in si ustvaril nov dom na Švedskem. Zaradi raznih del ga je tokrat delo zaneslo v Afriko, v Port Harcourt. Za firmo Frigo Scandia je prav v tisti luki servisiral hladilne komore.

»Sem prišel pogledat, kako Japonci iztovarjajo zamrznjene ribe, ko ste pripluli. Lejga, Krpan! Saj to je slovensko ime. Pa še Triglav je narisan na dimniku. Mogoče je pa kakšen Slovenec gor, sem si rekel. Grem vprašat,« je hitel pripovedovati. *»Potem pa ti tukaj ... Sem mislil, da me bo kap! Kako se križajo poti.«*

Misli bi lahko še potovale, toda bil sem tu, pod Jalovnikom. Hladna ruša mi je začela lesti skozi hlače in prevadil sem se na bok. Sonce je bilo že visoko. Z daljnogledom sem še enkrat preiskal pobočje in potem dvignil pogled. Zgoraj sem jih zagledal, pet črnih pik, ki so se pasle okrog skalne gmote, ki je silila ven prav pod vrhom Jalovnika. Počasi sem se umaknil nazaj v okrilje malin za grebenom in se po poti zadaj začel dvigati. Poznal sem teren in vedel sem, da jih bom čez slabe pol ure lahko zalezal višje, na strelni razdalji. Na Mlečnem robu sem se ustavil. Previdno, po kolenih sem na zgornjem grebenu pogledal čez. Predse sem vrgel nahrbtnik, ga s kretljivo roko porival pred seboj, sam pa sem previdno lezel zadaj.

Po strelu je kozel kleknil in izginil za robom. Iz navade sem risanico takoj ponovno napolnil in opazoval, če bi se morda še kje prikazal ali poizkušal pobrati. Potem pa sem ga zagledal, kako brez življenja drsi po suhi travi navzdol. Ustavil se je za spodnjim grmom. Oprtal sem nahrbtnik, pobral puško in se previdno podal čez dolino.

Iskal sem gamsjo stečino, kjer sem lahko našel za skromen čevlji široko oporo. Ko sem prišel do kozla, sem se odločil, da ga kar takoj potegnem navzdol, po suhi travi, do spodnje poti. V grapi, nekoliko nad spodnjo potjo, sem se ustavil. Kozla sem z roglji obesil za grm, zadaj odložil nahrbtnik, nanj položil risanico in zavihal rokave. Izvlekel sem nož. Ravno sem ogledoval kozla, kako bi ga lahko obrnil, ko se mi je zazdelo, da mi je za hrbtom počila vejica. Radovedno sem se obrnil. Nisem mogel verjeti svojim očem. Z grebena je naravnost vame gledal divji prašič - merjasec. Pograbil sem risanico, ki je po naključju ostala napolnjena, in se zopet obrnil v smeri grebena. Tudi merjasec se je v tistem času kot nalašč obrnil tako, da mi je pokazal pleče. Pomeril sem in pritisnil. V hipu je merjasec izginil za grebenom. Hitro sem se stekel na greben in še ravno utegnil videti, kako je žival izginila v grmovje za naslednjim grebenom. Z napolnjeno puško sem šel po sledi, kjer sem videl, da je merjasec izginil, in nato naprej po stečini, kjer se mi je zdelo, da so na njej sveži sledovi. Po nekaj korakih sem zagledal parkelj, ki je bil obrnjen pokonci. Žival je bila mrtva ukleščena med rogovilami šipkovega grmovja.

Z uplenjenim gamsom sem bil kmalu spodaj na Selih. Zavil sem do lovskega tovariša v vasi, ki je ravno kupal žganje.

»Danes pa je plen; sem slišal dva strela,« me je nagovoril.

»Je. Gams in divji prašič. Boš pomagat?«

»Lovski blagor, veš da bom!«

Odpri sem prtljažnik avtomobila. Ogledovala sva si šestletnega kozla, ki ga je prsk očitno dobro izčrpal.

»Si bil pa hiter; komaj prideš domov, pa že hočeš nadomestiti vse zamujeno,« je bil hudomušen Danko.

»Veš da, dnevi so kratki!«

»No, zdaj pa le noter. Štamperle tepkovca ti bo dobro naredil.«

»Bo, ampak najprej morava še gor, v Osredok, po prašiča.«

Danko me je debelo gledal:

»Se hecaš?« Na obrazu mi je razbral, da mislim resno. Začel se je izmotavati. *»Vidiš, da ne morem. Kuham!«*

»Obljubil si. Kar si rekel, si rekel.«

»Dobro. Pa greva!«

Pri sosedih je prosil za pomoč pri nadzoru zanj pomembnega opravila in sva šla.

V dobri uri sva se vrnila s starejšim merjascem. Prepričan sem bil, da je bil merjasec tisti, ki sem mu zjutraj prekrižal pot na stečini spodaj. Kako se križajo poti!

Slovenski lovci v akciji Očistimo svet 2012

Lovska zveza Slovenije je tudi v letu 2012 aktivno sodelovala v akciji Očistimo Slovenijo, in sicer kot partnerica, predvsem s popisovanjem in javljanjem mest črnih odlagališč v skupni register divjih odlagališč odpadkov. Ob redni prisotnosti lovcev v lovišču in ob spremljanju stanja v naravi smo prijavili oziroma popisali marsikatero novo in staro divje odlagališče. V poročilih so LD zapisale, da so bila nekatera odlagališča nova, druga pa stara, že izpraznjena v prejšnjih čistilnih akcijah. Opis vsebine nepravilno odloženih odpadkov je bil podoben: bela tehnika, plastika, gradbeni material, steklo, les, gume, odpadni deli vozil ... Iz poročil območnih lovskih zvez in posameznih LD je mogoče razbrati, da je v akciji sodelovala več kot polovica lovcev posamezne ZLD/LZ oziroma družine, kar pri vzpostavitvi na nacionalni ravni pomeni več kot 10.000 lovcev. Največ pripomb z vaše strani ni bilo povezanih z organizacijo, ampak z medijsko prepoznavnostjo, ki smo je bili (ne)deležni slovenski lovci, čeprav na nevarnosti in ovire, ki jih divja odlagališča pomenijo za naravo, posledično

za divjad, LD oziroma slovenski lovci opozarjamo vsako leto in že vrsto let. Čistilne akcije so v okviru lovske organizacije postale že tradicionalne in so bile v številnih lokalnih okoljih sploh prve čistilne akcije naravnega okolja sploh.

Prva vseslovenska čistilna akcija *Naravi krademo smeti* je bila lovska!

Leta 1999 je Lovska zveza Slovenije prvič združila lokalne čistilne akcije na nacionalni ravni, ko je organizirala vseslovensko čistilno akcijo *Naravi krademo smeti*. Takrat so udeleženci akcije iz narave odstranili kar 19.015 kubičnih metrov smeti. Tolikšna količina bi napolnila 528 tovornih železniških vagonov, ki bi oblikovali kompozicijo, dolgo okoli pet kilometrov! Lovska zveza Slovenije se zaradi finančno in organizacijsko zahtevne akcije, saj se LZS financira izključno s članarino slovenskih lovcev, ni odločila za ponovitev tudi v naslednjem letu, ampak raje za sodelovanje z drugimi organizacijami. Poleg lastnih območnih tradicionalnih čistilnih akcij slovenski lovci že več let sodelujemo v skupnih čistilnih akcijah v lokalnih okoljih in pri akciji *Pomladansko urejanje in vzdrževanje čistega okolja*, akciji Turistične zveze Slovenije.

Letošnja akcija *Očistimo Slovenijo 2012*

Za partnersko sodelovanje v akciji Očistimo Slovenijo 2012 se je LZS odločila, ker so se določena divja odlagališča v naravi obnovila (ponovni dovoz odpadkov) oziroma so se pojavila nova. Z našimi rednimi obiski v naravi pa lahko kakovostno sodelujemo pri popisu in njihovi prijavi. Ob tem želimo poudariti, to so opažanja slovenskih lovcev, da je nevestnega ravnanja in odlaganja smeti v naravo na splošno le manj kot v preteklosti. Pomembna razloga sta prav gotovo tudi aktivno izobraževanje in vzgoja mlajših ter starejših generacij o posledicah nepravilno odvrženih odpadkov.

V popisu divjih odlagališč je po prejetih poročilih sodelovalo več kot 80 % lovskih družin (LD), ki so na dan akcije praviloma sodelovale tudi pri čiščenju. V oddanih poročilih je zabeleženo, da je nekaj več kot tretjina lovskih družin in na območju treh območnih lovskih zvez očistila več kot 800 m³ odpadkov, ki so jih odpeljali s traktorskimi in avtomobilskimi prikolicami do zbirnih mest. Prav gotovo je bilo zbranih odpadkov še več, saj so bila nekatera poročila poslana prepozno, da bi podatke lahko vključili v skupno poročilo. Največ črnih odlagališč je bilo popisanih v **LD Udenboršt** in **LD Trbovlje**, količinsko pa je

bilo največ odpadkov iz naravnega okolja odstranjenih na območju Savinjsko-Kozjanske ZLD - Celje; več kot 650 m³.

Nekatere LD ste se **odločile, da v akciji ne boste sodelovale; ene ker boste organizirale svojo čistilno akcijo (LD Begunjščica)**, druge pa iz protesta, ker največjega in najbolj perečega divjega odlagališča ni bilo vključenega v program akcije Očistimo Slovenijo 2012 (**LD Šmartno pri Litiji**).

Večkrat je bilo izpostavljeno tudi vsebinsko izjemno pomanjkljivo medijsko obveščanje o vključevanju slovenskih lovcev v akcijo očistimo Slovenijo. Lovci smo bili sicer omenjeni na vseh novinarskih konferencah, prve sem se udeležila tudi sama, druge podpredsednik zveze mag. **Lado Bradač**. Kot partnerji smo bili vključeni v vsa obvestila vseslovenske akcije Očistimo Slovenijo 2012. Poročanje medijev je bilo, kljub pozitivnemu cilju, na nacionalni ravni časovno omejeno. Lovska zveza Slovenije se v obveščanje na lokalni ravni ni vključevala, razen v primeru ZLD Prekmurje, kjer se je tamkajšnje vodstvo odzvalo na dopis Očistimo Slovenijo, ki ga je poslala 2. januarja 2012. Posredovala sem jim seznam vseh medijev z imeni novinarjev in osnutek sporočila zanje.

V zaključku skupnega poročila vseslovenske akcije *Očistimo*

PREDSEDNIKOVA BESEDA

Poudarek pravilnemu sprejemanju v članstvo LD!

Marca in aprila so potekali še zadnji občni zbori v lovskih družinah; morda bo kateri še maja. LZS bo takrat organizirala **delne občne zборе**, na katerih bomo predstavili letno poročilo o delu LZS za leto 2011. Upravni odbor je poročilo že obravnaval na svoji redni seji in ga tudi sprejel kot ustreznega za nadaljnja obravnavanja na delnih občnih zboreh.

Udeležil sem se nekaj občnih zborov LD in opazil, da ponekod vodstva LD zelo dobro skrbijo za informiranost članstva. Opravljeno delo za minulo leto je bilo predstavljeno korektno, morda v določenih segmentih celo preveč skromno. Pogrešal pa sem poročila o opravljanju lovskočuvajske službe, ki je pomembno področje lovskega poslanstva. Povsod pa – lahko rečem in trdim – so lovci v svoja poročila zajeli celoletno dejavnost; česar res ni bilo malo.

Na občnih zboreh večina LD sprejema tudi nove člane. In prav tej zadevi želim dati v tem prispevku večji poudarek; sprejemu novih članov – lovcev (tistih, ki prestopajo iz ene lovske družine v drugo) in sprejemanju povsem novih članov, t. j. lovskih pripravnikov. Na dan 7. 4. 2012 je bilo v Lisjaku zabeleženih skupaj 756 pripravnikov, od tega 35 žensk. Že več kot tri leta ima vpisan status pripravnika enajst članov (če je to res, potem nekdo krši določbe ZDLov-1). Povprečna starost pripravnikov je 34,8 leta. Od 1. 10. 2011 do 7. 4. 2012 je na novo vpisanih 367 pripravnikov, kar je za 30 manj kot lani. Vendar podatek zanesljivo ni popoln, ker nekatere LD teh podatkov še vedno ne vnašajo ažurno. Po aplikaciji Lisjak trenutno aktivno vlogo mentorja opravlja 716 članov.

Glede lovskih pripravnikov in novih članov (že lovci) bi želel izpostaviti nekaj zadev, ki so v praksi zelo moteče. Člani, ki so že lovci, postanejo novi, polnopravni člani LD. Nikakor ne morejo imeti statusa lovskega pripravnika, saj gre za lovca z lovskim izpitom! V tem trenutku imamo tudi tri lovce, ki so člani kar treh lovskih družin hkrati, in 197 lovcev, ki so člani dveh LD.

Področje lovskih pripravnikov urejajo: Zakon o divjadi in lovstvu (2004, 2008), Pravilnik o pogojih za opravljanje lovskega izpita in obliki dokazila o opravljenem lovskem izpitu (2006), Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o pogojih za opravljanje lovskega izpita in obliki dokazila o opravljenem lovskem izpitu (2007), Pravilnik o programu in načinu izvedbe preizkusa znanja o ravnanju z orožjem (2001), Navodila za izvajanje praktičnega in teoretičnega dela lovskega izpita ter vodenje evidenc ipd. Vse te predpise najde(mo)te na naši spletni strani <http://www.lovska-zveza.si/default.aspx?MenuID=4>. Poleg tega imamo tudi pisno gradivo (priročnike) za mentorje naslednjih avtorjev: **Branka Vase** in **Sely De Bree Šubic**. Splošne literature o mentorstvu pa je še veliko. In kje vidim v tej točki težavo?

Težava, ki sem jo zaznal in se nanjo tudi odzval, je naslednja: takoj, ko se pojavi potencialni član za lovskega pripravnika, napiše prošnjo in jo odda LD. Tam se upravni odbor odloči in ga seznani, da bo najprej eno leto nekakšen »pripravnik za pripravnika«. Če bo vse v redu, pa bo čez eno leto sprejet v članstvo. Ponovno poudarjam, da takšnega termina Zakon o društvih ne pozna in ga tudi ne more biti v nobenih pravilih LD! S takšnimi zadevami nekomu pošteno kršimo

pravice. Ko ga čez eno leto sprejemo v LD, mu sicer določijo mentorja, pri tem pa mnogi pozabijo pripraviti program dela zanj, dodatno še pozabijo, da mora sproti voditi dnevnik lovskega pripravnika, ki ga mora mentor tudi sproti pregledovati in ga usmerjati. Nato se ponekod naenkrat spomnijo, da je treba pred prijavo kandidata na teoretični del lovskega izpita opraviti tudi družinski izpit. Kot izgovor je najpogostejše ponekod slišati stavek: »Toga pri nas smo do zdej ne delali!«. (Op. a. – izrazoslovje zgolj naključno).

Ali pa še nekoliko drugačna »slika« v povezavi s sprejemanjem pripravnikov. Od petih kandidatov je UO LD občnemu zboru predlagal sprejem štirih pripravnikov, za enega pa je podal negativno mnenje. V takšni obliki je dal predlog tudi na glasovanje; brez obrazložitve, brez natančne predstavitve in obrazložitve predlogov in razlogov za sprejem oz. zavrnitev. Za nameček pa so pozneje, po razpravi pred glasovanjem ugotovili, da je bil tisti, katerega so nameravali zavrniti, v preteklosti že nekajkrat zavrnjen. Po preudarni razpravi je kandidat oz. pripravek le dočakal trenutek modrosti – in so ga sprejeli.

No, pa še izjemna domiselnost pri sprejemanju članov, ki prav tako ni v skladu z ZDLov-1 (2004, 2008). Hkrati z obvestilom o sprejemu ali pa pred obravnavo na občnem zboru zaželeni LD dobi kandidat za pripravnika »donatorsko pogodbo«, ki je (neuradno) tudi »glavna vstopnica« za sprejem v članstvo. Kako je to uredil zakon in kakšne so lahko posledice, je znano vsem. Lahko bi rekel, da pač gre za »rizično sprejemanje« članstva!

Z mojim prispevkom v tej številki Lovca sem želel dati le poudarek problematiki **sprejemanja članov v lovske družine**. Povprečna starost slovenskega lovca je 54,9 leta; torej smo stari! Ne vidim razloga, da z različnimi načini in obarvanimi še z osebnimi zamerami zavračamo sprejem v članstvo mlajše interesente! In ko jih sprejmemo, naj mentorji odigrajo svojo pravo vlogo! Pripravniki so v povprečju starejši od 34 let. Z opisanimi nepravilnimi in sebičnimi dejanji gotovo ne bomo vabljeni za vstop mlajših kandidatov, ki bodo nadaljevali naše delo. Marsikje je treba spremeniti miselnost (ki izhaja iz ljubosumja, zaradi sposobnosti in znanja mlajših) v iskreno dobrodoščilo takšnim članom! Ponekod tega dejstva še niso (ali nočejo) dojeli in se tolažijo z besedami: »Če smo bili 60 let brez računalnika, bomo pa tudi naslednja leta!« Avtorji takih besed so pozabili, da so tisočletja lovci lovili tudi z ostni (lovskimi sulicam), kopji, loki, zdaj pa s sodobnimi lovskimi puškami in optiko.

Ob vsem napisanem pa ne smem pozabiti pohvaliti nekaterih dobrih načrtov na področju mentorstva ali na področju sprejema novih članov. Odprto nekaterih LD se kaže že v tem, da imajo na svojih spletnih straneh objavljene svoje interne akte, pravila in obrazce za vloge za sprejem v članstvo ter celo obrazce izjave o strinjanju in seznanitvi s temeljnim aktom lovske družine.

To pot sem omenil le nekaj cvetk (in izjem) iz veljavnega in delujočega sistema. Razveseljivo je opazovati, kako nekatere LD uspešno vključujejo mlajše lovce v organe in delovna telesa lovske družine in kako dobro nato delajo stari in mladi člani skupaj. Tiste LD, ki vključujejo mlade v družinsko delo in upravljanje in jim pri tem izdatno pomagajo, so si zagotovile dolgoročen in trajen uspeh pri gospodarjenju z divjadjo in delu. Takšnih družin je vedno več in v tem je tudi njihova svetla prihodnost.

Pa dober pogled!

Mag. Srečko F. Krobe,
predsednik LZS

Slovenijo 2012 prav gotovo lahko zapišem, da sta iz vseh poročil, ne glede na vsebino, razvidna skrb za naravo in prizadevanje, da bi jo ohranili takšno, kot je zdaj. Varovanje okolja in ohranjanje narave postajata vse pomembnejše delo lovcev, v zadnjem času so lovске družine tudi stranke v postopkih pri načrtovanju in urejanju okolja. Eden takih primerov je tudi v letu 2011 končan primer gradnje Centra za ravnanje z odpadki Logatec, ko je tamkajšnja LD Logatec, skupaj z drugimi uporabniki prosto-

ra, dosegla umestitev odlagališča na drugo, degradirano lokacijo in tako omogočila ohranitev povezovalne poti med dinarskim prostorom in Alpami.

Tina Drole

V čistilni akciji poleg lovcev sodelovali tudi člani AS Gabrče

Agrarna skupnost Gabrče, ki združuje 23 članov in gospodari s 255 hektarji površin

Foto: O. Knez Stojkovič

Člani agrarne skupnosti Gabrče so se pridružili lovcem in skupaj z njimi očistili 255 ha površin pod Vremščico ter pritrdili svoje table.

Udeleženci čistilne akcije so se fotografirali pred lovskim domom v Dolenji vasi.

Foto: O. Knez Stojkovič

Lovci LD Senožeče so na marčni čistilni akciji pobrali tudi odvržene vreče s klavniškimi odpadki, ki so jih občani odvrgli v njihovem lovišču.

pod goro Vremščica v Občini Divača, se je ob letošnji svetovni akciji Očistimo Slovenijo vključila v delovno akcijo, v kateri so vsi člani očistili smeti iz naravnega okolja in postavili lesene table na vhodnih točkah na zemljišče Agrarne skupnosti. Čiščenje domačih logov so končali ob lovskem domu v Dolenji vasi s prijetnim druženjem, kjer so se pridružili še drugi udeleženci delovne akcije Očistimo Slovenijo, v kateri so s Senožškega sodelovali člani: **KD Pepca Čehovin Tatjana, Lovska družina Senožeče in Prostovoljno gasilsko društvo Senožeče, Razvojno društvo Bandera - Dolenja vas in Razvojno društvo Lipa - Laže.**

Lovci iz okolice Senožeč so tudi v letošnji akciji čiščenja okolja ugotavljali nekatere nepravilnosti v svojem okolju. Okoliške prebivalce opozarjajo na doslednost pri ravnanju z odpadki, saj so na levi strani ceste Dolenja vas-Vrabče našli in tudi odstranili večje količine živalskih odpadkov, ki so bile v nara-

vo malomarno odvržene v plastičnih vrečkah. Narava vendar ni kraj za odlaganje organskih odpadkov, ki privabljajo tudi velike zveri! Zato prebivalcem svetujemo, naj se natančno ravna po predpisih za ravnanje in odstranjevanje organskih odpadkov.

Olga Knez Stojkovič

Iдриjski župan zna prisluhniti lovcom

Da so koncesijske pogodbe za uporabo lovišča (v državi lasti) in da so odškodninski zahtevki za škodo od divjadi za nekatere lovske družine (LD) že prava mora ter v veliko breme, je že dolgo znano. Lani je bilo na ministrstvu, ki je pristojno za dodeljevanje meril za koncesijske dajatve, rešeno le nekaj prošelj za zmanjšanje le-teh. Letos pa je bilo na pristojno ministrstvo vloženih deset prošelj. Glede na prejšnj zapisano bo v prihodnje za lovske družine skoraj nesmiselno po taki poti iskati možnosti za zmanjšanje obveznosti, ki ta-

rejo mnoge LD. Ministrski birokrati, ki jim je največkrat malo mar za težave LD, rešujejo prošnje z zamikom ali celo z odklonilnimi stališči. Mnogi, ki naj bi pomagali LD, ne poznajo lovišč, še manj pa težav lovskih organizacij, ki nastajajo in so večinoma težko rešljive. Država se je z uvedbo koncesij tako rekoč na neki način »otresla« odgovornosti in LD prepustila, da se same soočajo s težavami, ki nastajajo z upravljanjem divjadi in dogovarjanjem z lastniki zemljišč. Ta problem je vseslovenski, saj časopisi že vsak dan poročajo o težavah, ki pestijo lovce. Tako o tem za upravljalce lovišč s Koprškega OZUL oz. z Idrijsko-Cerkljanske regije pišejo Primorske novice in lokalni časopis. Škode zaradi divjih prašičev in jelenjadi gredo že v tisoče evrov. Tudi krovna organizacija lovcev, LZS, je v tej smeri naredila bore malo. Namesto da bi LD pomagala in na ministrstvo v njihovem imenu poslala ustrezne podatke ter poročila o dejanskem stanju v LD, se navadno njeno delo konča zgolj z zbiranjem prošelj in nato oddajo le-teh na ministrstvo. Na zadnji redni letni skupščini ZLD Idrija so bili delegati zelo kritični do tega vprašanja. Eden od sprejetih sklepov je bil, da se na Upravni odbor LZS, prek svojega zastopnika, zadalži UO LZS, da glede zmanjšanja koncesijskih dajatev postori nekaj več. Problematiko koncesijskih dajatev je treba reševati sistemsko in, če bo treba, se odločiti tudi za spremembo uredbe. Družine kmalu ne bodo več zmogle tolikšnih obremenitev. Upati je, da ne bo nazadnje to nekomu v prid; ve se, komu! Samo vprašanje časa je, kdaj se bo našel nekdo, ki bo uspel prepovedati tudi lov na svojem zemljišču ali pa bo v najslabšem primeru nagajal LD pri upravljanju z divjadjo in pri lovu.

Zaradi naštetega smo se v ZLD Idrija odločili za drugo pot. Obrnili smo se na lokalno skupnost in na župana **Bojana Severja** in ju prosili, naj po svojih močeh in možnostih, prav zaradi poznavanja problemov in razmer, priskočita na pomoč. Tako sva 6. 3. 2012 s predsednikom ZLD Idrija **Radošem Burnikom** obiskala idrijskega župana in mu predstavila težave, s katerimi se soočajo lovske družine na tem območju. Najin sogovornik je izrazil vso podporo ZLD in njihovim članicam za rešitev nastalih težav. Obljubil nam

je, da bo občina poskušala z ustreznimi postopki pomagati in omiliti nastalo situacijo in iz naslova koncesij reševati težave. Povsem nesmiselno je, da škoda od divjadi in na njej ogroža delovanje že marsikatero LD, saj zneski odškodnin presegajo vse razumne meje. V marsikateri LD na širšem idrijskem območju člani LD že sami, poleg članarine in vsega vloženega dela v lovišče, tudi denarno prispevajo v sklad za poravnavo škode od divjadi. V letu, ki je za nami, so članice zveze (ZLD Idrija) rešile in izplačale sedeminosemdeset (87) odškodninskih zahtevkov. Samo za razmislek: dokaj zgovoren je primer, da so v LD Jelenk (ZLD Idrija) v letih 2009 in 2010 poravnali za 9.465 evrov škodnih zahtevkov, v letu 2011 pa kar za 12.236 evrov. Torej za škodo, ki jo je povzročila divjad, za katero vsi pravimo in se radi hvalimo, da je državna – »od Boga dana«. Poleg tega LD vsako leto zaradi naravnih in nenaravnih poginov divjadi izgubljajo nemalo sredstev, ki se prav tako gibljejo v tisočih evrov. Za poravnavo škode in dela v loviščih so lovske družine opravile več kot 10.000 neplačanih delovnih ur. To je podatek, ki se ga ne bi smelo sramovati nobeno društvo, še najmanj pa lovska družina. Z njim se je vredno pohvaliti in kaj dokazovati! Prav zato mora biti s tem seznanjena tudi širša javnost (predvsem kaj je pravo delo lovcev – poleg lova in kuhanja srnjakovega golaža!).

Članice ZLD Idrija ne dvomimo v pripravljenost lokalne skupnosti in našega župana, da lovcom ne bi želela pomagati glede na dane možnosti (in to hitro in učinkovito). Zavedamo se, da razpoložljivih sredstev ni veliko. Pa vendar, kolikor jih je, bodo usmerjene v pomoč marsikateri LD pri reševanju nastalih težav.

Čeprav je ZLD Idrija, ki je ob začetku novega leta štela 375 članov, ena najmanjših območnih lovskih zvez v okviru LZS, se po svojih močeh trudi, da bi se v »našo deželo« spet vrnila mir in zaupanje ter da bi se lovcom priznalo tisto, za kar se zavzemamo: ohranjanje naravnih danosti in skrb za naravo ter ravnovesje v njej. Želimo si mirno sožitje z vsemi uporabniki »prostora«. Znano je, da je mnoge stvari mogoče spremeniti, naravo pa zelo težko.

Bruno Stanislav Kopač,
ZLD Idrija

Pokaži svojo lovsko izkaznico!

Nadaljujemo z objavljanim podjetij, ki so z LZS sklenila pogodbo, na podlagi katere bodo vsakemu članu LZS, ob predložitvi veljavne lovske izkaznice, omogočili nakup lovske potrebščin in opreme (oz. uslug) z določenim popustom. Na tej strani bomo objavljali vsa nova **podjetja s sklenjeno pogodbo**, s spiska pa opuščali nekatera podjetja, ki so to storila že pred časom. Popoln spisek vseh podjetij je vsakomur dostopen na spletnih straneh LZS: <http://www.lovska-zveza.si>.

Popust naj ne bi bil manjši od 5 %, v Lovcu pa bomo objavljali spisek 25–30 zadnjih podjetij, ki so **pogodbo o sodelovanju** z 10 % ali višjim popustom za naše člane podpisala v zadnjem času. Prodajna mesta teh podjetij bodo označena z nalepkami, ki jo vidite na fotografiji.

Ker želimo v akcijo pritegniti čim več podjetij, prosimo vse naše člane, da na elektronski naslov lzs@lovska-zveza.si sporočite imena novih podjetij, ki bi jih zanimala sklenitev take pogodbe.

Želimo si, da nam naša lovsko izkaznica na tak način omogoči neposreden prihranek pri nakupih!

LZS

Stanje: 16. 4. 2012

POGODBE ZA POPUSTE		
Podjetje	blago in storitve	% popusta
17 VONDA, d. o. o., Sečovlje 139, 6333 Sečovlje	Na sklenjeno pogodbo o računovodenju v PE Nova Gorica in PE Ljubljana	10
18 ČEVLJAR, d. o. o., Mavčiče 59, 4211 Mavčiče	Vsi izdelki lastne proizvodnje in izdelki iz ponudbe na spletu in v trgovini	10
19 Kanali SG1, d. o. o., Gozdna pot 7, 2380 Slovenj Gradec	Ročno pranje v avtopralnici Rondo, PTC Katica, Slovenj Gradec	15
20 Veterinarska postaja LAŠKO, d. o. o., Marija Gradec 36, Laško	Veterinarske storitve, razen vakcinacij	10
	Sterilizacije in kastracije ter dietna hrana	10
21 Mines team, d. o. o., Na logu 14, 5220 Tolmin	Sončni kolektorji in bojlerji ter seti za ogrevanje sanitarne vode	12
	Fotovoltaika - otočni sistemi in seti za razsvetljavo objektov in prikolic	12
	Solarni seti za krmljenje divjadi in živine	12
	Sanitarni program, armature, tuš kolone in cevi, higienske WC-deske	20
22 Soboslikarstvo, Rok Jerič, s. p., Srednja vas 99, 4208 Šenčur	Notranja slikopleskarska dela	10
23 GEOSSET, d. o. o., Poslovna cona A 22, 4208 Šenčur	Naprava Garmin ASTRO 220-DC 40 in Garmin DC 40-ASTRO 220 in oprema	10
24 Veterinarska ambulanta Gaber, Eva Lesjak, s. p., Kidričeva 1, Litija	Vse veterinarske storitve, razen cepljenj	10
25 UNIVET, d. o. o., Trgovina Pohodnik, BTC hala A, Ljubljana	Pohodna in treking obutev ob plačilu z gotovino	15
26 Sport Miks, turizem, d. o. o., Trg Golobarskih žrtev 18, 5230 Bovec	Rafting po Soči in Canyoning - soteskanje Sušec	20
27 Robert Sodja, Pod Gozdom 23, 4264 Bohinjska Bistrica	Hydrospeed po Soči in druge dejavnosti podjetja	15
	Okna in vrata, lovsko pohištvo, oprema lovske sobe	10
28 Ebatt, d. o. o., PE BTC Ljubljana in PE Trzin	Prodajni programi Led Lenser, Gerber, Silva, Ansmann in Light My Fire	15
29 Zavod Dežela Kranjska, Dunajska 106, Ljubljana	Lovsko-ribiški slovar, faksimile in bibliofilska izdaja faksimila	10
30 GALPROM, Uroš Šmit, s. p., Stražarjeva 4, Ljubljana	Mesarski noži CS Solingen, serija Pro-X	15
31 PREPARATORSTVO, Miran Sušec, s. p., Podgorje 32, 2381 Podgorje	Preparatorne storitve	15
32 BHS hitri servis, Bojan Ovčjak, s. p., Vrhe 63, Slovenj Gradec	Storitve in material iz programa BHS	15
33 FANTON, Peter Boškin, s. p., Levstikova 18, Idrija	Dobava in polaganje gotovega parketa Margaritelli	10
34 RTV SERVIS, Marjan Kapela, s. p., Kočevska cesta 13, Dolga vas, Kočevje	Baterijske svetilke Led Lenser, daljinski upravljalci	5
	Pašni aparati 12 V ali 220 V	8
	Baterijski vložki in akumulatorji, polnilci in usmerniki	5 do 15
	Tv-LCD, LED zasloni na 12 V, DVBt in sprejemniki sat, antenski material, kabli	5
35 GOSTILNA AJDA, David Žunko, s. p., Ptujška c. 14, Gornja Radgona	Malice, kosila, jedi po naročilu, popust za skupine, nočitve in pijače	10
36 VETERINARSTVO ŠENTJUR, d. o. o., Cesta Leona Dobrotinška 12, Šentjur	Storitve v ambulanti in hrana za pse	10
37 EUROSAN, d. o. o., Nove Fužine 49, LJUBLJANA	Popust za gotovino na vse blago - popusti se ne seštevajo	10
38 GORNIK, Mojca Mohorič, s. p., Gorenja vas - Reteče 36, Škofja Loka	Aktivno perilo, hlače, jakne, puloverji, jope, flisi, srjace in dodatki GORNIK	10
39 DOGMANIA, d. o. o., Bojanji Vrh 22, 1295 Ivančna Gorica	Oprema	15
	Kozmetika in insekticidi	12
	Hrana in poslastice	10
40 AKM, d. o. o., Hotemaže 71, 4205 Preddvor	Oblačila Life line, ure Traser H3, izdelki Nikwax, zaščita proti klopom Skitostop	15
	Svetilke Olight, strelska oprema AKM, taktična oprema in obutev Voodoo	10
41 DB vrata, okna, zimski vrtovi, Damjan Brajnik, s. p., Nasipna ul. 2a, Benedikt	Notranja vrata	10
	PVC, ALU, LES – okna, vrata, zimski vrtovi, senčila	5
42 Frizerski salon Tina, Kraševac Martina, s. p., Tomišelj 1, 1292 Ig	Striženje las	5
43 ROJAL, Tomo Avbar, s. p., Pod vinogradi 7, 8351 Straža	Popust za gotovinsko plačilo za vse artikle v trgovini ROJAL v BTC v Nov. mestu	10
	Izjema je orožje proizvajalca GLOCK	
44 LUR, Poslovno svetovanje, d. o. o., Peričeva 21, Ljubljana	Računovodske storitve, poslovno-svetovalne storitve	20
	Implementacija in podpora pri uporabi programa Pantheon	20
45 BIFE KREVS, Tomaž Krevs, s. p., Podgorska cesta 103, 2380 Slovenj Gradec	Pijača	10
46 JUPITRA, poslovni inženiring, d. o. o., Motnica 7a, 1236 Trzin	Izdelki za filtriranje vode v spletni trgovini www.moja-voda.si	10
	Rezervni deli za izdelke (filtrni vložki)	8
47 KONFIN, d. o. o., Ljubljanska 76, 1230 Domžale	Gedetske storitve	15
48 DJ STANE - STANE ČRVIČ, s. p., Bratuževa ulica 14, 5290 Šempeter	Vsa hrana in oprema za pse, razen znamk ORIJEN ACANA IN K9JULIIS,	10
Trgovina za male živali FENIX v Tolminu in Novi Gorici	za plačilo v gotovini	
49 USLUGA NOVO MESTO, d. o. o., Tržaška 10, 8000 Novo mesto	Kemično čiščenje, pranje in šiviljska popravila vseh lovske oblačil in pripomočkov	10
50 TRGOVINA AVANTURA, Tomaž Inocente, s. p., Notranjska 4, 6230 Postojna	Optika (dvogledi, strelni daljnogledi, optične pike, spektivi) razen znamke Meopta	10
51 VZAJEMNA ZDRAVSTVENA ZAVAROVALNICA, d. v. z., Vošnjakova 2, Ljubljana	Celoletno zavarovanje z medicinsko asistenco v tujini Vzajemna Multitrip	10
52 VTE, d. o. o., Gradnikove brigade 4, 1000 Ljubljana	Izdelki blagovne znamke Voodoo Tactical in svetilke Olight z dodatki	10

Priprave na organizacijo 39. Srečanja lovskih pevskih zborov in skupin rogistov Slovenije v polnem teku

Lovska družina Škale je v Trstu na 38. Srečanju LPZ in skupin rogistov Slovenije prevzela organizacijo 39. Srečanja

LPZ in skupin rogistov Slovenije. Letošnje srečanje bo v soboto, **9. junija 2012, v Škalah pri Velenju** s tradicionalnimi koncerti glasbenih skupin na popoldanskih ločenih lokacijah in skupno večerno prireditvijo. Lovska družina Škale je bila organizatorica srečanja že leta 2001, takrat je organizirala 28. Srečanje lovskih pevskih zborov in skupin rogistov Slovenije. Glavna prireditev letošnjega 39. Srečanja bo zaznamovala tudi 25. obletnica delovanja LZP Škale ter 100. obletnica smrti Antona Aškerc. Prireditve je vključena med prireditve Evropske kulturne prestolnice Evrope, Velenje 2012. Na letošnjem Srečanju bo sodelovalo skoraj 40 glasbenih skupin. Osrednji večerni koncert bo pod šotorom na prireditvenem prostoru pred Podružnično osnovno šolo Škale in gasilskim domom Škale. Posamični koncerti bodo v organizaciji lovskih druženj Šaleške doline, in sicer v **Škalah**, v dvorani Prosvetnega društva v gasilskem domu Škale, v **Šoštanj** v dvorani Kulturnega doma Šoštanj, v **Šmartnem ob Paki** v dvorani Kulturnega doma Šmartno ob Paki, v **Ravnah** pri Šoštanju v domu krajanov REKS Ravne pri Šoštanju in v **Velenju** v domu krajanov Konovo.

Glede na ugotovitve srečanja v letu 2011, da je bilo srečanje zaradi celodnevni aktivnosti glasbenih skupin naporno, se je organizator odločil, da se bodo glasbene skupine zbrale ob 12. uri na prireditvenem prostoru v Škalah, kjer se bodo registrirale in okrepčale. Sledila bosta skupna vaja in odhod glasbenih skupin na lokacije posamičnih koncertov, ki se bodo začeli ob 16. uri. Približno ob 18. uri se

bodo glasbene skupine vrnila na osrednji prireditveni prostor v Škale, skupni koncert glasbenih skupin pa se bo začel ob 19. uri. Po končanem koncertu bosta večerja in druženje. Med drugim organizator načrtuje tudi srečanje umetniških vodij glasbenih skupin s predstavniki Komisije LZS za lovsko kulturo in stike z javnostjo.

Na posamičnih lokacijah se bodo glasbene skupine predstavile s tremi pesmimi oziroma skladbami. Na skupnem koncertu bodo skladbe in pesmi: Himna (S. Premrl), Pozdrav (U. Vrabec), Pozdrav Lovcem (J. Grlec), Črni Kos (F. Gornik), Zbor lovcev (C. M. Weber), Mi smo lovci (F. Gornik), Pozdrav rogistov (F. Grlec), Lovska (F. Venturini), Gamsschützen marsch (H. Maderthaner) in Lovska (F. Gerbič). Organizator je v glasbeni program dodal še dve

S seje organizacijskega odbora za pripravo 39. Srečanja LPZ in skupin rogistov

skladbi lokalnega značaja: *Pozdrav Velenju* (I. Marin), ki jo je kot velenjsko himno spesnil in uglasbil prvi kapelnik Godbe na pihala Premogovnika Velenje **Ivan Marin** st., in *Kaj bi te vprašal* (A. Aškerc), ki jo je spesnil Anton Aškerc, ki je kot kaplan služboval v Škalah od leta 1894 do 1989.

Programski svet 39. Srečanja lovskih pevskih zborov in skupin rogistov Slovenije sestavljajo kot umetniška vodja LPZ LD Škale **Metka Smirnov**, kot predsednik Komisije za lovsko kulturo in stike z javnostjo **Gregor Otmar Rettinger**, kot član Komisije za lovsko kulturo in stike z javnostjo, ki pokriva področje lovskih pevcev **Franc Kene**, kot član Komisije za lovsko kulturo in stike z javnostjo, ki pokriva področje rogistov **Rudi Slogovič**, ter kot predstavnik LPZ LD Škale, ki je tudi predsednik programskega sveta, **Jože Repnik**.

Organizacijski odbor 39. Srečanja LPZ in skupin rogistov Slovenije sestavljajo predstavniki lovskih druženj Šaleške doline, in sicer kot član LD Velenje **Franc Avberšek**, kot član LD Velunja **Tone Plazl**, kot član LD Smrekovec **Dušan Gorenc**, kot član LD Oljka - Šmartno ob Paki **Jože Drev** ter kot član LD Škale, ki je tudi predsednik organizacijskega odbora **Milan Tepej**. Častni svet srečanja pa sestavljajo mag. **Srečko F. Kroppe**, predsednik Lovske zveze Slovenije, **Avugst Reberšak**, predsednik Savinjsko-Kozjanske ZLD - Celje, **Gregor Otmar Rettinger**, predsednik Komisije za lovsko kulturo in stike z javnostjo, **Milan Tepej**, predsednik LPZ LD Škale, **Bojan Kontič**, župan MO Velenje, **Darko Menih**, župan Občine Šoštanj, **Alojz Podgoršek**, župan Občine Šmartno ob Paki, **Božidar Rep-**

ci to storili v našem lovišču. Akcije se je udeležilo 52 članov LD in občanov. Organizatorje akcije Očistimo Slovenijo 2012 moramo pohvaliti za dobro organizacijo, saj so nam pri čiščenju najtežjih odpadkov, predvsem iz opuščeni gramoznic, kjer je otežen dostop, pomagali pripadniki gasilcev in Slovenske vojske.

Žal nam je, da se vseslovenska čistilna akcija ne bo več nadaljevala, saj bomo čez eno leto spet ugotovili, da je v naravi polno odpadkov. V letošnji akciji smo jih odpeljali okrog 35 m³. Člani naše LD bomo še naprej čistili lovišče, saj menimo, da tudi s takšnimi akcijami opravičujemo naš status naravovarstvene organizacije.

*Franc Šetina
LD Sorško polje*

Aktivnosti novoizvoljenega Odbora Etičnega kodeksa

Novoizvoljeni 9-članski Odbor Etičnega kodeksa (OEK) se je prvič sestel na konstitutivni seji 24. 1. 2012 na sedežu LZS v Ljubljani. Na prvi seji, ki jo je sklical in na začetku vodil predsednik LZS **Srečko F. Kroppe**, se je odbor konstituiral in sprejel le okvirni program dela.

Druga seja OEK je bila 28. 2. 2012 prav tako na LZS v Ljubljani. Dnevni red te seje je bil že kar obsežen, saj smo sprejeli vsebinski načrt dela odbora v letu 2012 in ga tudi finančno ovrednotili. Program dela, ki smo ga soglasno sprejeli, je v skladu z drugo točko 29. člena Pravil LZS Slovenije, ki določa naloge OEK. V program dela smo si postavili naslednje naloge:

- pripravili bomo dopolnitve Etičnega kodeksa in lovskih običajev ter brošurico ponatisnili v 5000 izvodih,
- preverili bomo uveljavljanje pravil Etičnega kodeksa v praksi, za kar bomo potrebovali sodelovanje vseh LD,

- v programu dela je zapisano, da bomo tudi pojasnjevali določila Etičnega kodeksa slovenskih lovcev za vse posamezne lovce, lovske organizacije in njihove organe, ki bodo za to zaprosili,

- ena težjih in zahtevnejših nalog OEK je ocenjevanje in razsojanje posameznih dejanj; ali so v skladu z načeli Etičnega kodeksa ali ne.

Ob dnevu letošnje čistilne akcije

Lovska družina Sorško polje Lže 27 let vsako leto opravlja čistilno akcijo na Sorškem polju. Kljub opravljenem velikem delu pa tega nismo znali pokazati širši javnosti. Tudi letos smo na dan vseslovenske čistilne akcije lov-

Tina Drolc

Za pravilno izvajanje nalog smo lovci leta 2009 sprejeli poseben **Pravilnik o postopku pred odborom OEK slovenskih lovcev**, ki ga mora odbor dosledno upoštevati.

Na svoji drugi seji je odbor OEK obravnaval tudi tri primere prijavljenih dejanj organov in funkcionarjev, ki niso v skladu z določbami Etičnega kodeksa. Dve prijavi je obravnaval že odbor prejšnjega sklica, a sta ostali nerešeni zaradi njegove nesklepčnosti. Vsi člani odbora smo takoj po prvi seji prejeli na svojo elektronsko pošto celotno gradivo za vse tri zadeve, da smo se lahko temeljito pripravili in seznanjeni odločali o vseh treh primerih.

V prvem primeru je OEK zavzel stališče, da sta UO in starešina družine ravnala v nasprotju z načeli Etičnega kodeksa in pravili družine, ker sta članu prepovedala vsakršno lovsko udejstvovanje (lov, sestanki in drugo) pred pravnomočnostjo postopka pred disciplinskim razsodiščem. Prav tako so bile v nasprotju z določili Etičnega kodeksa žaljive in neresnične izjave o prijavitelju.

V drugem primeru je član LD v času jubilejne lovske proslave grobo žalil starešino in mu celo pljunil v obraz. Tudi to dejanje je OEK ocenil za grobo kršitev določil Etičnega kodeksa, ki bi jih moralo obravnavati že družinsko disciplinsko razsodišče, brez predhodnega preverjanja pri OEK.

V tretjem primeru pa je OEK ugotovil, da prijavitelj navaja vrsto nepravilnosti glede poslovanja LD, ki pa ne pomeni kršitev pravil Etičnega kodeksa. Zato je predlog predlagatelja odstopil v obravnavo Komisiji za organizacijsko-pravne zadeve (KOPV).

Edvard Krašna,
predsednik OEK

Seminar o finančnem poslovanju lovskih družin

Dvajsetega februarja 2012 je bil v Celju seminar z naslovom *Finančno poslovanje v lovskih družinah* s poudarkom na poslovanju društev in pripravi zaključnih računov, ki ga je za vse starešine in blagajnike LD organizirala Lovska zveza Slovenije. Seminarja, ki je bil v Veliki dvorani Union v Celjskem

Celjskega seminarja o poslovanju lovskih družin, ki ga je februarja organizirala LZS, se je udeležilo okrog 140 predstavnikov LD.

Foto: S. Vesel

Seminar je vodila Majda Gominšek, ki je podrobno predstavila zakonske predpise za vodenje poslovnih knjig v društvih.

domu v Celju, se je udeležilo več kot 140 predstavnikov lovskih družin.

LZS se je tudi letos odločila za ponovno organizacijo tovrstnega seminarja s poudarkom na poslovanju društev in še posebej za pravilno pripravo zaključnih računov. Glavni razlog je bil sprememba zakonodaje, povezane s finančnim poslovanjem društev in pripravo zaključnih računov.

Seminar je vodila **Majda Gominšek** iz Svetovalne hiše Gominšek, ki je naprej predstavila pregled zakonskih predpisov za vodenje poslovnih knjig v društvih (SRS 33-2007) in davčne zakonodaje, nato pa je predstavila postopek pravilnega finančnega poslovanja v društvih. Predstavila je tudi davčni obračun za društva za leto 2011 (po Pravilniku o pridobitni in nepridobitni dejavnosti), pripravo ter sestavo Letnega poročila za društva za leto 2011, blagajniško poslovanje v društvih s poudarkom

na novostih od 27. 12. 2011 ter obračun drugih prejemkov iz delovnega razmerja (podjemne pogodbe, avtorski honorarji, mandatna pogodba).

Po končanem seminarju je bila predavateljica na voljo za dodatna vprašanja, prav tako je udeležencem ponudila možnost po-

stavitve vprašanj prek e-pošte (majda.gominsek@siol.net).

Izveček predavanja je na voljo na interni spletni strani LZS med dokumenti Komisije za finančno in gospodarsko področje.

Tina Drolc

Delovno srečanje med PU Murska Sobota in ZLD Prekmurje

Že tretje delovno srečanje, ki ga skupaj prirejata **PU Murska Sobota** in **Zveza lovskih društev Prekmurje**, je bilo 24. 2. 2012 v Domu pomurskih lovcev v Murski Soboti. Poleg vodstva ZLD Prekmurje so se srečanja udeležili še starešine članic (lovskih društev) te območne lovske zveze ter predstavniki vodstva Policijske uprave Murska Sobota s komandirji enot iz Lendave, Murske Sobotne in Gornjih Petrovcev.

Uvodna pozdravna nagovora sta imela predsednik ZLD Prekmurje, **dr. Arpad Köveš**, in direktor PU Murska Sobota **Drago Ribaš**. Prvi je poudaril, da so takšna srečanja pomembna za obe strani. Povedal je, da oboji delujemo v skupnem naravnem in družbenem okolju, zato je medsebojno informiranje in sodelovanje še kako potrebno s ciljem učinkovitejšega sodelovanja in opravljanja svojega poslanstva. Podobno je vse zbrano pozdravil tudi direktor PU Murska Sobota, ki je v nadaljevanju predstavil varnostne razmere na območju PU Murska Sobota in nekatere ukrepe, ki so povezani z lovstvom in varstvom okolja ter poudaril pomen dobre medsebojnega sodelovanja.

Beseda je bila tudi o pravnih postopkih lovskih čuvajev

Udeleženci delovnega srečanja

Dr. Arpad Köveš, predsednik ZLD Prekmurje (tretji iz leve), in direktor PU Murska Sobota (drugi z leve) sta v uvodnem nagovoru pozdravila vse prisotne.

Foto: C. Iopert

Marko Burgar z murskosoboške enote VURS-a pri predstavitvi problematike, povezane z javno veterinarsko službo.

v loviščih ter o njegovih pooblastilih. Inšpektor PU Murska Sobota **Boris Rakuša** je omenjeno tematiko predstavil z njihovega zornega kota. Poudaril je, da so posamezne določbe Zakona o divjadi in lovstvu (ZDLov-1) in Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o divjadi in lovstvu (ZDLov-1A), ki opredeljujejo pooblastila lovskega čuvaja, po njihovi presoji precej nejasne. Povedal je, da gre pri uporabi vseh določenih pooblastil lovskega čuvaja za določen poseg na področje človekovih pravic in svoboščin, ki jih je mogoče v posameznih segmentih primerjati s pooblastili policista. Ker je, kot so ugotovili na sestanku, zakon precej nejasno napisan, lahko to v praksi lovskim čuvajem povzroča dokajšnje težave. Zato so predstavniki PU predlagali, naj se lovski čuvaji v vseh kočljivih primerih posvetujejo s Policijo.

Vabilu na srečanje sta se od-

zvala tudi predstavnik VURS-a iz Območnega urada Murska Sobota **Marko Burgar** in predstavnik Regijskega centra za obveščanje iz Murske Sobote **Primož Senčar**. Prvi je predstavil zakonodajo s področja zaščite živali, predvsem je navedel, kaj vse pomeni mučenje živali, kdo je skrbnik živali, kakšen je pravilen postopek usmrčitve živali, pojasnil problematiko in ukrepanje v primeru spuščanja živali v prosto naravo brez nadzora, ter kaj ukrepi pomenijo za skrbnika in kako preprečimo pobeg živali. Primož Senčar je v nadaljevanju spregovoril o ukrepanju in postopkih obveščanja Regijskega centra (npr. o povozih divjadi, postopkih in ukrepih za zapuščene, poškodovane, obstreljene, obolele ali že mrtve prostoživeče živali ipd.).

V nadaljevanju so oceno medsebojnega sodelovanja prispevali komandirji enot iz Lendave, Murske Sobote in Gornjih Pet-

rovcev. Povedali so, da dobro sodelujejo, kar je ne nazadnje tudi rezultat takšnih vsakoletnih delovnih srečanj. Po živahni razpravi so se vsi zbrani dogovorili, da bodo nadaljevali z dobrim medsebojnim sodelovanjem, se sproti obveščali o primerih krivolova in drugih kaznivih dejanjih ter o prekrških s področja lovstva in varstva naravnega okolja in živali.

Dr. Arpad Köveš, predsednik ZLD Prekmurje

LD Slovenska Bistrica je lani uspešno delovala

Lovske družine vsako leto na letnem občnem zboru pregledajo in preverijo poslovanje prejšnjega leta in si postavijo cilje za naslednje leto. Tako je tudi **LD Slovenska Bistrica** 4. marca sklicala redni letni občni zbor družine. Nanj so povabili

tudi predstavnike vseh sosednjih LD, predstavnike Lovske zveze Maribor, Zavoda za gozdove Slovenije - Enota Maribor, medije, predstavnika policijske postaje Slovenska Bistrica in predsednike KS z območja, na katerih deluje družina. Vabilu so se vabljeni večinoma odzvali in se tako udeležili občenega zbora.

Občni zbor se je začel s pozdravom gostom in minuto molka za pravkar preminulim članom naše družine. Nato je starešina predlagal delovno predsedstvo, ki ga je vodil starosta lovske družine, **Rudi Smolar**. Sledila so poročila vseh članov UO po funkcijah in nazadnje tudi NO.

V letu 2011 je v LD Slovenska Bistrica delo dobro potekalo, saj smo opravili več kot 11.000 neplačanih delovnih ur v lovišču, pa tudi pri gradnji hladilnice, čiščenju okolice, spravi raznih poljščin, izdelavi lovskih naprav in ne nazadnje urejanju lovske sobe. Načrtovani odstrel smo v celoti uresničili in zadostili

Občni zbor LD Slovenska Bistrica

Foto: B. Ažko

Starešina Zvonko Sternad je zaslužnim članom LD Slovenska Bistrica izročil družinska priznanja in skromna darila.

postavljenim ciljem minulega leta. Pohvalno je tudi, da se je vodstvo LD zelo potrudilo glede druženja lovcev, saj je organiziralo lovski ples, piknik in še druga srečanja, kot so skupni lov z ženami in lovi skupaj s soslednjimi LD.

Pohvalo o dobrem delu so nam izrekli tudi lovski gostje soslednjih LD: Oplotnica, Cigonca, Polskava, pa tudi predstavnik Lovske zveze Maribor **Ivan Žižek**. Tudi predstavnik KS Impol **Drago Mahorko** se je zahvalil za povabilo in nas povabil na vseslovensko čistilno akcijo Očistimo Slovenijo, ki je bila 24. marca.

Predstavnik LD Šmartno na Pohorju, gospod **Vlado Dovnik**, je čestital naši LD za dobro delo in v imenu svoje LD Šmartno na Pohorju izročil plaketo ob 20-letnem organiziranju skupnih lovo v njimi.

Na občnem zboru smo si postavili načrt dela za tekoče leto, finančni načrt in sprejeli nekaj novih članov.

Starešina LD Slovenska Bistrica, **Zvonko Sternad**, je razdelil priznanja in odlikovanja našim zaslužnim članom in jim vročil skromna darila za sodelovanje in delo v LD.

Na koncu smo se vsi skupaj zadržali na pogostitvi in se družili še dolgo po uradnem delu letnega občnega zbora lovcev Slovenska Bistrica.

Branko Ačko

Zaključni izlet lovskih čuvajev ZLD Prekmurje in ZLD Ptuj

Večina udeležencev letošnjih tečajev za lovske čuvaje, med njimi sta bili tudi dve lovki, v **Murski Soboti** in na **Ptaju** se je po zaključnem izpitu udeležila strokovne ekskurzije v organizaciji Lovske zveze Slovenije. V soboto, 24. marca, je avtobus z udeleženci zarana krenil proti Ljubljani, Postojni in prek Knežaka prispel na Mašun. Tam jih je pričakal vodja LPN Jelen **Tone Marinčič** in v predavalnici Gozdarske hiše oz. izobraževalnega središča v gozdni hiši Mašun predstavil divjad in delovanje tega LPN, katerega najpomembnejša vrsta je jelenjad, poleg nje pa tudi vse tri vrste velikih zveri. Ohranjanju dolgoročno uravnovešenega odnosa med divjadjo in okoljem so namenjena tudi velika vlaganja v strokovne in

Lovski čuvaji iz Prekmurja in postojnsko-ormoškega območja pred lovsko hišo na Mašunu (24. 3. 2012)

LPN Jelen in upravljanje z divjadjo v njem je novim lovskim čuvajem predstavil vodja lovišča Anton Marinčič.

Foto: B. Krže

biotehnične programe. Kljub poizpitni sproščenosti so udeleženci z zanimanjem sledili predavatelju. Nato so krenili skozi bogate jelovo-bukove snežniške gozdove do obnovljenega gradu Snežnik z vodenim ogledom, zatem pa so se udeležili prikaza in strokovne razlage dela s psom barvarjem. Čeprav legendarni vodnik **Jure Pagon** ne skriva idrijskega naglasa, pomoč prevajalca ni bila potrebna. Vsebinsko natrpan program se je nadaljeval z ogledom edinstvenega Polharskega muzeja v grajski pristavi, v katerem je **Pavel Nared**, član slovenske rukaške ekipe, predstavil tudi vse veščine in skrivnosti oponašanja jelenjega rukanja.

Pred poznim kosilom v prijazen Gostišču Hrblen v Gornjem Jezeru so tečajniki prejeli spričevala, nekateri jih še bodo, kar je dodatno prispevalo k sproščnemu druženju nove generacije lovskih čuvajev z obeh bregov Mure. Tako naj tudi ostane!

Blaž Krže, vodja ekskurzije

Lovskočuvajski izpit v Lovski zvezi Koper

Lovska Zveza Koper je v letu 2011 razpisala izobraževanje za naziv *lovski čuvaj*. Potrebe po

takšnem izobraževanju so bile na terenu velike in nujne, kar je pokazalo tudi veliko prijavljenih. Prijavilo se je kar 32 članov, in sicer iz LD Dekani, LD Koper, LD Šmarje, LD Rižana, LD Trnovo, LD Marezige, LD Gabrbrk - Divača, LD Slavnik - Materija, LD Vrhe, LD Žabnik - Obrov, LD Izola, LD Dolce - Komen, LD Kojnik - Podgorje in LD Strunjan. Izobraževanje je bilo organizirano v Kastelcu v prostorih kmetije **Vlada Andrejašiča**. Predavanja so bila 3-krat na teden, tako da smo se tečajniki s predavatelji srečali kar 11-krat.

Izobraževalni program je bil sestavljen iz 21 vsebinskih sklopov – učnih tem. Vsi udeleženci tečaja smo do dogovorjenega roka pripravili vsak svojo seminarsko nalogo, ki smo si jo izbrali na podlagi predlaganih naslovov tem. Udeležba na predavanjih je bila zelo dobra, za kar je treba pohvaliti vse slušatelje. Prav tako želimo javno pohvaliti in se zahvaliti tudi vsem predavateljem za kakovostna, zanimiva in izčrpna predavanja.

Svoje pridobljeno znanje smo dokazali in pokazali tudi pred izpitno komisijo na sedežu Lovske Zveze Slovenije, ki ji je predsedoval predsednik LZS mag. **Srečko Felix Krobe**. Glede na veliko tečajnikov je opravljanje izpita trajalo dva dni. Slušatelji, ki jim ni uspelo izpita opraviti prvič, so (razen enega) ga opravili v poznejših terminih.

Vsi kandidati so bili po opravljenih izpiti, še istega dne, seznanjeni z rezultati. Na razglasitvi rezultatov so bili poleg slušateljev tudi člani izpitne komisije, vključno s predsednikom.

Teoretičnemu delu lovskočuvajskega tečaja je sledila stro-

Foto: M. Čotar

Novi lovski čuvaji z območja Lovske zveze Koper

kovna ekskurzija pod vodstvom **Blaža Kržeta**, ki je, kot smo opazili, dober poznavalec območja Snežnika. V gozdni hiši na Mašunu nas je sprejel tudi vodja LPN Jelen **Anton Marinčič**. Predstavil nam je projekte, ki so in še potekajo na območju Snežnika in LPN Jelen. Od tam naprej nas je pot vodila v grad Snežnik, kjer smo si ogledali grajsko poslopje in lovsko polharsko zbirko. Po ogledu zanimive polharske razstave nam je lovski tovariš **Jure Pagon** s svojim krvosledcem predstavil potek in način iskanja obstreljene divjadi.

Pot smo nadaljevali do Gostišča Herblan na Gornjem Jezeru, kjer smo ob prijetnem klepetu poskrbeli za prazne želodce. Tam smo se tudi dogovorili, da bomo podelitev spričeval novim lovskim čuvajem organizirali tam, kjer je tečaj tudi potekal. Zato smo zaključno prireditev tečaja in podelitev spričeval organizirali v Kastelcu na kmetiji Andrejašič, kjer smo se zjutraj zbrali, popili kavo ali čaj in se podkrepili s krofom. Zbrane je pozdravil podpredsednik Lovske zveze Koper **Fabio Steffe** in nam zaželel prijeten in uspešen dan. Nato smo odšli v lovišče LD Koper, kjer smo se udeležili lova na fazane. Ob tej priložnosti bi se želeli zahvaliti **LD Koper** za pomoč in sodelovanje. Po »pozdravu lovini« smo se vrnili na zborna mesto v Kastelec na kmetijo Andrejašič, kjer je bila podelitev spričeval. Novim lovskim čuvajem jih je izročil **Franko Križman**, član UO LZS, ob pomoči predsednika komisije za izobraževanje pri Lovski zvezi Koper **Janka Brezovnika**. Nato je sledil še zadnji pogon, ki je ob dobri hrani in kapljici, klepetu ter *lovskem ropotu* pod vodstvom izkušenega lovskega tovariša Franka Križmana trajal vse do večernih ur. Prijetnega srečanja in druženja so se poleg tečajnikov in vabljenih udeležili tudi nekateri predavatelji.

Razšli smo se bogatejši za pridobljeno znanje, nova poznanstva in prijateljstva ter z obljubo, da se čez leto, kot enotna generacija, ponovno srečamo in pokramljamo.

Na koncu bi se rad zahvalil LZS, zlasti strokovnemu sodelavcu **Gregorju Bolčini**, LZ Koper, posebno **Borisu Petelinu**, vsem predavateljem in vsem, ki so pripomogli k izpeljavi strokovnega dela tečaja in tudi zaključka.

Novi lovski čuvaji smo pričani, da bomo pridobljeno znanje lahko povezali z lovskimi izkušnjami in znali novo znanje prenesti tudi v svoje delo na terenu in med svoje lovske tovariše.

*Milivoj Čotar in
Boris Petelin*

Visoko čislam lovca, ki preganja temo zmot'

Pod okriljem **Zveze lovskih družin Novo mesto** je 23. marca letos devetnajst lovskih pripravnikov uspešno opravilo lovski izpit. Nasmejani obrazi novih lovcev so ob zaključku izobraževanja, po podelitvi diplom v Gostišču Mrak na Ratežu, pokazali vidno zadovoljstvo. Lovska organizacija je z njimi dobila nove zanesljive lovce, ki bodo s svojim prizadevnim delom skrbeli za divjad, jo varova-

braževanju lovk in lovcev, po navadi pozabljamo na že davno izrečene resnice. Ena izmed njih je misel Seneke, da spodbude prihajajo od zunaj, spoznanja pa od znotraj. Ko oboja sovpadajo, nastane razvoj, kar je odlična formula tudi za zdrave odnose v lovski organizaciji, ki so prepo-gosto, vsaj tako se zdi navzven, prepredeni s spori in notranjimi boji. K temu velja dodati misel Čuang Cea, ki je spoznal, da si navadno vsi prizadevajo, da bi osvojili tisto, česar ne vedo. Nihče pa si ne prizadeva, da bi osvojil tisto, kar se že ve. Ob tem na področju izobraževanja lovk in lovcev ter usposabljanja mentorjev ni mogoče prezreti neizmerljivega prispevka in svetlih misli **Sely de Brea Šubic**³, ki je v svojem priročniku *Mentor in lovski pripravnik* (2011) zapisala, da se je lovski pripravnik v lovsko družino vključil prostovoljno, po svoji izbiri in z jasnim ciljem, da bo postal lovec. Zato so njegova pričakovanja velika, ker ima vsak lovski pripravnik

voren in strokovno usposobljen, pa tudi pravičen in pošten, da s svojo pravico ne bo posegel v pravice pripravnika, ki ima svoje dostojanstvo. Lahko se strinjamo tudi z avtorico priročnika, da ni idealnega mentorja. Takega ne poznamo, je zapisala v svojem priročniku. In prav je tako, ker nas različnost bogati, strpnost in nediskriminatornost pa zagotavlja kakovost pripravištva v lovski družini, ki je ni mogoče »popraviti« na teoretičnem delu lovskega izpita.

Tudi devetnajst dolenjskih lovskih pripravnikov, ki so marca letos uspešno opravili lovski izpit pred izpitno komisijo **Zveze lovskih družin Novo mesto**, je spoznalo, da je v znanju moč⁵. Z znanjem bo lovstvo tudi pred svojimi nasprotniki, ki jih niti ni tako malo, dokazalo in utrdilo svoje poslanstvo, ki je v naravovarstveni kulturi in etičnem odnosu do žive in nežive narave. Ob tem velja pritrditi Einsteinu, ki je menil, da je včasih domišljija pomembnejša od znanja.

Novi lovci ZLD Novo mesto (2012)

li, jo lovili v skladu z načrtom in uspešno upravljali lovišča LD. To pa zato, ker se mladi lovci zavedajo, da se bodo morali tudi po praktičnem in teoretičnem delu lovskega izpita več učiti drug od drugega in manj učiti drug drugega².

V lovski organizaciji bi moralo biti izobraževanje na prvem mestu. Ko razpravljamo o izo-

konkreten in kratkoročen cilj: natančno ve, katere spretnosti si želi pridobiti. Cilje pa želi doseči čim prej, ker si želi, da bi pridobil uporabno znanje. Sleherni pripravnik prihaja na lovsko izobraževanje z določenimi življenjskimi izkušnjami⁴, kar je treba upoštevati, saj se tudi drugi lovci lahko od njega naučijo določenih stvari, njegovo znanje pa je uporabno tudi za LD kot upravljavko lovišča. Zato naj bo mentor komunikativen, odločen, ustvarjalen, odgo-

Slednjega so si novi dolenjski lovci, ki so praktični del lovskega izpita opravili v svojih lovskih družinah, pridobili ob svojem tekočem delu v službah, s svojim trudom, trdim delom in odrekanjem. Vsak izpit tudi nekaj stane. Redno so obiskovali predavanja, pisali teste in ponavljali gradivo, ki so jim ga predstavili njihovi prizadevni predavatelji. Sleherni udeleženec seminarja za lovske pripravnike v Novem mestu je spoznal, da je ponavljanje mati znanja⁶. Grški filozof Sokrates, ki je prišel do novih spoznanj, je

¹ Prirejeno po pesniku Simonu Gregorčiču, ki je zapel: »Visoko čislam učenjaka, ki nam preganja temo zmot, a še bolj cenim poštenjaka, ki ve in hodi pravo pot.«

² Po Petru Ustinovu, ki je izrekel misel: »Ljudje bi se morali več učiti drug od drugega in manj učiti drug drugega.«

³ Sely de Brea Šubic: *Mentor in lovski pripravnik* (Priročnik, 2011)

⁴ Misli iz priročnika Sely de Brea Šubic.

⁵ Francis Bacon

⁶ Latinski pregovor

izrekel znamenito misel: »*Samo to vem, da nič ne vem.*« K tako globokoumni misli slavnega filozofa sledi dopolnilna misel, da je zelo verjetno, da človek ne ve zanesljivo ničesar⁷. Zato se mora nenehno učiti in izobraževati. In to, vsaj po mojem mnenju, kar dobro počnejo slovenski lovci, ki se zavedajo, da majhno znanje dela ljudi ohole⁸, veliko pa zmerne, kar postaja vodilo pri izobraževanju novih lovcev, in sicer kot naložba za prihodnost, za urejene medsebojne odnose in učinkovito, predvsem pa zadovoljno in enotno lovsko organizacijo. Trditev lahko ponazorim z globoko mislijo pesnika Pabla Nerude, ki je vzneseno dejal, da »prazno klasje napihnjeno dviga glavo, polno pa se skromno sklana k zemlji«. Mladi lovci, ki so z uspešno opravljenim lovskim izpitom pred izpitno komisijo Zveze lovskih družin Novo mesto pridobili naziv lovca, so predani naravovarstveniki. Njihova skrb za okolje in divjad v šumečih gozdovih in na širnih poljih je že zdavnaj prerasla medijske čistilne akcije. Zavest, da nihče nima pravice iztrebiti nobene živali ali rastline, je poslanica vseh devetnajstih novih lovcev, ki se z novim znanjem vračajo v okrilje svoje lovske družine, kjer bodo po najboljših močeh skrbeli za divjad, jo varovali in jo lovili po sodobnih strokovnih smernicah.

Strokovni seminar za lovske pripravnike v Novem mestu je vodil in izpeljal strokovni tajnik ZLD Novo mesto **Stane Gabrijel**. Izpitno komisijo, ki jo je imenoval pristojni minister, so sestavljali predstavniki ZGS inž. **Marjan Kumelj**, inž. **Blaž Krže** in **Bojan Avbar** kot njen predsednik. Diplome, ki imajo veljavo državnega izpita, je novim lovcem na zaključku slavnostno podelil predsednik ZLD Novo mesto **Franc Jarc**. S svojim znanjem so se izkazali zlasti lovski pripravniki **Robert Rodič** (LD Bučka), **Franc Klemenčič** (LD Gorjanci) in **Emil Šinček** (LD Šentjernej), ki je na zaključni slovesnosti s svojo kitaro zaigral v duetu s harmonikarjem **Valentinom Janom** (LD Šentjanž), ki je tudi uspešno opravil lovski izpit. Prispevek o novih lovcih 2012 na Dolenjskem končujem z mislijo Francisa Bacona, da je znanje moč, pri čemer tudi za nove lovce s pridobljenim znanjem velja, da je treba precej vedeti, preden

se opazi, kako malo dejansko vemo (Karl Heinrich Waggerl). Zato tudi v lovstvu prisezimo na vseživljenjsko učenje.

Matija Avbar

Kogar med lovci veseli, da bi predstavil lovske spretnosti, ki izhajajo iz naše tradicije lova, je vljudno vabljen v našo družbo.

Pavel Nared

Razglasitev rukaških rezultatov in prevzem prehodnega pokala v trajno last

Rukači obranili naslov

Na 3. Mednarodnem tekmovanju v oponašanju jelenjega rukanja, ki je bilo v nedeljo, 25. marca 2012, v Celovcu v sklopu sejma Lov in ribolov, je ekipa Sekcije za oponašanje jelenjega rukanja in drugih avtohtonih prostoživečih živalih pri Lovski zvezi Slovenije – pod vodstvom priznanega mednarodnega sodnika **Ernesta Kerčmarja** in tekmovalcev **Matica Oberstarja** (LD Ribnica), **Klemen Šuštaršiča** (LD Rakitna) in Pavla Nareda (LD Begunje pri Cerknici) – uspela zadržati naslov mednarodnih ekipnih prvakov.

Naslov izpred dveh let smo obranili in tako prejeli prehodni pokal v trajno last.

Tekmovanje je potekalo v treh disciplinah, od katerih sta bili dve posamezni, kjer smo oponašali jelena, ki išče košute, nato močnega starega jelena s tropom košut na rukašišču, v zadnji skupni disciplini pa so vsi trije tekmovalci skupaj uprizorili oglašanje jelenov na višku paritvenega obdobja jelenjadi in boj jelenov za košute.

Oponašalci jelenjega rukanja in drugih avtohtonih prostoživečih živali upamo in si želimo, da bi tudi v prihodnje ob podpori LZS dosegli še veliko takih uspehov.

Listi bukev iz Trnovskega gozda so v Lavričevi knjižnici šelesteli z listi knjig

Lovska družina Trnovski gozd in Lavričeva knjižnica iz Ajdovščine sta v četrtek, 29. marca 2012, v Lavričevi knjižnici v Ajdovščini predstavili knjigo – zbornik: **IZ LOVCA – z besedo in črto po Trnovskem gozdu, Lovci 1911–2011**. Kot smo že objavili, je to knjižna izdaja v 100 letih v Lovcu objavljenih literarnih prispevkov, ki so jih iz Trnovskega gozda v Lovcu pisali lovski pisci, največkrat tam službujoči gozdarji, učitelji, profesorji in tudi domačini – lovci, ki so poleg lovske puške znali sukati tudi pero. Knjiga je izšla lani, ob 60-letnici LD Trnovski gozd. Ker je bilo o njej v Lovcu že pisano, to pot le tole: Lavričeva knjižnica je bila tisti večer zelena! Poleg starešine LD

Skozi špranjo: beseda in podoba ...

Glavni urednik knjige – zbornika Franc Černigoj (levi) in slikar Jurij Mikuletič

⁷ Voltaire

⁸ Pablo Neruda

Trnovski gozd **Igorja Polanca**, avtorja slik in risb v zborniku **Jurija Mikuletiča** ter glavnega urednika **Franca Črnigoja** je nastopil še *Lovski pevski zbor Zlatorog* iz Vipave. Odlomke iz knjige sta brala **Tamara Vidmar** in **Roman Blaško**, pogovor in drugo dogajanje pa je povezovala **Zdenka Žigon**. Prireditve sta lepo uokvirjali priložnostni razstavi platen **Jurija Mikuletiča** in fotografije lovskega fotografa **Tomaža Velikonje**, tudi člana LD Trnovski gozd.

Slikar **Jurij Mikuletič**, član LD Trnovski gozd, je glavnemu uredniku knjige v zahvalo za njegovo delo pri zborniku poklonil sliko gamsa v snežnem viharju. LZS pa je Franca Črnigoja in Jurija Mikuletiča že lani, za njuno večdesetletno delo na področju lovske kulture, odlikovala: Črnigoja s plaketo za lovsko kulturo II. stopnje; Mikuletiča pa s plaketo za lovsko kulturo III. stopnje.

Lovci in tudi nelovci so v prireditvi uživali. Zagotovo je bila še en kamenček v mozaiku pozitivnega javnega mnenja, ki se o lovcih oblikuje tudi na tak način. Morebiti je kdo od prisotnih pomislil: Saj lovci niso le plenilci divjadi! Domača jim je tudi žlahtna beseda in njihove zelene duše so polne toplih barv, svetlobe in ubranih glasov ...

U. Č.

60 let LD Trnovski gozd

Zadoneli so lovski rogovi **Prekmurških rogistov** in naznanili nekaj veličastnega in za zeleno bratovščino pomembnega: lovci in lovke LD Trnovski gozd smo praznovali šestdeset let našega delovanja!

Tokrat smo za kraj praznovanja izbrali Predmejo, gorski kraj na vzhodni strani Trnovskega gozda. Izbira ni bila naključna, saj je Predmeja povezana s štiristoletno tradicijo lova in gozdarstva na tem območju. Od tod, z roba Gore, vidimo daleč in še dlje: mimo Nanosa do Javornikov in Snežniškega pogorja; čez Kras do našega morja. In kakor je odprt pogled z Gore v svet, taki smo tod ljudje. Na Predmeji, do 50-ih let 20. stoletja Dol imenovani, so živeli in službovali znameniti gozdarji in lovci; nekateri od njih so bili tudi lovski pisci: znameniti in v življenju nesrečni **Josip Plesničar**, pa brata **Hanzlowsky**, če omenimo le te. In prav tod je davnega leta

1895 potekala prva smučarska tekma v srednji Evropi. Takrat so se lovci in gozdarji pomerili v kombinaciji teka in spusta na smučeh, narejenih natančno po norveških »ski«, naročenih iz daljne Kristianije (zdajšnje mesto Oslo). Zmaga je pripadla lovcu in gozdarju **Filipu Kainradlu**. Prav v tem kraju se je rodil znameniti divji lovec **Laskar**, o katerem je bilo v lovskem leploslovju veliko napisanega.

Tod se začenja Trnovski gozd, ki mu domačini pravimo »meja«

cijo in zgodovino lova, smo se odločili, da ob našem jubileju izdamo zbornik, ki bo drugačen od večine zbornikov ob okroglih obletnicah slovenskih lovskih družin. Tako je nastala obsežna, bogata in dragocena knjiga z naslovom **IZ LOVCA: z besedo in črto po Trnovskem gozdu**, ki je bila že predstavljena v Lovcu. Na 350 straneh smo zbrali dela avtorjev, ki so bila objavljena v reviji *Lovec* od leta 1911 do danes in se tako ali drugače nanašajo na lov v Trnovskem

je potrdila številčna udeležba na proslavi: za istimi mizami so se našli predstavniki lovstva in lokalnih skupnosti ter naši sponzorji. Dokazali smo, da s svojim znanjem in tradicijo znamo povezati širšo lovsko in nelovsko javnost na enem mestu. Prijetno smo bili presenečeni ob obisku predstavnikov **LD Negova** in častnega občana mesta Gornja Radgona **Slavka Lončariča**. V posebno čast nam je bil obisk predsednika LZS mag. **Srečka Felixa Kropeta** in predsednika ZVK LUO **Vojka Šemrova**. Na proslavo so prišli tudi najvišji predstavniki **Lovačkov udruženja** iz Laktašev, s katerimi sodelujemo že vrsto let. Prostor, kjer je bila proslava, je krasilo petnajst praporov lovskih družin: od Goriških brd, skozi Vipavsko dolino, čez Nanos in Idrijsko vse do Mosta na Soči. Za kulturni program in pravo vzdušje so poskrbeli naši prijatelji **Prekmurški rogisti** pod taktirko **Rudija Slogoviča**. **Lovski pevski zbor Zlatorog** - Vipava je z odlično izbiro lovskih pesmi dodal tisto, kar se za lovske proslave spodobi. Starešina LD Trnovski gozd **Igor Polanc** je v svojem govoru povedal, da imamo lovci vse več nasprotnikov, ki nam hote ali ne hote delajo

Starešina LD Trnovski gozd Igor Polanc med govorom na proslavi 60-letnice te lovske družine

– od tod tudi ime kraja: Predmeja. Trnovski gozd – najmogočnejši v tem delu Slovenije in že od leta 1490 v lasti države. Leta 1770 je gozdarski nadzornik **Franz Flamek** za Trnovski gozd pripravil prvi gozdno-gospodarski načrt v Sloveniji. V tistem obdobju je bil lov službena dolžnost gozdarskih uslužbencev. V poročilu o gospodarjenju iz leta 1889 je zapisano, da so v Trnovskem gozdu, na površini 10.033 ha, v letih 1873 do 1885 na leto uplenili povprečno 38 srnjakov, 9 velikih petelinov, 79 zajcev, 9 jerebov, 3 kotorne, 3 poljske jerebice, 1 kljunača, 1 goloba in 3 ujede. Zdaj je Trnovski gozd razdeljen na dve gozdni upravi s sedežema na Predmeji in v Trnovem.

Tudi to lahko s ponosom povemo: tod dela in ustvarja član naše LD, svetovno priznani slikar **Jurij Mikuletič**. Tudi njegov oče **Vitomir**, avtor knjige o Gozdnih kurah, ki je izšla v Zlatorogovi knjižnici, je kljub visoki starosti še vedno aktiven član naše lovske družine. Še vedno prevaja strokovne članke z lovske vsebine.

Ker imamo res bogato tradi-

Na proslavi so nastopili Prekmurški lovski rogisti.

gozdu. Knjiga je bogato opremljena s slikami in risbami Jurija Mikuletiča, zato tudi tak naslov: z besedo in črto ... S tem kulturnim dejanjem smo želeli dodati svoj prispevek k praznovanju stoletnice revije *Lovec*.

V sklopu praznovanja 60-letnice delovanja je naša LD izdala tudi priložnostno znamko z motivom divjega petelina – prav tako delom Jurija Mikuletiča.

Da smo na Trnovski planoti ljudje res odprtega značaja, nam

veliko zgodovinsko in kulturno krivico, saj lovci poleg lova skrbimo tudi za ohranjanje prostoživečih živalskih vrst in za naravo sploh. To nam trnovskim lovcom tudi uspeva. Povedal je tudi, da smo edina naravovarstvena organizacija, ki se financira izključno iz prispevkov članov lovske organizacije. V težkih gospodarskih razmerah je članom in članicam uspelo zgraditi nov objekt za zbiranje divjadi na Trnovem. Enotnost v naših lovskih vrstah

je tista, zaradi katere se ne smemo bati prihodnosti, ker imamo znanje, bogate izkušnje, predvsem pa delavnost. Na koncu je izrazil željo, da bi se vsi zbrani prijetno počutili in zapuščali Trnovsko planoto s prijetnimi občutki, napolnjeni z notranjim mirom. Predsednik LZS mag. S. F. Krobe je povedal, da se je rad odzval povabilu in bil nemalo presenečen nad izjemno lego samega kraja in tudi lovišča. Povedal je, da v lovstvu ni prostora za razprtije in da je le enotnost tista, ki bi morala biti skupna vsem. Kot dokaz, da je to mogoče, je izpostavil prav organizacijo take proslave, na kateri smo se zbrali lovci in tudi drugi predstavniki lokalnega in političnega življenja. Na kratko je predstavil vizijo delovanja LZS v prihodnje. **Franč Černigoj**, glavni urednik zbornika, slavist, zbiralec ljudskega izročila, predvsem pa lovec, je ob predstavitvi knjige - zbornika **IZ LOVCA: z besedo in črto po Trnovskem gozdu** povedal bistvo in pomen izida takega literarnega dela za slovensko lovsko organizacijo. Povedal je, da je bila izbira uredniškega odbora tako posrečena, da je bilo veselje sodelovati v njem. Vsak od članov uredniškega odbora je naredil svoje delo; če bi odpovedal le eden, knjiga ne bi izšla.

Na koncu prireditve je starešina Polanc zaslužnim LD članom in članicam ter društvom in organizacijam podelil družinske plakete. Vsi predstavniki sosednjih in drugih lovskih dručin so lovcom in lovkam LD Trnovski gozd čestitali za 60-letno uspešno delovanje. Sledil je bogat kulturno-zabavni program z zvoki Prekmurskih registov in ubranimi glasovi pevcev LPZ Zlatogor - Vipava.

Naj dodamo še to, čeprav ni v neposredni povezavi s 60-letnico LD Trnovski gozd: v posebno čast nam je, da je bil v letu 2011 za najboljšega fotografa lovskih motivov izbran naš član **Tomaž Velikonja**. Njegove fotografije bogatijo letošnji lovski koledar in marsikatero stran revije Lovec. Prvo nagrado javnega natečaja za najboljše literarno besedilo z lovsko tematiko v letu 2011 je prejela prav naša članica **Tanja Polanc**, ki je že prej objavljala v reviji Lovec. Vsi dosežki dokazujejo, da je med člani in članicami LD Trnovski gozd zelo ukoreninjena kulturna dejavnost na področju lovstva.

Ob tej priložnosti bi se rad zahvalil tudi Društvu Gora za

prijetno okolje, v katerem smo praznovali visoki jubilej LD. Prav tako se zahvaljujem predsedniku LZS, praporščakom lovskih dručin in vsem, ki ste nam omogočili nepozabno praznovanje našega jubileja

Igor Polanc

V LD Vurmat ponosni na tradicijo

Člani zelene bratovščine iz LD Vurmat so na letnem občnem zboru, ki so se ga med številnimi gosti udeležili tudi župan Občine Selnica ob Dravi **Jurij Lep**, predsednik LZS mag. **Srečko F. Krobe** in predstavnik

in običajev, kar vse jih utrjuje kot pomemben člen slovenske lovske organizacije z več kot stoletno tradicijo. Ta je doma tudi na Vurmatu, kar dokazujejo številni mladi člani, ki so v zadnjih letih vstopili v njihove vrste. Zdaj LD Vurmat šteje 49 članov. Kot je povedal **Andrej Holcman**, starešina LD Vurmat, so v celoti izpolnili lanske delovni program, izjema je bil le načrtovani odstrel divjadi, ki ga iz objektivnih razlogov niso opravili. Izpostavil je skrb za ohranitev okolja, dobre odnose s kmeti in gozdarji ter izvrstno sodelovanje z obema občinama, Podvelka in Selnica ob Dravi. Z njuno pomočjo so tudi uredili okolico lovskega doma in asfaltirali del ceste. Pripravili

da bodo letos lahko nadaljevali s tradicijo. Starešina **Andrej Holcman** je posebej poudaril veliko pripadnost članov LD in lovske organizaciji ter veliko skrb za krepitev lovskega tovarištva in prijateljstva. Spregovoril je tudi o uspešnem vključevanju LD v delo Kozjaškega LGB in mariborske LZ, o dobrem sodelovanju s sosednjo LD Kapla in s pobrateno LD Dobrava iz Svete Trojice v Slovenskih goricah.

V LD Vurmat so člani opravili 1940 ur prostovoljnega dela ali 43 ur povprečno na člana. Sprejeli so tudi nove akte, kar je bilo veliko opravilo, je povedal tajnik **Slobodan Tatalovič**. Skrbeli so za redne članske posvete in zbornice lovcev, na katerih so reševali vsa odprta vprašanja. Nekaj težav je bilo z odstrelom, še zlasti pri srnjadi. Ocenili so, da se je številčnost te divjadi zmanjšala in da bo treba odstrel zmanjšati. To so že predlagali pristojnim službam in organom. Realizacija odstrela srnjadi je znašala dobrih 81 %, pri jelenjadi samo 33 % in pri gamsih 80 %. O tem so strokovno spregovorili tudi na organih LGB in POZUL, zato pričakujejo, da bodo sprejeli ustrezne strokovne ukrepe in rešitve. Člani ne bežijo od odgovornosti, pač pa argumentirano opozarjajo, da se številčnost nekaterih vrst divjadi spreminja tudi zaradi sprememb v okolju. Težave imajo zaradi divjih prašičev, ki sicer povzročajo škodo, a so to znali reševati s prizadetimi lastniki, tako da so iz družinske blagajne za škodo porabili le 186 evrov. Odstrel divjih prašičev je bil intenziven in z njim bodo nadaljevali tudi letos. Uplenili so 26 lisic in štiri poljske zajce. Skrbeli so za lovske naprave, krmišča, solnice in visoke preže, urejajo lovske steze in skrbijo za lovski dom. V njem so lani opravili 729 ur prostovoljnega dela. V domu se radi srečujejo in so veseli obiskov okoliških kmetov. Z njimi dobro sodelujejo, zato ni naključje, da so člani zelene bratovščine na njihovih domačijah vedno lepo sprejeti. Za letos so med drugim sklenili, da bodo poskušali povečati delež lovnega turizma, da bi lahko popravili stanje v družinski blagajni. Še naprej bodo posebno skrb namenjali delu v lovišču, ki je njihova prednostna obveznost. Ob tem pa ne bodo pozabili na društveno dejavnost in na vključevanje v aktivnosti širšega lokalnega in lovskega okolja.

M. Toš

Člani LD Vurmat s prijatelji iz Dobrave po skupnem lovu na fazane

Foto: M. Toš

LZ Maribor **Štefan Cmrečnjak**, razpravljali o delu v minulemu letu in o nekaterih perečih problemih upravljanja z divjadjo v tistem predelu Kozjaka. Ocenili so, da so delo kljub nekaterim težavam dobro opravili in da je tradicija prostovoljnega dela tudi pri njih ena od velikih odlik članstva. Prav tako so ponosni na ohranjanje lovske kulture, šeg

so tradicionalno binkoštno prireditev, na katero radi prihajajo številni domačini od blizu in daleč. Deležni so bili tudi obiska inšpekcijskih služb, kar je precej otežilo nadaljnje delo in zaradi morebitnih novih težav tudi niso pripravili tradicionalnega srečanja z lastniki zemljišč in gozdov. A jim je te vrzeli uspelo urediti tudi v družinskih aktih, tako

Lovski trio iz Vurmata v Slovenskih goricah

Foto: M. Toš

Veliki divji petelin in ruševca med grapami in vrhovi Čerkljanskega hribovja v LD Porezen - Cerkno

V tem prispevku želim opisati številčnost velikega divjega petelina in ruševca od ustanovitve naše **LD Porezen - Cerkno** (od leta 1947) do danes. Do leta 1966, ko sem postal član te LD, bom povzel stanje po izjavi ustanovnega člana naše LD, že preminulega lovca **Andreja Selaka** iz Čeplesa pri Cerknem. Takole mi je pripovedoval:

»Na lovu na velikega divjega petelina si vedno in znova sam, v osrčju tišine, sam, kot bi se zemlja šele rodila, skupaj z drevjem, ki prebada kot z ostrino mečev gluho samoto pod votlim nebom. Sam, z zaplatami snega, med razmetanim skalovjem in zvezdnatim nebom, med vršički smrek. Sam, ko umira zima in se poraja pomlad, ko v dolinah obronki dehtijo v živobarvnem cvetju in se iz skromnih žil zemlje iz vseh strani cedi novo življenje. Sam ob zvenenju ptičjih grl, značilcev pomladne ljubezni.

Divji petelin je sin tišine. Ne pozaben je šum peruti te največje ptice iz družine gozdnih kur, ko se plahutajoč 'zvijuga' med debli in vpade v gred. Lovčevo srce začne hitreje udarjati, vznemiri se - in korak po snegu, po mokrem listju, po igličevju, postane mačji. Zenice se ti širijo,

da bi videle dlje, bolje in globlje. Razširijo se ušesa, da bi ujela in prisluhnila petelinjemu petju. Ta pesem je uporabna, vedno enaka in vedno drugačna. Toda tajinstvena in nedoumljiva, kot je življenje na meji, kjer si začetek in konec podajata roko.«

V povojnem času sta na zdajšnjem območju lovišča LD Porezen - Cerkno delovali dve lovski družini: LD Novaki in LD Cerkno. LD Novaki je bila ustanovljena leta 1946, torej leto prej, kot je bila ustanovljena LD Cerkno. V LD Novaki je bilo včlanjenih samo osem lovcev, ki so bili domačini iz Novakov in so izredno poznali rastišča velikega divjega petelina na Črnem vrhu nad Cerknim, prek Slugove doline vse do Blegoša pa tudi Porezna, ki je prav tako sodil v njihovo lovišče. Po takratnem lovskem zakonu LD Novaki ni imela dovolj članov, da bi obstajala še naprej, zato sta se leta 1950 LD Novaki in LD Cerkno združili in število lovcev, ki so bili zainteresirani za lov na velikega petelina in ruševca, se je potencialno povečalo. Toda izkušnje za tovrstni lov in teren so poznali le lovci iz LD Novaki, ki so v letih od 1946 do 1950 uplenili precej velikih divjih petelinov (posamezniki celo več primerkov na leto). Stari lovci so pripovedovali, da so tedaj to plemenito pernato divjad lovili tudi za meso.

Do leta 1950 je bil ruševca (rekli so mu mali petelin) zelo redko opažen v lovišču naše LD. Opaziti ga je bilo mogoče

le na območju Slugove doline, Črnega vrha in Porezna. Po statistiki odstrel ni bil izkazan. Šele v letih 1958 in 1959 so uplenili dva ruševca, vsako leto po enega, in to vedno na Poreznu. V desetih letih, od leta 1950 do 1960, je bila številčnost velikega divjega petelina v našem lovišču precejšnja, saj je zabeležena uplenitev kar sedmih velikih petelinov.

Po letu 1960 se je številčnost te velike koconoge ptice precej zmanjšala, tako da v letih 1960 do 1968 sploh ni bilo odstrela. Šele v letu 1968 statistika zopet izkazuje odstrel dveh velikih petelinov. Največji odstrel je bil zabeležen leta 1971, in sicer eden na Poreznu in dva na Črnem vrhu. Vse do leta 1982 sta bila uplenjena po največ dva primerka: eden na Poreznu in eden na Črnem vrhu. Stalež velikega petelina se je iz leta v leto povečeval in s štetjem rastišč je leta 1980 dosegel okrog 32 primerkov.

V desetih letih (1962 do 1972) sploh nismo beležili odstrela ruševca ali malega petelina. V petnajstih letih se je številčnost rastišč ruševcev neverjetno povečala, kar potrjuje tudi zabeleženi odstrel v teh letih, in sicer: leta 1973 uplenjen en ruševca na Poreznu; leta 1978 so bili uplenjeni štirje: dva na Poreznu in dva na Črnem vrhu; leta 1984 je

bilo uplenjenih sedem ruševcev in od tega nekaj več na Poreznu kot na Črnem vrhu. Leta 1989 pa je odstrel dosegel višek – deset ruševcev. V tem letu je bila večina ruševcev uplenjena na Poreznu, preostalo na Črnem vrhu. Pojavila pa so se tudi nova rastišča, npr. na Škofju, kjer je bil prav tako uplenjen en ruševca. Tako hitrega večanja številčnosti ruševca nismo mogli ugotoviti tudi na območju Porezna. V tem ekosistemu je bila največja sprememba, da so spomladi leta 1987 zgorela pobočja Kobilka in Struzi vse do grebena Zakobilka in Ravan (Berečice), kjer je ogenj ustavil sneg. Ko so omenjena pobočja po dveh letih spet ozelenela, so ruševci množično prihajali na greben in vozili kočijo po vrhu snežnih zametov. Na tistem kraju sem maja leta 1989 sam doživel edinstveni dogodek v moji lovski karieri. V zgodnjih jutranjih urah sem tja pripeljal avstrijskega gosta in oba sva se usedla za goli grm. Po približno pol ure je po pobočju Struzi na snežni greben prigrulil po videzu lep star ruševca. Za strel je bilo predaleč, zato sem gosta opozoril, naj počaka, da se nama bo bolj približal. Nisva dolgo čakala, ko so v časovnem razmaku na greben »kočijo privozili« še štirje, vendar nekoliko mlajši ruševci. Čez čas sta se na Ravanu (Berečici) oglasila še dva, ki sva ju prav tako lahko opazovala z daljnogledom. S predela, kjer je pred dvema letoma pogorelo, je prigrulilo kar sedem ruševcev. Prvi, na oko

najstarejši, se je gostu iz Avstrije naposled le približal na strelno razdaljo in ga je uspešno uplenil. Po strelu so preostali vsi utihnili in odleteli tja, od koder so prišli. Gost je bil zelo zadovoljen s šest let starim ruševcem.

Iz tega dogodka, pa tudi po pripovedovanjih drugih naših lovcev smo sklepali, da je pogorelo in na novo ozelenelo lovišče ruševcem zelo ustrezalo, saj se je njihova številčnost dobesedno podvojila. Od leta 1990 pa se je začel stalež ruševcev spet zmanjševati in je do danes ostal (tudi po letu 1994, ko je Uredba določila celoletno prepoved odstrela) na neki optimalni številčnosti. Se pa je habitat za ruševca, še posebno za velikega divjega petelina, izrazito spremenil, t. j. poslabšal. Med grapami in vrhovi Cerkljanskega hribovja je ruševcev še kar dovolj, veliki divji petelin pa je skoraj neopazen (le 2 do 3 rastišča so na območju lovišča LD Porezen - Cerknjo). Divji petelin je postal zelo ogrožena vrsta, ne samo v naši LD, ampak po pripovedovanju lovcev tudi v sosednjih in po vsej Sloveniji. Divjad, odvisno od svojega letnega (življenjskega) cikla, vsekakor potrebuje primerne prostore in razmere za svoje aktivnosti, ena od pomembnih je gotovo tudi mir. V letnem ciklu ruševca in divjega petelina sta najbolj značilni obdobji: obdobje razmnoževanja (rastitve, valjenje, vodenja kebkov) in prezimovanja. Ob različnih človekovih dejavnostih v prostoru pogosto nastajajo konflikti, vznemirjanje, ki imajo v odvisnosti od letnega cikla lahko tudi usodne posledice za posamezne osebe.

Negativne človekove dejavnosti na območju Porezna in Črnega vrha so predvsem: planinsko pašništvo, paša ovc na neograjenih površinah, nabiralništvo (borovnic, malin, brusnic, gob, jagod, zdravilnih zelišč itn.), planinarjenje, pohodništvo, izletništvo, gorsko kolesarstvo, padalstvo, gozdarstvo ... Na Črnem vrhu je za ruševca in velikega divjega petelina največja motnja gotovo smučišče z novo restavracijo, kjer je vse leto nemir.

Za izbor habitatov so zelo pomembne tudi prehranjevalne razmere na širšem območju rastišč, ki pa so za ruševca in velikega divjega petelina na Poreznu in Črnem vrhu še zelo zadovoljive. Prehranjevalne razmere so odvisne od zgradbe in oblike rastlinskih sestojev, zmesi drevesnih vrst, deleža negozdnih površin

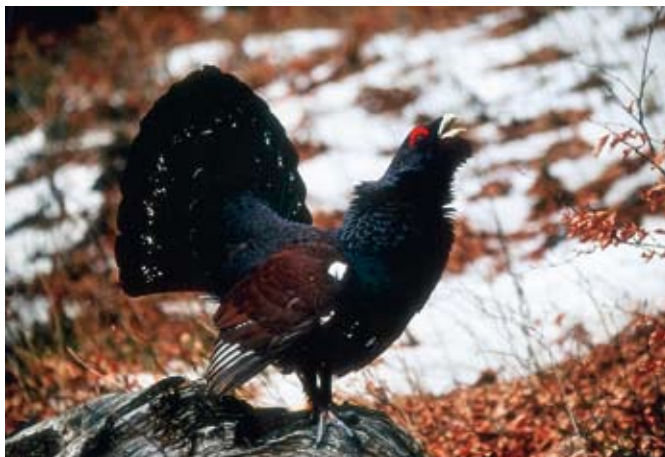

Foto: D. Kurlit

Veliki divji petelin, fotografiran nad Hočem (nad Davčo).

v obnovi (naravni), ki jih delimo na zimske in letne.

V takih habitatih ima v zimski prehrani odločilno vlogo jelka, pomembno pa je tudi popje in pozneje macesnove iglice, smrekovi vršički in tudi popje listavcev. Tudi poletne prehranske razmere so zelo zadovoljive, saj tod bujno uspevajo borovnice, brusnice in maline. Posebno borovnica tod zelo dobro uspeva in je pomemben ter prevladujoč prehranski vir (poganjki, listi, plodovi) mladičev (kebkov) in tudi odraslih ptic. Številni raziskovalci povezujejo številčnost divjih petelinov, uspeh razmnoževanja oz. letni prirastek mladičev z obrodnom (pokrovnostjo) borovnice (Adamič, 1987).

Pri raziskovalni nalogi Ekologija divjega petelina v Sloveniji (Adamič, 1987) so prehranjevalne razmere razvrstili v tri skupine. Porezen in Črni vrh spadata v prvo, zelo dobro skupino.

Na širšem območju teh rastišč se v zeliščnem sloju pojavljajo borovnica, brusnica in malina z veliko pokrovnostjo, v drevesnem sloju pa prevladuje rdeči bor.

Še kako pa velja omeniti vpliv plenilcev na dinamiko populacij divjega petelina, ki je še toliko pomembnejši, kadar so populacije v fazi upadanja ali v latentnem obdobju; takšna je zdaj večina populacij.

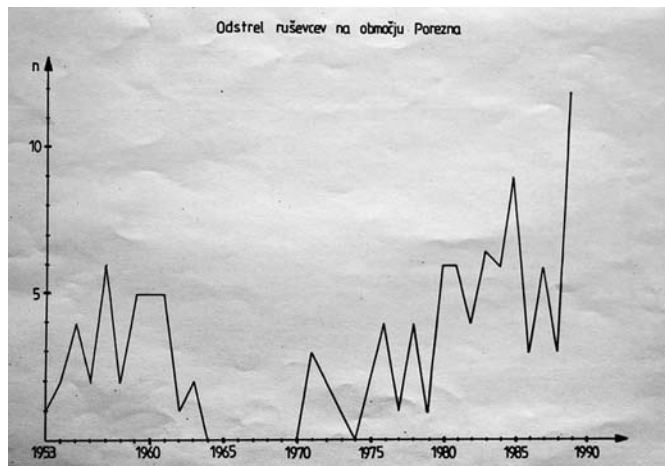
V ekologiji je znan pojav t. i. plenilska past. Če je notranja stopnja rasti populacije plena manjša od rasti potencialnih plenilcev, le-ti zavirajo razvoj populacije plena. Šele ko plenilce izločimo oz. nam uspe omejiti njihov vpliv (lahko), nastane ponovna rast populacij plena (Tanner, 1975). To se v ekosistemu vedno dogaja, tudi v Sloveniji. Populacije divjega petelina so se zmanjševale, hkrati pa so

se večale populacije plenilcev, katerih rast je zavrla šele pojav stekline (Adamič, 1987).

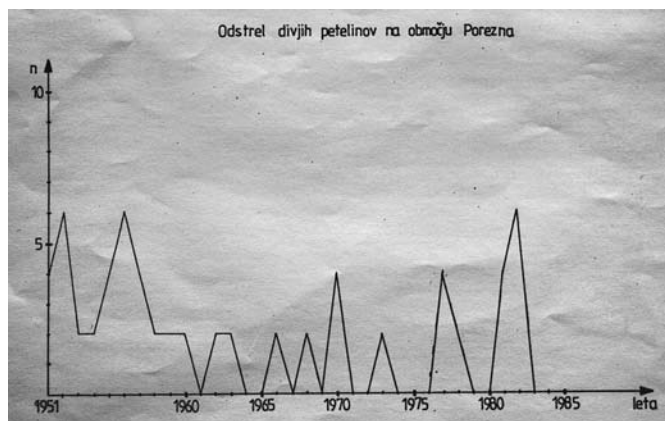
V lovišču LD Porezen - Cerknjo so na splošno najpogostejši plenilci lisica, kuna belica, sova uharica, kragulj, morda tudi ris, vendar je zaradi velike prostorske razpršenosti divjega petelina in risa to zgolj slučajno. Ker so gozdne kure talni gnezdilci, so kot plenilci jazbec, divji prašič in v zadnjih petih letih tudi šakal.

Lov na našo plemenito pernatost divjad je LZS z dogovorom prepovedala že leta 1982 – šele čez dobrih deset let (leta 1993) pa je država z Uredbo o redkih in ogroženih živalskih vrstah uvedla še prepoved lova na ruševca. Pred dobrimi tridesetimi leti smo lovci po vsej Sloveniji že marca zasledovali in odkrivali rastišča obeh petelinov, kajti v aprilu in maju se je za naše lovce že začel najlepši, pravljicni, čarobni lov na oba petelina. V teh letih je bila evidenca vseh rastišč obeh petelinov zelo točna, saj so ob lovu štetje rastišč opazovali lovci v zasneženih loviščih (aprila in maja nad 1.000 m nadmorske višine).

V letih od 1987 do 1993 je bilo ruševca še dovoljeno loviti, veliki divji petelin pa je bil že zaprt. Pogosto smo lovci naše LD ruševca jagali na Poreznu. Lovili smo ga v ranih jutranjih urah po grebenu z Medre do vrha Porezna in naprej po grebenu do Hoča ter po goščavi nizke rasti do mešanega gozda visoke rasti. V mešanem gozdu visoke rasti, ki ga sestavljajo bukev, javor, smreka, pa smo opazovali

Odstrel ruševcev na območju Porezna od leta 1953 do 1990

Odstrel divjih petelinov na območju Porezna v obdobju od leta 1951 do 1983

in šteli rastišča velikega divjega petelina. Osebo sem vedel za vsa rastišča velikega petelina v našem lovišču. Vodstvo LD me je zadolžilo, da sem vodil po terenu prof. dr. **Miho Adamiča** (tedaj še inženirja) po našem lovišču na rastišča velikega divjega petelina, ker je omenjeni raziskovalec leta 1987 pripravljala nalogo *Ekologija divjega petelina v Sloveniji*. Ta raziskovalec je kar nekaj let proučeval divjega petelina po vsej Sloveniji. Prvi dan (februar 1989) sem ga peljal na ogled rastišč na Porezen. Do Razpotja nad Davčo sva se pripeljala z avtomobilom, nato pa sva šla peš prek vrha Prvikov.

Stari gorski javorji – priljubljena pevska drevesa divjega petelina na pobočju Porezna

Do Vrš sva našla štiri bogata rastišča. Obiskala sva Konjsko Brdo in zabeležila dve rastišči, ki sta si bili zelo blizu. Na Petelinovi poti, ki je dobila ime prav po divjem petelinu, sta bili samo dve rastišči. Rekel sem mu, da se mi zdi neverjetno, zakaj sta na Petelinovi poti samo dve rastišči, v aprilu in maju pa jih vsako leto naštejemo od 4 do 5. Rekel je, da veliki divji petelin prezimuje v iglastih gozdovih, ker ima tam več hrane (vršički smrek), pozneje pa se preseli skupaj s kurami višje, v mešani listnati gozd (bukev, javor). Drugi dan sva obiskala Črni vrh nad Cerknim. Pripeljala sva se do lovske kočice. V bližini sva takoj zagledala rastišče, na pobočju proti Davči pa še enega. Po grebenu sva šla proti Slugovi dolini in na Pretavč, kjer sva spet odkrila rastišče. Nad Slugovo dolino, pred italijansko karavlo, sva določila še zadnje rastišče.

V dveh dneh sva z Adamičem zabeležila dvanajst rastišč velikega divjega petelina. Rekel mi je, da je naše lovišče z rastišči

velikega divjega petelina enako kot na Jelovici, ki je v tem pogledu najboljše v Sloveniji. Danes v našem lovišču lahko naštejemo največ 2 do 3 rastišča. Razumljivo je, da ni bilo toliko divjih petelinov, kot je rastišč. Jasno pa je, da brez rastišč (kažejo jih iztrebki) ni petelinov. Že polnih 30 let je minilo, odkar ne lovimo velikega divjega petelina. Vse sosednje države še lovijo oba petelina v določeni lovni dobi in vzdržujejo optimalni načrt odzema (odstrela). Vprašajmo se, kaj je vzrok tolikšnega zmanjšanja številčnosti, predvsem velikega divjega petelina; ne samo v naši LD, ampak

ni vzrok nazadovanja številčnosti divjega petelina.

Nikakor ne mislim z mojimi izkušnjami prepričevati pristojnih ministrstev in LZS Slovenije (četudi bi bilo glede na tridesetletno opazovanje in prakso iz sosednjih dežel smiselno), da bi lov na velikega divjega petelina in ruševca ponovno odpri.

Anton Raspet

Viri:

– Analiza primernosti habitatov gamsa, divjega petelina in ruševca na območju Porezna;

Diplomska naloga: Gvido Raspet – mentor: inž. Miha Adamič; Ljubljana, julij 1990.

– Izkušnje starih cerkljanskih in okoliških lovcev; Cerkno, 25. 2. 2012

Z uporabo odsevnikov in kemičnih odvračal manj povozov

Manjši davek srnjadi na cestah avstrijske Koroške

Ceste na avstrijskem Koroškem so v letu 2011 res tele nekoliko manjši davek zlasti med srnjadjo, a je še vedno velik in zaskrbljujoč. Ko sem se nedavno udeležil lovskega dne za okraj Velikovec in v Žvabeku lovske razstave, me je še najbolj pritegnil podatek, kako velik da-

vek plačuje divjad tudi na cestah na avstrijskem Koroškem. To je mogoče razbrati iz skrbno zbranih podatkov za avstrijsko Koroško lovsko zvezo (Kärntner Jägerschaft), ki lovsko povezuje osem lovskih okrajev, zbira in ureja pa jih lovec in policijski major **Claus Innerwinkler**. Čeprav lovski in policijski statistika dokazujeta, da je leta 2011 v sedmih koroških okrajih, razen v okraju Celovec, divjad plačevala manjši davek na cestah kot leto prej, tamkajšnji lovci vseeno nimajo mirnega spanca.

Čeprav s pomočjo svoje lovske zveze in drugih deželnih in lovskih organizacij že leta uspešno nameščajo razne sodobne in tudi doma narejene odsevnike, ki oddajajo razne svetlobne signale in za divjad neprijetne zvoke, zlasti tam, kjer divjad najpogostejše prečka številne prometne ceste, s tem niso zadovoljni in jih dosežki niso uspavali. Kako bi jih le, saj so samo leta 2010 na cestah izgubili nekaj manj kot 2.500 srnjadi (evidentirane), lani pa 2.223 glav.

Koroški Slovenec **Johan Kaiser**, referent za lovstvo, ribolov in nadzor nad strelnim orožjem okraj Velikovec, mi je v pogovoru zaupal marsikaj: »Vse projekte za namestitve sodobnih odsevnikov odobri avstrijska Koroška lovsko zveza. Letno za te namene dobi od koroške deželne vlade okrog 30.000 evrov, kar

Referent za lovstvo in strelno orožje za okraj Velikovec Johan Kaiser ob demonstracijskem cestnem stebričku, opremljenim z različnimi odsevniki.

niti ni veliko, saj en odsevnik stane 80 evrov. Plačati mora tudi montažo. Lovci odsevnike nameščamo v razdalji 100 metrov na obeh straneh ceste, kar pomeni na vsakih 50 metrov. Tako ob cesti nastane kar uspešna nevidna ograja za divjad. Za vsak nameščen odsevnik LD dobi 10 evrov nagrade,« je razložil Kaiser, sicer tudi tajnik LD Blato pri Pliberku.

Z nameščanjem sodobnih in tudi drugih odsevnikov ima v tamkajšnjem delu avstrijske Koroške še največ izkušenj LD Blato. Čeprav so z njimi opremili večino najbolj prometnih cest, z doseženimi rezultati niso povsem zadovoljni. »LD Blato, ki upravlja z okrog 4 tisoč ha velikim loviščem, povezujejo ga mnoge državne in lokalne kar prometne ceste, je še ne nekaj let nazaj vsako leto na cestah izgubila okrog 66 glav srnjadi, kar je za tako malo lovišče veliko. Ko smo leta 2010 pričeli nameščati nove odsevnike, smo na cestah izgubili samo še 49 srnjadi. Lani samo še 29. Z novimi odsevniki smo tako doslej že opremili tri najbolj izpostavljena cestna območja. Pred tremi leti tudi slaba dva kilometra najbolj izpostavljenega cestnega odseka na cesti Pliberk – Labod. Tam smo vsako leto izgubili osem in več glav srnjadi. Omeniti moram, da prvi dve leti po namestitvi odsevnikov divjad ni prihajala v bližino ceste. Šele lani smo imeli eno povozeno srno. Ker je srnjad precejšen davek plačevala tudi na cesti od kraja Metlovec – Blato in na delu ceste proti novemu mostu čez reko Dravo, smo tudi to območje opremili z odsevniki. Opažamo namreč, da se ob cestah, kjer so nameščeni novi odsevniki, ne zadržuje niti druga divjad. Sicer pa se kot odvracala dobro obnesejo tudi stare CD plošče, ki se ob vrtenju bleščijo in oddajajo razne barve. Tudi doma narejene odsevnike, ki so precej cenejši in druga kemična odvracala, slednja so v rabi tudi v Slovenji, nameščamo ob naših cestah. Tudi druge lovske družine v tem delu avstrijske Koroške skrbno sledijo poginom divjadi na cestah in jih tudi opremljajo z odsevniki. Skratka, koroški »jagri« na tej strani Pece bomo tudi v prihodnje naredili vse, da naša divjad ne bo plačevala prevelikega davka na avstrijskih cestah,« je sklenil pogovor lovec v pravem pomenu besede, Johan Kaiser, podpredsednik LGB Pliberk.

Franč Rotar

Prijetno, pa še koristno praznovanje

Pavel Steblovnik je 26. 1. 2012 uresničil svojo željo: praznovati sedemdeseti rojstni dan med lovskimi tovariši.

Pavli, kot ga kličemo njegovi prijatelji, se je rodil 22. 1. 1942 v Črni na Koroškem. Že kot otrok je rad zahajal v naravo, spoznaval lovske steze in divjad. Lovec

Jubilant Pavel Steblovnik je od LD Peca - Mežica dobil sliko z lovskim motivom, lovski čuvaj Branko pa mu je izročil lepo obdelano in okrašeno »šteklavko.«

z izpitom pa je postal aprila 1975 v LD Peca - Mežica.

Na praznovanje svojega častiljivega jubileja je povabil člane UO in druge funkcionarje LD, s katerimi že drugi mandat zapored dobro vodi LD Peca - Mežica. Njegovemu vabilu so se odzvali tudi številni lovski prijatelji iz KPL Celovec, kar nas je vse prijetno presenetilo. Manjkal ni niti Lovski oktet LD Peca - Mežica, ki je za uvod proslavljanja slavlencu zapel pesem *Zadoni nam in dve pesmi* z lovske vsebino.

V imenu LD je jubилantu čestital tajnik U. Vrčkovnik. Poudaril je njegovo požrtvovalno delo, saj je jubilent v svojem 36-letnem lovskem stažu vestno opravljal vse funkcije; bil je član UO, NO, tajnik, mentor pripravnikom, strelski referent, strelski sodnik, je pa tudi odličan informator LIS. Trenutno končuje svoj drugi mandat kot starešina LD. S svojo vodstveno ekipo je vedno delal v korist LD. Sodeluje tudi v komisijah OLZ in je član IO - OZUL. Letos je bil izvoljen v Komisijo za odlikovanja in priznanja pri LZS. Tajnik Uroš mu je izročil jubilejno sliko z lovskim motivom, kar je v naši LD že kar tradici-

ja ob sedemdesetletnicah naših članov! Jubilantu je osebno čestital tudi lovski čuvaj Branko in mu izročil lepo obdelano in okrašeno »šteklavko«, kot koroški lovci imenujemo lovske palice. Prijetno praznovanje je popestril Lovski oktet s svojim ubranim petjem; zapel je tudi nekaj pesmi na željo prisotnih. Kot predsednik KPL - Celovec je Mirko Kumer v imenu navzočih gostov iz avstrijske Koroške jubilantu spregovoril in čestital v

stopnje. Za dobro delo v KLZ je prejel plaketo naše območne zveze.

Čestitke jubilantu je sklenil Pavel. Zahvalil se je vsem za udeležbo in še enkrat poudaril, da je bila njegova velika želja praznovati 70-letnico v okviru lovskih tovarišev. Zahvalil se je za prejeta darila in odlikovanje KPL - Celovec. Vsem je zaželel, da bi se dobro počutili in si izmenjali čim več koristnih mnenj. Predlagal je, da bi si privoščili dobro kulinariko kmečkega turizma Kajžar, saj je vedno dobro pripravljena. Poleg tega smo pili vino - last našega jubilarja, ki je imel do pred nedavnim vinograd v Prekmurju. Dovolim si izdati še njegovo izjemno redkost lastnost - sam sploh ne pije alkoholnih pijač in je zato tudi na tem področju vreden posnemanja!

Ob prijetnem vzdušju in koristni izmenjavi lovskih mnenj ter ob izdatnem prepevanju Lovskega okteta je čas kar prehitro minil. Za konec smo še vsi skupaj zapeli pesem *Sprajmo se, sprajmo se, roke si podajmo še ...*

Mirko Skudnik - Fridl

V 82 letu starosti se je marca letos od gora, krvavskih smučišč in prijateljev za vedno poslovil Franjo Kreačič (1930–2012), dolgoletni legendarni direktor smučišča, žičničarskega sistema RTC Krvavec, velik prijatelj planincev, gorskih reševalcev in lovec. Po smrti se mu je izpolnila velika želja, ko je njegova hčerka na Gradišču, najlepši razgledni točki na Krvavcu, ob prisotnosti sorodstva in najbližjih sodelavcev žičničarjev, direktorjev, prijateljev, smučarjev, alpinistov, gorskih reševalcev, lovec raztresla očetov pepel. Tako je izpolnjenjem zadnja želja: za vedno se vrniti na Krvavec. – F. Ekar

Foto F. Rotar

Gregor Glazer (101 leto), starosta koroških lovcev, s sinom Ivanom in vnukinjo Marjetko pred dravograjskimi lovci, ki so mu prišli voščiti (od leve): Ivan Podržan, Franc Lampret in Branko Rižnik.

101 leto najstarejšega koroškega lovca

V Koroškem domu starostnikov Črneče pri Dravogradu, kjer zadnjih nekaj let, letom primerno, preživlja pozno jesen svojega življenja najstarejši koroški lovec, je bilo 8. marca – na dan žena – še posebno slovesno. Pa ne zaradi praznika žena, ampak predvsem zaradi 101. rojstnega dneva **Gregorja Glazerja**, ustanovnega člana LD Dravograd. Zaposleni iz najstarejšega doma starostnikov na Koroškem, z direktorjem **Srečkom Mlačnikom** na čelu, so pripravili nepozabno slovesnost za njihovega nadvse spoštovanega varovanca.

Predstavniki različnih dravograjskih in koroških društev ter organizacij, številni prijatelji, njegovi domači, sorodniki, predstavniki LD Dravograd in predstavnik Koroške lovske zveze smo se udeležili slavlja ob njegovem visokem rojstnem dnevu. Slavlje je bilo na trenutke tudi čustveno, predvsem pa družabno. Z izbranimi besedami smo se predstavniki društev in koroških gozdarjev Gregorju zahvalili za vse, kar je v svojem življenju dal koroškemu in slovenskemu lovstvu. Slavljenec je med koroškimi lovci im gozdarji še vedno spoštovana in cenjena osebnost, kar je povsem razumljivo, saj je vendarle njihov starosta. Tudi do drugih ljudi vedno goji pravičen človeški odnos. Poln je iskrene srčne kulture, kar je dokazal tudi na svoj 101. rojstni dan. Vsakemu, ki mu je zaželel še

veliko zdravja in vitalnih let, je stisnil roko in mu namenil veder nasmech ter prijazno besedo. Posebno čestitko je drugemu najstarejšemu slovenskemu lovcu poslal tudi mag. **Srečko Krope**, predsednik LZ Slovenije.

Gregor, o katerem smo pisali že lani, ko je praznoval 100. obletnico, je bil od leta 1946 trden in povezovalni člen koroškega lovstva. Malo je tako zavednih in preprostih lovcev med nami, ki kljub častitljivim letom ostajajo skromni, predvsem pa zvesti naravi, divjadi in lovski organizaciji. Posebej za Lovca je Gregor povedal, da vedno pogosteje pogleduje čez reko Dravo, kjer je lovišče LD Dravograd. Ni pozabil povprašati, kako sta njegova dolgoletna dobra prijatelja **Otokar Praper** in **Vinko Podržan**. Zaupal nam je, da še vedno rad prelista Lovca, čeprav le tu in tam lahko kaj prebere, »saj mu oči po malem pešajo«. A lepe fotografije živali in narave še dobro vidi, je dodal! Ob slovesu mi je Gregor prišepnil, naj ga obiščem tudi 8. marca prihodnje leto, na njegov 102. rojstni dan.

»Gregor, hvala, zagotovo pridem,« sem mu obljubil.

Franc Rotar

Razmišljanje ob izgubah srnjadi v loviščih LD v Sloveniji

V Sloveniji in tudi Evropi je srnjad najštevilčnejša, pa tudi v lovstvu gospodarsko naj-

pomembnejša divjad. Toda v Sloveniji se iz leta v leto zelo zmanjšuje številčnost srnjadi. V naši LD Porezen - Cerkno (tudi v sosednjih LD) vsako leto načrtujemo za 10 % manj odvzema (odstrela). Vse to je zelo zaskrb-ljujoče, še bolj pa so tragične druge izgube, ki se štejejo v načrtovani odvzem (odstrel) v lovskem letu 2011.

Gospodar LD Porezen - Cerkno **Anton Tavčar** je v lovski informator Lisjak v lovskem letu 2011 vnesel načrt odvzema (odstrela + izgube) 159 glav srnjadi. Vse to bi bilo še razumljivo, tudi finančno, če ne bi bilo

v velikih mukah. Prav one so bile edini vir razploda mladičev. Toda zaradi nesreč, predvsem na cestah, ni nikoli zagledalo bele-ga dne tudi 22 (še ne poleženih) mladičev. V takih razmerah se je izguba zato podvojila na 44 glav srnjadi.

Na kratko bom opisal dva tragična in mučna pogina (v letu 2011) brejih večletnih srn.

1. primer: V Cerkljanski kotlini so imeli kmetje še pred nedavnim v okoliških vaseh na vsaki malo večji senožeti tudi senik (svisli), kamor so shranjevali posušeno seno za krmljenje živine. V zdajšnjem sodob-

Srna se je s sprednjo nogo zagozdila med vejo oreha in steblo bršljana (za orehovim deblom je mrtva visela in je dolgo ni nihče opazil).

izgub kar 30 %. Izgube zaradi najrazličnejših nesreč (in plenilcev) pa postajajo vsako leto večje. Če natanko analiziramo, so izgube naslednje:

povoženih v prometu (kjer je izgub največ): M = 9; Ž = 10;

razne poškodbe (potepuški psi, lisice, padci, obesi, žične ograje in plastične mreže ...): M = 2; Ž = 6;

boleznini: M = 2; Ž = 3;

neznani vzroki (najdena že razpadajoča trupla): M = 6; Ž = 6.

K izgubam so precej prispevale tudi kosilnice ob košnji (ugotovljeno): M = 1; Ž = 3.

Vseh izgub skupaj je bilo torej 48 glav srnjadi (20 srnjakov in 28 srn). Od načrtovanih 159 glav srnjadi je 48 glav, kar pomeni 30 % izgub, kar se seveda LD krepko pozna tudi pri upravljanju.

Vse večletne srne (po 22) so bile povožene ali pa so življenje izgubile na še bolj tragičen način,

nem kmetijstvu, ko krmo za živino balirajo in silirajo, takšnih senikov ne uporabljajo več; ostajajo prazni in dobesedno propadajo. Z njih odpadajo opažni plohi, imajo polomljena in nepopravljena vrata, seniki ostajajo odprti ... Kljub temu tja predvsem srnjad še vedno rada zahaja in včasih v seniku tudi leži. Lani maja je gospodar naše LD na Jernačevi senožeti pri vasi Trebenče v seniku opazil med odprtinami (špranjami) plohov ujeto zagozdno srno. Uboga žival je zagotovo ležala v seniku, ko je iz neznanega vzroka v preplahu skočila skozi premajhno odprtino polomljenega ploha v opažu. Med plohi se je zagozdila, prednje noge in glavo je imela zunaj senika, zadnje pa v njem. Po ugotovitvah je bila srna breja in se ni mogla rešiti iz pasti. Le zamišljamo si lahko, v kakšnih mukah je poginila tam. (Tega primera fotografsko nimamo zabeležena.)

2. primer: V sadovnjaku Platiševe kmetije, nad vasjo Labinje, smo lansko zimo našli poginulo starejšo srno. Po naši presoji se je vzpenjala po drevesu navzgor, da bi dosegla zelene liste bršljana. Ko se je spuščala s telesom proti tlem, se ji je ena od sprednjih nog zagozdila med vejo oreha in steblo bršljana, od koder se ni mogla več rešiti. V taki pasti, ki ji je držala nogo, jo je doletela mučna smrt (fotografija).

Takih in podobnih primerov je v loviščih nešteto (fotografija primera srne, ki se je z glavo zapletla v plastično zaščitno mrežo, s katero je bila zaščitena zelenjava), kajti narava je neizprosna. Lov in lovstvo sta postala zelo draga dejavnost.

Mučen konec večletne srne, ki se je z glavo zapletla v plastično mrežo, s katero je kmet zaščitil zelenjavo.

V marsikateri slovenski LD so prihodki manjši od izdatkov, čeprav člani opravijo vsa dela v lovišču in prav tako uresničijo načrt odvzema (odstrela) divjadi. Po osamosvojitvi naše države in uveljavitvi novega lovskega zakona ZDLov-1 so skupni prihodki (prodana divjad, lovski turizem, članarina - samo za LD) ostali nespremenjeni, odhodki (izdatki) pa so se zelo povečali.

Natančneje spoznajmo, kakšni izdatki tarejo našo LD. Družine so po veljavnem novem lovskem zakonu postale upravljavke (koncesionarke) svojih lovišč. Odmernjene koncesnine so precej visoke; vsaj za LD Porezen - Cerkno, moram reči, je najvišja. V zadnjih letih je plačana škoda od divjadi vedno višja od koncesnine. Članarini za območno LZ/ZLD in LZS sta iz leta višji. Povečujejo pa se tudi materialni in drugi stroški LD. Toda vsi vemo, da stokati in tarnati ne pomaga kaj dosti. V

lovišču lovci opravimo vsa dela brezplačno, ko pa bo zmanjkalo denarja v LD, bomo morali lovci vse financirati sami. Lov namreč ne sme in ne bo nikoli propadel, saj je najstarejša obrt (nekateri ga imajo celo za šport!?).

Že pred letom sem temeljito prebral članek zdaj žal pokojnega lovskega strokovnjaka, nekdanjega predsednika LZS **Bruna Skumavca** *Pogovorimo se z ministroma MKGP in MOP, pa tudi med seboj* (Lovec, 2/str. 68). Navajam nekaj odstavkov iz omenjenega članka. »Lovska družina je zveza vseh 417 lovskih družin in deluje tudi v javnem interesu. Zakon ni priznal območnih lovskih zvez. V LUO z divjadjo upravlja ZGS prek OZUL-ov (grožen jezik!). LZS pa svoje

oceni stane samo načrtovanje polovico letnega odstrela gospodarsko najpomembnejše vrste srnjadi (divjačine)(okrog 15 zaposlenih x 50.000 € stroškov = 750.000 €: (12,5 kg x 3,5 € / kg) = 17.143 glav srnjadi).«

Vsi lovci se čudimo in lahko le sprašujemo, zakaj plačujemo samo za načrtovanje oz. za načrt odstrela (odvzema) 750.000 evrov. Iz naših lovišč

dobro seznanjen z upravljanjem divjadi v vseh sedmih LD, ki sodijo v LZ Idrija. Ko so vse LD – LD Dole, Idrija, Javornik, Jelenk, Krekovše, Otavnik in Porezen – Cerkno – posredovale podatke o odstrelu divjadi na sedež LZ Idrija, je bila sklicana seja te območne LZ. Tam smo vse načrte odstrela divjadi številčno in terminsko uskladili ter številke vpisali v preglednico

Plan in realizacija odstrela srnjadi v letu 1984 za ZLD Idrija																													
LD	SKUPAJ		SRNJAKI										SRNE																
	PLAN	REALIZAC	Mladici moj. spol.		Lomci B		Srnjaki A		Srnjaki B		Σ	Mladici žen. spol.		Enoletne srne		Veletne srne		Σ	Populacija na 1000 ha	Mrtvo glavo na 1000 ha	Preostala teža (kg)	Kaziv. no na 1000 ha	Lovljive v						
			P	R	P	R	P	R	P	R		P	R	P	R	P	R												
DGLE	180	137	7	14	28	29	5	2	30	76	70	71	28	25	7	10	35	30	70	62	95	45		2,0	4661				
IDRIJA	185	169	15	10	25	18	5	10	27	22	72	60	20	15	18	16	35	16	73	47	73	17		2,4	5117				
IAVORNIK	160	113	17	14	21	25	11	8	31	26	80	73	33	13	16	15	33	16	41	71	8		1,9	817					
JELEN	200	139	10	8	38	25	12	8	40	86	100	75	40	12	10	12	50	30	100	54	73	10		2,4	8110				
KREKOŠE	30	28	10	5	15	9	4	5	16	11	45	30	20	8	5	7	20	9	45	24	50	7		1,6	4251				
QTAVNIK	32	26	4	4	17	16	4	5	16	16	41	35	17	17	4	7	20	17	41	32	6	7		2,5	3254				
POREZEN	190	177	10	14	30	30	12	23	35	35	102	30	29	10	11	47	35	95	75	93	24		2,7	6922					
ZLD Idrija	1007	860	73	69	182	144	53	61	195	182			95	116	70	78	239	156		79	4	118		2,4	4113				
P - PLAN											503	456											504	344					
P - REALIZACIJA																													
OPREDELJE																													
Pril. srnjadi naj bo izločeni plan odstrela 40 % od splošneocene ocene številčnosti. Ostrel naj sejeza 50 % mladcev in enoletne srnjaci in 50 % stavejce srnjadi po strukturi.																													
SRNJAKI														SRNE															
5 % mladcev (maksimum)														20 % mladcev (minimum)															
20 % enoletnikov (minimum)														5 % enoletnih (maksimum)															
25 % nad svetlovin														25 % nad svetlovin															
60 %																													

Načrt in uresničitev odstrela srnjadi v letu 1984 na območju LZ Idrija

Plan in realizacija odstrela gamsov v letu 1984 za ZLD Idrija																											
LD	PLAN	SKUPAJ REALIZACIJA	KOZLI										KOZE										KRAJŠA POGLEDNA VSEBINA	Mrežna skupina	Mrežna skupina	Mrežna skupina	
			Kozli do 3 let		Kozel 4-6 let		Kozel nad 6 let		Σ	Kozae		Koza do 3 let		Koza 4-6 let		Koza nad 6 let		Σ	KRAJŠA POGLEDNA VSEBINA								
			P	R	P	R	P	R		P	R	P	R	P	R	P	R			P	R						
DOL	5	3	1	1	1	1	1	1	2	2	1	1						1	1	100	1	25					
IDRIJA	18	9	2	5	3	5	2	2	9	5	2	4	6		1	9	4	50	1	7							
JAVORNIK	6	2	1	1	1				3	1	1				1	1	3	1	35		28						
JELENK	14	8	3	5	2	1	1		7	3	3	1	5		3	1	7	5	57		50						
KREKOVČE	24	50	15	13	10	5	4	2	5	32	20	14	13	5	6	6	9	6	42	30	220						
OIAVNİK	24	20	5	3	3	4	3	4	1	11	12	5	2	5	4	3	1	13	8	83		280					
POREZEN	11	8	2	3	1	1	2	3	1	6	7	2		1	1	1	3	5	1	72	7	95					
ZLD Idrija	50	100	27	21	15	12	13	10	1		27	16	28	15	12	11	13	8		66	7						
- PLAN										70	50								80	50							
- REALIZACIJA																											

OPREDELITEV

V uravnavnih razmerah populacije in biotopa gamsov naj plan odstrela znaša do 20 % od ocenje splošne števila življenjske. V višekogorjih loviščih je potrebno upoštevati tudi vsakeletne izgube, nastale zaradi naravnih dejavnikov.

I. rasede minimum 40% - 50 % maksimum, od tega 2/3 kozilcev in enoletnikov

II. rasede 20%

III. rasede minimum % - 40 % maksimum

Načrt in uresničitev odstrela gamsov v letu 1984 na območju LZ Idrija

gre na leto torej okroglo 17.143 glav smnjadi. Saj to ni in ne more biti res! Vse to nam je prinesel novi lovski zakon z uveljavljenimi koncesijami (pristojbinami za uporabo lovišč) in poravnati moramo še vse, po zakonu nastale stroške. Pred uveljavitvijo novega lovskega zakona smo načrt odstrela (odvzema) načrtovali in pripravljali lovci v LD in v okviru območnih lovskih zvez (ZLD/LZ).

To priloznost bom izkoristil in na kratko opisal, kako smo načrtovali načrt odstrela (zdaj odzema) v LZ Idrija v lovskem letu 1984 (glej preglednico). V mandatni dobi od leta 1980 do 1984 sem bil slučajno gospodar v območni LZ Idrija, zato sem

pod rubriko »P – plan«. Tajnik območne LZ Idrija je preglednice divjadi po posameznih vrstah poslal na Občino Idrija v potrditev in letni načrt odstrela je bil narejen in potrjen. Natančen prikaz s številkami je razviden iz priložene preglednice (na enem samem listu papirja formata A4):

- načrt in uresničitev odstrela srnjadi v letu 1984 za LZ Idrija,
- načrt in uresničitev odstrela gamsov v letu 1984 za LZ Idrija.

Po kratkem postopku – in praktično brez dodatnih stroškov – je bil v letu 1984 pripravljen tudi načrt odstrela, zdaj pa je ta postopek v denarju izražen v višini 750.000 evrov.

Anton Raspet
LD Porezen - Cerklno

Smrt divjih prašičev v lagunah jezera Žovnek

Upravljavka lovišča LD Braslovče je pri upravljanju divjadi oz. po novih določilih strokovnjakov pri usmerjanju populacije divjega prašiča v svojem okolju v zadnjih dveh letih »žela« odlične sadove svojega dela. Zaradi cilja – doseči smotrnejše upravljanje z divjim prašičem – in novih načel varstva vodečih svinj na skupni lovni površini smo v minulem letu iz narave izločili 74 divjih prašičev, kar je bilo tudi v skladu z načrtom upravljanja (odvzema) v Kamniško-Savinjskem LUO. Lovci smo morali najprej v odnosu do vrste v svojih glavah marsikaj negativnega in pozitivnega urediti in nato osvojiti naprednejšo miselnost ne glede na enostranske cilje glavnih načrtovalcev po čim večjem odstrelu divjega prašiča (predvsem rodnihi živali!). Lovci vseeno odgovorno ravnamo v odnosu do vseh uporabnikov okolja ter lastnikov površin, sodelujemo pri popravilu in poravnavanju škode na kmetijskih površinah, pa tudi s preprečevalnimi ukrepi (preprečevalno krmljenje, postavitve el. pastirjev oz. ograj) itn. V višje ležečih predelih lovišča imamo devet avtomatskih krmilnic, ki s svojo zalogo koruze in obratovanjem uspešno preprečujejo vdor divjih prašičev na kmetijske površine v dolini. Lansko jesen pa je plodonosno gozdno drevje rekordno obrodilo. Pravi kostanj, bukov žir in hrastov želod so poleg druge naravne prehranske ponudbe zadovoljili te vsejede, tako da sploh nismo opazili obiska na krmišča. Lahko rečem, da krmne naprave niso zaznale obiska »črnuhov« kar štiri mesece. Vemo tudi, da se na jedilnem listu divjega prašiča predvsem pozimi najde tudi kakšna razpoložljiva mrhovina, poginula žival. Stopinje prašičjih parkljev smo večkrat opazili v mulju tudi ob brežini jezera Žovnek. Ribiški koncesionar navadno jeseni izpusti vodo iz umetnega akumulacijskega jezera, da pobere sadove spomladi vloženih mladih rib. Takrat nastane velika muljasta kotanja, v kateri se na dnu naberejo posamezne poginule ribe in ostanki ribje hrane. Čez zimo se jezero počasi spet polni, kar je odvisno od pritoka vode v potoku, ki priteka izpod Dobrovelj.

Še zaledenel ribnik Žovnek

Na območju 5 ha, kamor doteka voda, so bazeni široki okrog 50 m in dolgi 100 m.

Tod ribiški koncesionar razmnožuje in vzgaja nove zarode rib, namenjenih za nadaljnjo prodajo in za spomladanski izpust v Žovneško jezero.

Minula zima je pokazala zobe šele konec januarja. Dotok vode v jezero je skoraj usahnil, ribniki so zaledeneli, v blatu skoraj suhega jezera pa so se pojavljale stopinje divjih prašičev, ki so ponoči obiskovali to priljubljeno območje. Lastnik jezera in ribnikov je že takrat opazoval poginule mlade ribe zaradi pomanjkanja kisika v preostali vodi. Nihče pa niti pomislil ni, da poginule ribe v bazenih privabljajo divje prašiče na led, ki je bil ponekod debel, ponekod pa povsem tanek. Nihče ni pomislil, da se obeta prava katastrofa, ki bo prizadela našo območno subpopulacijo divjih prašičev.

Prvega utopljenega ozimca smo videli na površju ribnika 23. februarja (truplo se je dvignilo na površje), že 2. marca pa smo dobili obvestilo, da so na gladini trupla petih divjih prašičev. V LD Braslovče je stekla akcija v popoldanskem času, ko smo iz vode potegnili vseh pet trupel in prepoznali tri ozimce in dve telesno zelo močni vodeči divji svinji. O dogodku smo obvestili tudi območnega lovskega inšpektorja. Naslednji dan smo izvedeli, da v ribniku plavata še dve trupli, ki smo ju potegnili na kopno; še eno vodečo divjo svinjo in enega ozimca. Gospodar LD je opravil tudi telesni pregled organov divjih svinj in izkazalo se je, da so bile visoko breje.

V vseh treh svinjah je naštel kar 25 zarodkov. No, 6. marca je voda naplavila še eno truplo

Dogodek je edinstven in poučen. Trop divjih prašičev je prišel na tanek led, da bi se nahranil s poginulimi ribami (hrano živalskega izvora, ki predvsem ob koncu zime, ko se svinje pripravljajo na kotitev, prašičem zelo prija). Toda tanjši led proti sredini vode ni zdržal dokajšnje teže živali in smrt je bila neizogibna. Poginjali so v mukah, dokler niso omagali, saj se zaradi ledu niso uspeli rešiti.

Lovci smo se domenili, da bomo zaradi preprečitve takih neljubih dogodkov v prihodnje pozimi koncesionarju ribnikov priskrbeli električnega pastirja in mu pomagali bazene ograditi s tremi žicami, ki bodo v takšnih

Truplo še vedno obkrožajo poginule ribe.

– ozimca, dokončni davek »ledenega davka« ribnikov je bila smrt šestih ozimcev in treh visoko brejih vodečih divjih svinj s 25 zarodki, kar je gotovo tretjina načrtovanega odvzema divjih prašičev za naše lovišče.

razmerah pod napetostjo. Na lokaciji je sicer že 2 m visoka ograja, ki pa služi le kot zaščita posesti proti zlorabam ljudi ...

Janez Šumak,
vodja lovskočuvajske službe
LD Braslovče

Trupla vseh utoplencev, ki smo jih potegnili na suho.

Vse foto: J. Šumak

Pomen ostankov plena volkov za gozdne živali

Foto: M. Krolef

Z ostanki plena volkov se pogosto hranijo mnoge vrste ptic, med katerimi so tudi različne vrste ujed (kanja, planinski orel, kragulj, rjavi lunj).

V okviru projekta SloWolf del raziskav namenjamo tudi proučevanju pomena volkov za ekosistem in živali, s katerimi sobivajo. Poleg vzdrževanja ugodnega zdravstvenega stanja in naravnega vedenja pri plenskih vrstah divjadi je pomembna vloga, ki jo imajo volkovi v gozdovih; tudi preskrbovanje hrane za vrste, ki se hranijo z mrhovino. Volkovi namreč po uplenitvi redko takoj pojedjo celotno truplo, še posebno pri večjem plenu, kot je jelenjad. Po navadi se ne vračajo ali pa mine nekaj dni, preden se vrnejo k ostankom plena. Da bi bolje spoznali, katere vrste se v tem času hranijo z ostanki volčjega plena, dogajanje ob ostankih plena spremljamo s pomočjo samodejnih videokamer ter pregledovanjem sledi v snegu. V zadnjih dveh letih smo tako spremljali več kot dvajset ostankov plena volkov in ugotovili, da so se poleg volkov z njimi prehranjevale številne vrste: rjavi medved, lisica, kuna belica, divji prašič, glodavci, planinski orel, kanja, kragulj, rjavi lunj, kozača, krokar, siva vrana, šoja, velika sinica in nekatere druge pevke ter mnogi nevretenčarji (npr. več vrst hroščev). Takšni dodatni prehranski viri, ki jih nudijo volkovi, so za marsikatero vrsto pomemben prispevek, še posebno v času, ko je na voljo manj druge hrane. Pri rjavem medvedu je to, na primer, najbolj izrazito spomladi, ko morajo po zimskem dremežu nadomestiti izgubljene zaloge, v naravi pa takrat še ni dosti rastlinske hrane ali žuželk. Zato ni presenetljiva ugotovitev, da medvedi največ ostankov volčjega plena pojedjo ravno spomladi. Ker volkovi večinoma lovijo na bolj oddaljenih območjih od naselij, domnevamo, da bi bilo plenjenje volkov lahko pomembno tudi v luči zmanjševanja konfliktov med medvedi in ljudmi (podobni učinki kot pri t. i. odvračalnem krmljenju). Kot so pokazale tuje raziskave, je plenjenje volkov pomembno tudi z vidika časovne razpoložljivosti mrhovine. V tem se ostanki plena volkov razlikujejo od ostankov drobovine, ki ostanejo po odstreli, saj so slednji na voljo le v nekaterih mesecih (v času lovne dobe). Živali potrebujejo mrhovino vse leto, kar pa jim s svojim plenjenjem v največji meri omogočajo ravno veliki plenilci (pri nas volk in ris). Primer videoposnetkov dogajanja ob volčjem plenu si lahko ogledate na spletnem naslovu <https://youtu.be/xm6KPM418p0>, najdete pa jih tudi na blogu na projektni spletni strani www.volkovi.si.

Ekipa SloWolf

Foto: M. Krolef

S pomočjo avtomatskih videokamer natančno spremljamo dogajanje ob ostankih volčjega plena. Na fotografiji medvedka z mladičem, ki se je hranila z ostanki trupla košute, ki so jo volkovi uplenili v LPN Snežnik - Kočevska Reka.

Mož, ki oživlja stare ure

Za Pavleta mi je povedal prijatelj. Zatrnil mi je, da je eden redkih urarskih mojstrov, ki ob popravilu kakršne koli stare mehanske stenske ali žepne ure še vedno neizmerno uživa. In spomnil sem se, koliko starinskih, umetelno izdelanih in oblikovanih lovskih in kmečkih ur sem videl pri lovcih v njihovih lovskih sobah, ki pa so jih, že stare in pokvarjene, le za okras obesili na steno. Srce jim je že zdavnaj opešalo in njihove zaprašene številčnice in kazalci zdaj le še nemo zrejo v zdajšnji kvarčni čas ...

Ko sem z veliko družinsko

ska stenska ura spet prijetno in glasno tiktaka na steni kot pred tridesetimi leti, ko sta še živela moja babica in dedek.

Ker je Pavle Vrhovnik opazil, da sem oblečen v zeleno, me je zvedavo vprašal, če sem lovec in kje lovim. Povedal mi je, da tudi on pozna – okrog Kamnika, kjer sicer živi –, kar nekaj lovcev, s katerimi gre občasno na lov in ki jim je tudi popravljal starinske žepne in stenske ure; največkrat tiste, ki so jih včasih njihovi dedje nosili spravljene v trebušnih žepih telovnika in ki so bile iz gumbnice »lajblča« obošene na srebrni verižici. »O, prave mehanske urarske mojstrovine so nekatere, na pokrovcikih, ki varujejo številčnico s kazalci, pa

Foto: B. Leskovic

Urarski mojster Pavle Vrhovnik je dejal, da uživa pri popravilu starih mehanskih ur.

secesijsko stensko uro marčnega popoldneva iskal njegovo urarsko delavnico po pritličnem labirintu centra Murgle (Cesta v mestni log 55), kjer se vedno znova in znova izgubim med lokali, sem naposled le našel njegovo delavnico, kjer na vratih piše Nihaj, d. o. o.

Po pozdravu me je mojster srednjih let molče premeril s sivimi očmi, vstal in se ob pultu, polnem najrazličnejših majhnih kolesc, številčnic, kazalcev, vijakov in odsluženih mehanskih ročnih ur poglobil v mehanizem prinesene ure. Dolgo si ga je ogledoval, občasno tudi s povečevalno lečo na desnem očesu, ročno premikal dele, kolesca, nihalo, kazalca in mi naposled mirno rekel: »Da se jo popravi, našel bi tudi rezervne dele zanjo, dva dela pa bi moral izdelati na novo, ker sta zlomljena.« Brez obotavljanja mi je tudi takoj povedal, koliko bi me stalo popravilo in kdaj bi bila nared za prevzem. Vesel sem privolil v ponujeno in zdaj stara družin-

imajo umetelno gravirane ali kako drugače reliefno upodobljene lovske prizore, kot jih imate še vedno tudi lovci na nekatere ročno izdelanih boroveljskih puškah. Ščasoma so postale to tudi moški nakit. Tiste prve, z nemirko so imele vzmet iz ščetin divjega prašiča, ki pa se ji je ščasoma izgubljala prožnost zato so jo kasneje nadomestili z jekleno. Ja, veste urarji nismo kar tako, saj morda še ne veste, da je prvo avtomatsko puško izdelal prav urar!«

Mojster Pavle se je vidno vznemiril in vživel v pogovor, nato pa nadaljeval: »Urarski mojstri,« nesebično je povedal še dva priimka znanih ljubljanskih urarjev, »v današnjem času, ko v glavnem menjamo baterije modernih kvarčnih ur, ki jih tudi prodajamo, še vedno prav uživamo ob popravilu takšnih ur. Zdaj, v moderni dobi, ura žal izgublja svojo pravo dušo. Vse gre v smer avtomatike. Ni potrebno več navijati, nastavljati; skratka z uro se le še redko kdo obreme-

njuje. Toda, vse prestižne ure so še vedno ročno izdelane, mehan-ske; vanje je vložena mnogo dela in tudi urarskega znanja. Zato je tudi njihovo popravilo za nas, po starem izučene urar-je, strokovni izziv, rebus, ki ti je, če si iz pravega urarskega testa, obenem tudi v veliko veselje. Osebnost jih zelo rad popravljam. Ostali, moderni urarji, ki pa so danes v glavnem le prodajalci ur – kšeftarji in jim je, vsaj večini med njimi, urami pošteno dolgčas. Delavnik se jim gotovo zdi zelo dolg ...»

V pogovoru mi je mojster še povedal, da se je urarske obrti izučil v triletni urarski šoli (zdaj sploh ne obstaja več), ki je sodila pod Šolski center Boris Kidrič in je bila v Centromerurju ob fran-čiškanski cerkvi v Ljubljani, prak-so pa so učenci opravljali tudi v Celju. Štiriindvajset urarjev je vsak dan hodilo na delo ali v

Foto: B. Leskovic

Malo je še urarjev, ki popravljajo stare stenske ure iz časa naših babic in dedkov.

strokovnih zapletov in izzivov. Zato mi je iz minute v minuto postajalo bolj jasno, zakaj je pravzaprav na njegovem delovnem pultu toliko nametanih in neurejenih delcev za ure, da se mi je zazdelo, da je ta mojster čudne sorte, saj vsaj že dve leti ni pospravil svoje delavnice. Toda ko mi je razlagal o posameznih delih ure, je nekajkrat onemel, priprl oči – očitno najprej pobrskal po svojem »možganskem računalniku«, nato pa segel v določeni predel na pult in že v naslednjem hipu iz množice delčkov in kolesc izbrskal ter pred moje oči pomolil del, ki mi ga je želel pokazati. Delčke urnih mehanizmov in odslužene ure neredko tudi kupi na nedeljskem 'boljšemu sejmu', saj se zaveda, da bo lahko že v bližnji prihodnosti kaj potreboval pri popravih starinskih ur ali da ga bo prišel za kateri del prosit kateri od prijateljev – ljubiteljskih urarjev, s katerimi se družijo. Enega od njih, Franca, po poklicu sicer strojnega inženirja, sem tistega dne spoznal prav v njegovi delavnici. Tudi to sem uvidel, da si imajo »nori na ure« vedno in povsod vsaj toliko povedati o urah, kot si znanja o puškah in divjadi prodajamo lovci.

Pavle mi je dovolil, da njegove urarske storitve in lastne delovne užitke lahko ponudim in razkrijem tudi širni lovski srenji, še posebno tistim lovcom, ki bi jim lahko s popravilom nemih in prašnih stark na steni (ali v predalih) naredil veselje in jih spet oživil v prijetno tiktakajoče mehanske strojčke z mladeniški-mi srci. A pred obiskom se mu le najavite, da ne boste z uro obstali pred zaprto delavnico (tel.: 041/878-270).

Boris Leskovic

Spektivi Sanju

Pri nas je malo lovcev, ki ne bi poznali lovškega daljnogleda **Sanju 7 x 42 WP**, saj je v zadnjih petnajstih letih to gotovo najboljše prodajan lovski daljnogled. Zato smo se odločili, da vam nekoliko podrobneje predstavimo tudi serijo spektivov Sanju. Izdelujejo šest različnih spektivov v povečavi od 20- do 45-krat 60, od 20- do 60-krat 70 in od 20- do 60-krat 80 v ravni izvedbi ali pod kotom 45 °, tako da lahko zadostijo vsem potrebam in željam.

Vsi spektivi Sanju so 100 % vodotesni, odporni proti prahu in megli. Polnjeni so z dušikom. Optika BaK-4 (*barium crown glass*) je nadpovprečno dobra, omogoča čisto in jasno sliko s kakovostno robno ostrino. Leče so prevlečene z večslojnimi nanosi, ki omogočajo večjo prepuštnost svetlobe, svetlejšo in ostrejšo sliko. V primerjavi s konkurenčnimi spektivi je njihova prednost predvsem v večji prepustnosti svetlobe, ki omogoča opazovanje tudi v razmerah slabše vidljivosti. Imajo širše vidno polje, ki daje boljše preglednost in večji občutek svetlobe. Zelo dobra optika tudi pri daljšem opazovanju ne utruja oči, kar bodo še posebno cenili lovci in ornitologi, ki pogosto uporabljajo spektiv. Okular je nastavljen, zato je mogoče opazo-

vati tudi z očali. Obroč za nastavitve povečave je pri okularju. Gumb za nastavitve ostrine je na vrhu spektiva. Vse nastavitve je mogoče opraviti tudi z rokavicami, kar je še posebno dobrodošlo pozimi. Na levi strani spektiva je mehanski namerilnik, ki pomaga poiskati želeno točko opazovanja. Ohišje je gumirano. Objektiv in okular sta zaščitena s pokrovčkom. Na spodnjem delu je standardni navoj za namestitev na stojalo. Z malo vaje je mogoče tudi fotografiranje s pomočjo digitalnega fotoaparata, ki ga preprosto prislonimo na okular spektiva. Za resnejše fotografiranje priporočamo nakup univerzalnega prilagodljivega vmesnika (adapterja) za digitalskopijo. Spektiv je spravljen v lično embalažo, priložena sta tudi neoprenska torbica s pasom za prenos in čistilna krpicica. Ni skrivnost, da kar nekaj znanih blagovnih znamk, tudi tistih iz najvišjega cenovnega razreda, prodaja njihove spektive in daljnogled pod svojo blagovno znamko; seveda po znatno višji ceni. Najpogostejši pomislek pri nakupu je izbor med ravno izvedbo ali pod kotom 45 °, »lomljenim« spektivom. Večina lovcev se odloča za nakup ravnega, medtem ko strelci in ornitologi po navadi izberejo drugo različico. Zelo pogosta so tudi vprašanja glede povečave in premera leče objektiv. Če niste povsem prepričani, kakšen spektiv dejansko potrebujete, vam svetujemo, da nas pred nakupom pokličete. Z veseljem vam bomo pomagali pri izboru. Spektivi Sanju so cenovno zelo ugodni. Z vso odgovornostjo si upamo trditi, da so v svojem cenovnem razredu brez prave konkurence. V maju vam bomo ob nakupu katerega koli spektiva Sanju podarili daljnogled Sanju 8 x 21, ki je majhen, lahek a izredno zmogljiv. Dodatne informacije lahko dobite po telefonu (01) 25-10-880.

**Predstavitvena reportaža
Beluga, d. o. o., Ljubljana**

uk v znamenito secesijsko stavbo Ura. Tam je bil tedaj tudi največji urarski servis v tedanji Jugoslaviji. Mojstrski izpit je opravil leta 1973. Nato je imel delavnico do leta 1990 v Šiški, zdaj pa ima svojo delavnico Nihaj, d. o. o., že deset let v ljubljanskih Murglah.

Ko sva se v pogovoru spet posvetila starim in starinskim uram, mi je povedal še marsikaj zanimivega in z vsakim stavkom mi je postajalo vedno bolj jasno, da možak pred menoj v svojem poklicu pravzaprav uživa in si srčno želi ročnega mehanskega urarstva in reševanja tovrstnih

NOVE KNJIGE

Izšel je Atlas dnevnih metuljev Slovenije

Društvo za proučevanje in ohranjanje metuljev Slovenije¹, Center za kartografijo favne in flore² in Prirodoslovni muzej Slovenije³ (PMS) so na novinarski konferenci, ki so jo organizirali v začetku aprila v prostorih PMS, predstavili novo strokovno knjigo naših treh vodilnih entomologov - lepidopterologov **Rudija Verovnika**, **Franca Rebeuška** in **Matjaža Ježa** **ATLAS METULJEV (Lepidoptera: Rhopalocera) SLOVENIJE**. Knjiga je izšla v 1000 izvodih.

Avtorji so v Atlasu metuljev z besedilom, fotografijo, kartami in grafi podrobno predstavili 179 v Sloveniji živčih vrst dnevnih metuljev. Dodanih je še

metuljev v Sloveniji in je namenjen širokemu krogu bralcev: tistim, ki se z metulji srečujejo le občasno, pa tudi tistim, ki znanje o metuljih redno uporabljajo pri svojem delu. Ker so metulji kazalniki ohranjenosti in stanja v okolju, bodo podatke in strokovne ugotovitve iz Atlasa lahko s pridom uporabile tudi državne ustanove, ki odločajo o načinu rabe in varstvu našega naravnega prostora. Metulji so pomembni opraševalci rastlin in pomembni za ptice in pajke. Njihova vrstna pestrost je dokaz biotskega bogastva različnih okolij in habitatnih tipov Slovenije in širše. Slovenci smo z Atlasom metuljev dobili tudi prvo publikacijo

z uradno domjenjenimi slovenskimi imeni za posamezne metulje, ki smo jih prej imenovali le z znanstvenimi imeni. Obenem je to delo tudi izhodišče entomologom za nadaljevanje raziskav na tem področju, ljubiteljem pa informacija o stanju teh krilatih in v primeru večine dnevnih metuljev barvitih žuželk.

Če že omenjamo najnovejši Atlas dnevnih metuljev, nikakor ne smemo pozabiti omeniti knjižice **Metulji Notranjske in Primorske**, ki jo je leta 2009

napisal in z večino lastnimi fotografijami metuljev opremil mag. **Slavko Polak**⁴. Knjižico visokega žepnega formata (180 strani) sta izdala Notranjski muzej Postojna in Notranjski regijski park – Cerknica (naklada 3000 izvodov). V bistvu je to slikovni priročnik za določanje dnevnih metuljev v naravi. Avtor z njo želi poučevati ljubiteljske in zvedave opazovalce narave, še posebno občudovalce metuljev, jih uči spoznavati in določevati te barvite krilate žuželke, jim razlaga njihove značilnosti in lastnosti. Ker je avtor rojen Kraševac (Koritnice pri Knežaku) in se že od otroštva ukvarja z naravo (še posebno z žuželkami in pticami), bo uporabnik te naravoslovno – še posebno, kar zadeva metulje, ki živijo v tamkajšnjem izjemno pestrem in svojsko značilnem slovenskem okolju –, simpatične in poljudne knjižice izvedel kar največ o dnevnih metuljih jugozahodne Slovenije.

Ko lovcev predstavljamo metulje, med katerimi je veliko občudovalcev teh barvitih žuželk, še zapišimo, da je Založba Narava, d. o. o., leta 2009, izdala tudi prevod tujega dela **Heika Bellmanna** (Der neue Kosmos – Insektenführer) **Naše in srednjeevropske žuželke**, v katerem si bodo bralci lahko pridobili temeljno znanje o sistematiki in značilnostih redov

in družin žuželk. S pomočjo te knjige (izšla v 1.500 izvodih) bodo spoznali temeljne razlike med podobnimi vrstami žuželk in njihov način življenja. Tudi ta knjiga o žuželkah je zasnovana kot ključ za določanje, zato bo za tiste, ki se želijo podrobneje seznaniti z žuželkami, še posebno priporočljiva in priročna. V tej knjigi - priročniku (446 strani) je poleg izjemno poučnih in ilustriranih uvodnih poglavij z naravnimi fotografijami prikazanih skoraj tisoč žuželk, dodane pa so še nekatere družine pajkoncev, ki ne sodijo med žuželke, temveč skupaj z žuželkami, raki in stonogami vseeno sodijo v obsežno skupino členonožcev. Ker so za prevod tega dela poskrbeli naši najboljši poznavalci žuželk (dr. **Ignac Sivec**, dr. **Milan Lovka** in **Jurij Kurillo**), o strokovnosti prevoda ni dvomiti.

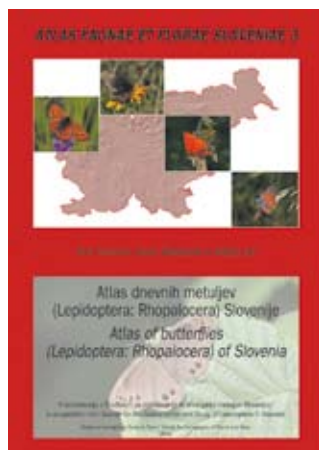
Boris Leskovic

¹ **Društvo za proučevanje in ohranjanje metuljev Slovenije (DPOMS)** je bilo ustanovljeno leta 1999. V društvu se združujejo ljubitelji metuljev in narave. Njegov glavni namen je organizirati in spodbujati proučevanje in ohranjanje metuljev v Sloveniji ter približati in predstaviti metulje širši javnosti. Eden ključnih projektov društva je Atlas dnevnih metuljev Slovenije. Za zbiranje terenskih podatkov je društvo organiziralo več terenskih delavnic in usmerjalo svoje člane tudi k posameznemu raziskovanju manj raziskanih območij. Pridobljeno znanje je v veliki meri pripomoglo tudi pri sodelovanju društva in njegovih članov v ključnih projektih s področja ohranjanja metuljev.

² **Center za kartografijo favne in flore** je zasebni neprofitni zavod, ustanovljen leta 1996. Njegov cilj je zbiranje, organiziranje in posredovanje podatkov in informacij o razširjenosti rastlinskih in živalskih vrst v Sloveniji. S pomočjo zunanjih sodelavcev vzdržuje podatkovno zbirko, v kateri imajo trenutno zbranih več kot 1.400.000 florističnih in favničnih podatkov, kar je verjetno največja tovrstna zbirka pri nas.

³ **Prirodoslovni muzej Slovenije (PMS)** je slovenska kulturna in znanstvena ustanova, ki izvira iz Deželnega muzeja, ustanovljenega 1821. Hrani nacionalne, evropske in svetovno pomembne naravoslovne študijske zbirke, v katerih so razvidne spremembe biotske raznovrstnosti, razvoj naravoslovne miselnosti in tehnik zbiranja ter obdelave muzejskega gradiva. Obenem je to raziskovalna institucija, ki raziskuje naravno in kulturno dediščino naravnega izvora. PMS hrani zbirke žuželk (entomološke zbirke) neprecenljive kulturno-zgodovinske vrednosti – nekatere od njih so stare toliko kot muzej – in prav tako novejša študijske zbirke, ki so urejene po vseh sodobnih načelih.

⁴ **Slavko Polak** je znan slovenski biolog, ornitolog, entomolog in speleolog, nekdanji predsednik DOPPS (2004–2006); zdaj predseduje Entomološki sekciji Štefana Michelijskega. Med drugim je bil vpliven član za določitev IBA, mednarodno pomembnih območij za ptice v Sloveniji, ki so bila pozneje podlaga za določitev območij Narava 2000. Je tudi ustanovitelj Notranjskega regijskega parka – Cerknica, zaposlen pa je kot kustos Notranjskega muzeja v Postojni, kjer se strokovno ukvarja predvsem s proučevanjem jamskih živali, še posebno jamskih hroščev drobnoratkov.

osem verjetnih, vendar še nepotrjenih vrst, ter 16 vrst, katerih pojavljanje v Sloveniji je, čeprav že objavljeno, malo verjetno in vprašljivo. Zajeti so znani podatki od Valvasorjeve Slave vojvodine Kranjske leta 1685 pa vse do konca leta 2011. V tem času je bilo na 11.523 lokacijah zbranih 212.936 podatkov. Upoštevani so podatki iz zbirk (15.864), literature (33.571) in z obsežnim načrtnim terenskim delom zbrani terenski popisi (163.501). Skoraj 85 % vseh podatkov je iz obdobja po letu 1989. Dodan je seznam vseh uporabljenih virov. Atlas dnevnih metuljev Slovenije je po atlasu o kačjih pastirjih in netopirjih tretja knjiga iz zbirke Atlas Faunae et Florae Sloveniae, ki jo izdaja Center za kartografijo favne in flore.

Atlas o metuljih je tako najbolj popoln in svež pregled dnevnih

Barjanski okarček – Coenonympha oedippus

Foto: R. Verovnik

Maja (rodil se je 24. 5. 1932) je praznoval svoj 80. življenjski jubilej naš častni član **Vladimir Skok**.

Vladimir se je rodil v delavski družini kot drugi sin. Prve stike z lovstvom je doživel že v rani mladosti, saj je bil tudi oče lovec. Srečno mladost je prekinila vojna in očetov odhod v partizane, odkoder se ni več vrnil. Po vojni in končani šoli ga je pot vodila v Ljubljano na srednjo tehniško šolo. Po opravljeni šoli se je zaposlil v Emu v Celju. Domače okolje je za daljši čas zopet zapustil, ko je odšel na služenje vojaškega roka v mornarico. Po vrnitvi se je zaposlil v Tekstilni tovarni v Preboldu in ker so to razmere zahtevale, je končal še višjo strojno šolo. V Tekstilni tovarni je ostal zaposlen vse do upokojitve in opravljal zahtevna vodilna dela na področju vzdrževanja, strojegradnje in energetike.

Vlado je član LD Prebold že od leta 1967, lovski izpit je opravil leta 1970.

Takoj po vstopu v članstvo je poprijel za delo in v LD prizadevno opravljal razne funkcije: bil je starešina v letih 1979/80 in 1985/86, tajnik od 1973 do 1976 in od 1993 do 94, predsednik NO LD 1971/72, 1988/92 in 1995 do 2006. Nobena akcija v družini ni minila brez njegovega prispevka, pa naj si bo to delo v lovišču ali pri razširitvi in obnovi lovskega doma ali raznih kulturnih dogodkov. Uredil je drugi Almanah lovske družine (1976), organiziral je proslave, razstave, po njegovem predlogu je bil posnet tudi kratek film ob 80-letnici organiziranega lovstva v Preboldu (2004). Bil je tudi pobudnik prijateljskega druženja, mnogih skupnih lovov in srečanj z LD Velika Nedelja, kar traja že blizu 40 let. Na njegovo pobudo so bili ustanovljeni tudi Savinjski rogisti, ki delujejo že več kot 25 let in je tudi njihov častni član. V lovstvu je deloval tudi širše, saj je bil član UO Savinjsko-Kozjanske ZLD Celje (1989 do 1998) in tudi njegov podpredsednik ter predsednik kadrovske komisije (1998 do 2002).

V družini je poleg omenjenih funkcij opravljal še mnoge druge zadolžitve; tudi kot mentor in lovovodja.

Vlado je za svoje delo prejel poleg obeh imenovanj za častnega člana tudi številna priznanja: priznanje SK ZLD Celje, znak LZS za lovske zasluge, reda III. in II. stopnje, plaketo LD Prebold in priznanje LD Prebold ob 80-letnici društva.

Jubilant je zelo rad v lovski družbi, pa naj bo razgovor resen ali šalji. Njegov prispevek veseli družbi, ki je včasih pikro šalji, je vedno dobrodošel, saj poskrbi za dobro razpoloženje in smeh. Rad pove kakšno anekdoto.

Zdaj, ko ni več toliko v lovišču, pa je še vedno aktiven kot svetovalec in učitelj. Bogati nas s svojim znanjem in izkušnjami ter nas vedno znova preseneča z novimi svežimi idejami.

Ob jubileju ti, dragi Vlado, čestitamo in si želimo, da bi se še dolgo družili in skupaj delali v dobro lovstva, divjadi, narave in dobre družbe.

LD Prebold – S. S.

Roman Vergan, član LD Grad - Kuzma, je 29. 1. 2012, v krogu svojih lovskih tovarišev praznoval častljiv jubilej, 80-letnico življenja. V znak spoštovanja do

slavljenca so organizirali in mu namenili lov na divje prašiče. Lovu je sledilo veselo druženje v lovskem domu.

Roman se je rodil 29. januarja 1932 v vasi Popetre v Slovenski Istri blizu Kopra. Staršem se je rodil kot najmlajši med osmero otroki. V številni družini je okusil veliko gorja, socialne stiske in drugo pomanjkanje. Ko je bil star komaj štiri leta, mu je umrl oče. Okusil je vsa grozodejstva 2. svetovne vojne, vključno z okupatorjem požigom rojstne vasi in njihove domačije. Za razliko od starejših dveh bratov, ki sta bila najprej mobilizirana v italijansko vojsko, pozneje pa sta se priključila partizanskim odredom, je Roman odrasčal doma in tam tudi obiskoval osnovno šolo.

Leta 1950, ko je postal polnoleten, se je zaposlil pri ministrstvu za notranje zadeve. Po opravljenem začetnem usposabljanju v Begunjah ga je službena pot popeljala v daljne Črenšovce v Prekmurju. Po dveh letih so ga ponovno premestili na takratno Postajo milice pri Gradu, kjer je opravljal dela komandirja. Pred tem je opravil še dodatno izobraževanje v šoli RSNZ v Tacnu. Nato je prevzel mesto komandirja na Oddelku milice v Rogoševih in na koncu svojega življenjskega »popotovanja« na lastno željo pristal na Upravi milice v Murski Soboti, kjer se je leta 1983 upokojil.

Ves čas je bil izjemno delaven, kar dokazujejo številna prejeta priznanja in odlikovanja, kot so: medalja dela, red dela s srebrnim vencem, zvezna plaketa varnosti, zlati znak za posebne zasluge za varnost, srebrni znak osamosvojitve in drugo. Priznan mu je tudi status vojnega veterana, katerega združenju – Sever – je dve leti tudi predsedoval.

Roman se je poročil pri 24 letih. Z ženo Anico imata hčerko in sina, ki sta že odrasla. Po upokojitvi si je Roman pri Gradu na Goričkem zgradil tudi počitniško hišo, kjer predvsem ob koncih tedna preživlja svoje najlepše trenutke.

Ljubezen do narave in vseh njenih čarov je gojil vse od otroštva. V LD Grad - Kuzma se je včlanil leta 1967. Leto za tem je opravil lovski izpit in tudi prevzel funkcijo tajnika v LD. Omenjeno funkcijo je opravljal več mandatov, poleg pa še predsedniško vlogo v vrsti drugih organov občnega zbora, bil je član NO, mentor lovskim pripravnikom, vodja lovnege revirja itn. Lovskočuvarjsko službo je opravljal od leta 1979. Preglednik uplenjene divjadi je bil od leta 1978 do 1983. Veliko dela je vložil tudi v lovska zavetišča in lovski dom.

V območni lovski zvezi je bil več mandatov član pravno-statutarne komisije (1986 do 1996) in leta 1983 pobudnik ustanovitve lovskega pevskega zbora, katerega aktivni član je vse od ustanovitve do danes.

Roman je veliko časa, energije, znanja in sposobnosti vložil v lovstvo. Za izjemne zasluge ga je LZS odlikovala z znakom za lovske zasluge in redi III., II. in I. stopnje.

Kljub letom, ki jih naš slavljenec spretno skriva, presenečata njegova življenjskost in pripravljenost kadar koli poprijeti za vsako delo. Tudi njegova preudarnost in kritičnost daje občutek zaupanja vanj. Zato od leta 2010 z vso svojo avtoriteto predseduje disciplinski komisiji LD.

Spoštovani lovski tovariš Roman, vsi tvoji lovski tovariši ti ob tem jubileju čestitamo in ti želimo še naprej trdnega zdravja!

LD Grad - Kuzma – I. M.

Gerhard Percl se je rodil 20. 3. 1942. Član LD Izlake je od leta 1985. Svojo sedemdesetletnico je praznoval v okviru družine in prijateljev. Vse-

skezi, odkar je lovec, je zavzet naravovarstvenik, saj je vnet pohodnik – gornik, ki tudi med lovci uspešno uvaja praktične rešitve pri skrbi za okolje in naravo.

Do divjadi ima pozitiven odnos in po svojih močeh skrbi za njeno naravno okolje in ohranitev. Zagovarja lovsko pravične strele, ob neustreznih razmerah zanje pa se vedno odloča v korist divjadi. Tako

daje zgled tudi drugim, predvsem mlajšim lovcem. Redno obiskuje in nadzoruje »svoj« revir v Podlipovici in opazuje zdravje divjadi (ali se ni pojavila garjavost med gamsi ipd.). Prvi opazi spremembe, npr. povečano prisotnost divjih prašičev, ocenjuje letni prirastek smradi ipd.

Med lovci je znan kot dober pevec, zato je nemalokrat na naših srečanjih (po končanih lovskih posvetih, sestankih ipd.) vzbudil lovsko družbo k petju in ohranjanju domačih pesmi. Med lovci goji pristne tovariške odnose, na splošno pa ga odlikujeta poštenost in pravičnost.

Zaradi svoje aktivnosti in privrženosti matični LD je bil velikokrat izvoljen v organe LD. Član upravnega odbora je bil od leta 1989 do 1991, član disciplinskega razsodišča od leta 1991 do 1994, predsednik NO LD pa je bil od leta 1989 do 1991 ter od leta 2005 do 2011.

Za svoje poštreno in aktivno delovanje ga je LZS odlikovala z znakom za lovske zasluge in redom III. stopnje, LD Izlake pa mu je podelila bronasto in srebrno plaketo.

Dragi Gerhard, ob častljivem osebnem jubileju ti solovci iskreno čestitamo in ti želimo še veliko prijateljskih doživetij v naravi.

LD Izlake – M. P.

V TEM MESECU PRAZNUJEJO* SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ

90-letnik

Stanislav Kogoj, LD Vrhnika
Jože Poljanec, LD Krka
Radovan Požar, LD Anhovo

85-letnik

Anton Bergauer, LD Hoče
Vjekoslav Gabričelič, LD Cerklje ob Krki
Ladislav Marušič, LD Trstelj, Kostanjevica
Anton Mokorel, LD Udenboršt

80-letnik

Savo Avsec, LD Mirna Peč
Jakob Bahun, LD Bohinjska Bistrica
Albert Eržen, LD Jelenk
Edvard Glavič, LD Rakitna
Rado Komadina, LD Juršinci
Bruno Korenina, LD Izola
Anton Kovačič, LD Poljčane
Jožef Meolic, LD Murska Sobota
Anton Mlakar, LD Dobrič
Teodor Oršanič, LD Brežice
Anton Primc, LD Prem
Jožef Pugelj, LD Struge na Dolenjskem
Anton Rogelj, LD Trebnje
Alojz Rožman, LD Šmarje
Vladimir Skok, LD Prebold
Bernard Vojska, LD Jelenk
Ivan Žagar, LD Sela pri Kamniku

75-letnik

Ivan Bukovec, LD Padež
Alojzij Burjak, LD Koprivna, Topla
Alojzij Černe, LD Brezovica
Anton Fištravec, LD Markovci
Silvan Furlan, LD Jezero, Komen
Janez Globočnik, LD Šenčur
Jožef Gorec, LD Velika Loka
Jože Hodnik, LD Bohinjska Bistrica

Anton Jalen, LD Železniki
Jožef Kocjančič, LD Moravci
Karol Drago Kovačič, LD Sodražica
Milan Krajnik, LD Boris Kidrič
Vekoslav Lončarič, LD Negova
Stanislav Mišmaš, LD Suha krajina
Janez Mohorič, LD Kropa
Leopold Mušič, LD Dragatuš
Stanislav Naglič, LD Raka
Ivan Ogorevc, LD Kozje
Franc Ornik, LD Hoče
Anton Potokar, LD Grosuplje
Stanislav Rakuša, LD Šmarje
Alojz Rebernak, LD Ruše
Ivan Srabočan, LD Trbovlje
Julij Škrinjar, LD Črnomelj
Stanislav Šteinbauer, LD Voličina
Florijan Tišler, LD Storžič

70-letnik

Miroslav Bratina, LD Hubelj
Franc Grošelj, LD Izlake
Anton Hovnik, LD Slovenj Gradec
Stanislav Hren, LD Turjak
Rajko Klavara, LD Soča
Milan St. Kos, LD Kočevje
Jože Krajnc, LD Senovo
Marko Lindič, LD Kras, Dutovlje
Lambert Logar, LD Trnovo
Franc Mask, LD Gorica
Anton Navodnik, LD Prežihovo
Ladislav Ozebek, LD Planota
Ivan Pavlič, LD Sela pri Kamniku
Martin Petric, LD Suhor
Ivan Potočnik, LD Koprivna, Topla
Đorđo Rogič, LD Izola
Gracjan Simčič, LD Dobrovo
Bruno Simčič, LD Hrenovice
Ivan Slapničar, LD Novo mesto
Jožef Herbert Šetinc, LD Dobova
Alojz Žvanut, LD Vojkovo

Vsem jubilarom iskrene čestitke!

* Po podatkih iz LISJAK-a.

Lovec na obisku v vrtcih OŠ Brezno - Podvelka

Čeprav je bila minula zima na splošno mila in nam ni podarila veliko snega, smo v ptičje hišice vseeno natrosili seme, ki so jih ptice pevke pridno luščile. Ob njihovem opazovanju je pogovor nanesele tudi na preostale divje živali, ki živijo v naših krajih.

Otroke je zanimalo predvsem, kje prebivajo, kako se sporazumevajo, kaj jedo, kako preživijo zimo in zakaj je nekatere tako težko videti. Ker jim vprašanj nikoli ne zmanjka in ker so se z zanimanjem poglabili v to temo, smo v naš krog povabili lovca, ki nam je povedal več o naravi in njenih skrivnostnih prebivalcih.

razlagati o skrivnostnih gozdnih živalih. Pri tem je omenil tudi, kakšen mora biti odnos ljudi, kadar smo v naravi. Na splošno mora biti odnos spoštljiv do gozdnih prebivalcev. Da bi jim bilo še zanimivejše, je začel s piščalkami ali samo z ustnicami ter dlanmi posnemati značilno oglašanje različnih živali. Z dlanmi in ustnicami je oponašal klic srne ter njenega mladiča. Po prostorih se je zaslilo tudi: otožen glas zajčjega veka, cvilež miške, gaganje mlakarice, kavkanje lisice, krakanje sive vrane, sove in polha. Ob hreščem oglašanju šoje, lovec jo je spretno posnemal z dlanmi in ustnicami, so si mnogi zatisnili ušesa ter se čudili, da ima lahko tako lepa, značilno modra ptica s črno črtastimi peresi tako močnejši glas. Nekaterim od nas je po-

Marko je iz nahrbtnika potegnil kožuh divjega prašiča, lisice, jazbeca, zajca in kune belice.

Foto: P. Garmut

Jazbečevo kožo nam je lovec dovolil tudi otipati.

Z veseljem se je odzval našemu povabilu.

Nestrpnost smo pričakovali, kdaj se bo pri vratih pojavil povabljeni lovec **Marko Richter**, mnogim znan pod imenom **Zeleni**. Prišel je oblečen v zelena oblačila, s klobukom na glavi, okoli vratu so mu visele piščalke za oponašanje različnih glasov divjih živali in daljnogled. V nahrbtniku je imel ustrojeno kožo divjega prašiča, lisice, jazbeca, poljskega zajca, kune belice in kune zlatice. Prinesel je tudi dermoplastični preparat sive vrane, sove, veverice, dveh polhov in velikega detla ter rogovi srnjaka in jelena. Otrokom imena živali niso bila tuja, nekatere od njih so že videli v knjigah, na televiziji, niso pa jih imeli še možnost videti od blizu ali celo otipati njihovo perje, dlako. Z zanimanjem so prisluhnili besedam lovca, ki jim je na zanimiv, otrokom primeren način začel

daril njeno modro pero, ki jih je imel nekaj zataknjenih za klobukom.

Otroci so z občutkom potipali ustrojene kože in ugotavljali, katera ima mehkejšo dlako. Vsi

Ugotavljali smo, katera žival ima gostejšo in mehkejšo dlako.

so bili enotnega mnenja, da ima najmehkejšo dlako lisica. Izvedeli smo tudi, zakaj ima jazbec tako velike kremplje na sprednjih nogah. Z njimi koplje luknje, jazbine, v katerih prespi dan in predremlje zimo. Tudi o lisici je nanesele pogovor, in sicer da nikakor ne je samo mesa, ampak ima rada tudi različno sadje.

Ob dvigu jelenove desne veje rogova smo pomislili, kako mora

biti jelen močan, da lahko na glavi nosi takšno težko rogovo in kako je narava zanimiva, saj mu rogove vsako leto odpade in mu v razmeroma kratkem času spet zraste drugo. Ponavadi mu zraste še močnejše, razen starim jelenom, ki jim začena moč rogova pojenjavati. Izvedeli smo tudi, da samca velikega detla lahko razlikujemo od samice po rdečem perju na zatilju.

Na koncu našega druženja smo pogledali še skozi okno s pomočjo daljnogleda, s katerim si lovci pomagajo pri opazovanju divjih živali, in ugotovili, da so nam pri pravilnem gledanju drevesa veliko bližje kot pri nepravilnem. V vrtcih Ožbalt, Brezno, Podvelka in Lehen smo preživeli čudovito urico z lovcom, ki nam je na nazoren in razumljiv način približal naravo, gozdne živali in razložil tudi vlogo lovca v njej. Zahvaljujemo se mu in upamo, da se bomo prihodnje leto ponovno srečali ter naše prostore spet v pogovoru obarvali zeleno.

Petra Garmut,
pomočnica vzgojiteljice
v vrtcu Ožbalt

Kako močan mora biti jelen, da na glavi lahko nosi tako težko rogovo.

LD Prestranek je 25. 8. 2011 izgubila še enega dolgoletnega člana – častnega člana, **Zmaga Želeta**. Zmagova življenjska pot se je začela 9. 8. 1934 v Topolšici, kjer je preživel čas vojne, po kateri se je skupaj s starši in sestro preselil v Prestranek. V naših krajih je končal šolanje.

Ljudje so ga poznali kot aktivnega človeka, saj je bil jamar, strellec, planinec in padalec. Po letu 1950 je njegovo pozornost pritegnila narava in živali v njej. Sprva je pomagal lovcem pri zimskem krmljenju divjadi, sčasoma pa so ga ljubezen do narave, tovarištvo, lovske dejavnosti in običaji tako prevzeli, da se je leta 1956 vpisal v članstvo zelene bratovščine LD Prestranek.

Kljub hudi telesni poškodbi ni iskal opravičila in je pridno opravljal vse naloge v lovišču. Zaupana so mu bila razna odgovorna dela, ki jih v njegovem dolgoletnem članstvu ni bilo malo. Še posebno zavzet je bil pri opravljanju biotehničnih del v lovišču, zato mu je bilo zaupano mesto vodje skupin in okolišev, na lovih vodje gonjačev, predvsem pa je bil velikokrat mentor mladim lovcem pripravnikom.

Zaradi svoje delavnosti in marljivosti je bil izvoljen tudi v organe LD. Tako je bil član NO (1961 do 1963 in od 2000 do 2004), tajnik LD (1962 do 1999), član disciplinske komisije (1969 do 1973 in 1983 do 1988), predsednik disciplinske komisije (1988 do 1990), član komisije SLO (1977 do 1987) in član komisije za ocenjevanje lovskih trofejev (1980 do 1985). Poleg naštetega je bil Zmago pobudnik in avtor osnutka za znak LD Prestranek.

Za svoje delo je v LD prejel številna odlikovanja in priznanja, kot sta znak LZS za lovske zasluge in red za lovske zasluge III. stopnje. LD Prestranek mu je izročila pismo pohvalo za opravljeno delo in izglasovala tudi častno članstvo.

Delo, ki ga je prej opravljal Zmago, smo počasi prevzeli drugi člani, toda njegova izguba pomeni za nas izgubo neprecenljivih znanj in izkušenj, ki si jih je pokojnik pridobil od vojnih časov do smrti. Zmago je sodil med naše najstarejše člane, zvest pa nam je bil do zadnjih dni življenja.

Zmago, lovci LD Prestranek se ti zahvaljujemo, da smo bili lahko tvoji sopotniki in da smo bili del tvoje življenjske poti. Hvala ti za vse.

LD Prestranek – F. K.

Lovci LD Golavabuka z žalostjo in bolečino v srcih doživljamo izgubo spoštovanega lovca in starešine naše LD, **Leopolda Nabernika**, ki je nepričakovano

umrl 9. 9. 2011, samo nekaj dni po praznovanju svojega 70. rojstnega dne. Izgubili smo velikega ljubitelja narave, ki je veliko prispeval za varstvo in gojitev divjadi in si prizadeval za ohranjanje ravnovesja v naravi. Življenje je minljivo, a ostanejo spomini na kakovostno opravljeno delo; v nas ostanejo kot mozaik

neizbrisljivih dogodkov človeka, ki je nekoč živel z nami. Tak je bil tudi naš Poldo. Tega plemenitega moža, ki je na zunaj sicer kazal jeklen značaj, vendar pa je bil nežen in širokega srca, pripravljen pomagati vsakomur in ob vsakem času, bomo še kako pogrešali tudi lovski prijatelji in tovariši.

Polda (rodil se je 27. 8. 1941) je otroštvo preživel v težavnem času, ko je divjala 2. svetovna vojna, pri starših, ob starejšem bratu in sestrah. Osnovno šolo je končal v Šmartnem pri Slovenj Gradcu, poklicno trgovsko šolo pa v podjetju Zarja - Slovenj Gradec. Imel je izredno trgovsko žilico, zato se je ob delu vpisal v komercialno srednjo šolo v Slovenj Gradcu, ki jo je uspešno končal. Med tem si je poiskal življenjsko sopotnico in se leta 1961 poročil. Istega leta je moral tudi na služenje vojaškega roka. Ko se je spomladati leta 1963 vrnil iz vojske, se je zaposlil na bencinskem servisu Petrola v Slovenj Gradcu. Tam je služboval do leta 1971. Služba, o kateri je prej le sanjal, se mu je ponudila v nabavnem sektorju lesa v Tovarni Meril - Slovenj Gradec, kjer je delal vse do upokojitve.

Ker je vedno rad zahajal v naravo, jo opazoval in spoznaval pristoživeče živali, so ga lovci hitro opazili in povabili v zeleno bratovščino. Leta 1975 se je včlanil v LD Golavabuka in že naslednje leto opravil lovski izpit. Kot navdušen mlad lovec se je vključil v delo LD. Zaradi zaslug pri izboljševanju življenjskega prostora divjadi so ga leta 1977 izvolil UO LD, kjer je deloval vse do leta 1986. V tistem času je sprejel in uspešno opravljal številne funkcije v LD in širše. Tako je leta 1982 postal gospodar lovske kočice, ki jo je tudi zelo uspešno vodil. Že leta 1981 je sprejel funkcijo tajnika LD, ki jo je opravljal do leta 1985. Od leta 2001 do 2011 je bil član Komisije za izobraževanje in član UO LZ Maribor (1994 do 2001). Opravil je tudi izpit za mentorja pripravnikom in v desetih letih vzgojil štiri pripravnike, ki so uspešno opravili lovski izpit. Vrhunec uspešnega dela v LD je dosegel leta 2009, ko je kandidiral in bil tudi izvoljen za starešino LD Golavabuka (2009 do 2011). V času svojega delovanja v LD Golavabuka je uspešno vodil tudi komisijo za

ocenjevanje škode od divjadi in bil dolga leta član komisije za ocenjevanje trofejev. Polde Nabernik je bil eden od najbolj poštovanih in delavnih lovskih tovarišev, ki je lovce znal pritegniti k pravemu odnosu do divjadi, narave in okolja. Bil je navdušen kinolog. Podpredsednik LKD Maribor je bil od leta 1990 do 1994, nato pa predsednik LKD (1994 do 2001), bil je član UO Kinološke zveze Slovenije (1994 do 2001). Nepogrešljiv je bil tudi kot organizator številnih izletov in lovske dogodivščine s skupnimi lovi, za kar smo mu še posebno hvaležni.

Za požrtvovalno delo v LD in širšem lovstvu ter za zasluge na kinološkem področju je Polde Nabernik prejel številna odlikovanja in priznanja, med drugim znak LZS za lovske zasluge, red III. stopnje in druga priznanja ter odlikovanja LD Golavabuka. Številna odlikovanja in priznanja je prejel tudi za zasluge v lovski kinologiji; prejel je srebrni in zlati znak za zasluge ter plaketo KZS kot najvišje priznanje.

Dragi Poldo, v imenu vseh članov LD Golavabuka in drugih lovske tovarišev in kinologov se ti še enkrat iskreno zahvaljujemo za trud in delo v lovstvu in lovski kinologiji, predvsem pa za trud pri vzdrževanju dobrih in tovariških odnosov. Obljubljamo ti, da bomo nadaljevali tvoje uspešno delo po smernicah in poti, ki si jih začrtal. Ohranili te bomo v najlepšem spominu.

LD Golavabuka – R. J. G.

V lepi sončni nedelji 11. 12. 2011 smo se lovci po prvem pogonu na divje prašiče zbrali ob ognju in zanimalo nas je, če kdo ve, kako je z zdravjem našega predsednika NO **Pavla Logondra**, ki je bil že dober teden v bolnišnici. Le nekaj ur pozneje smo izvedeli, da je bil v tistem času že pokojni. Vest o tem nas je pretresla, ker smo Pavla poznali kot zdravega in nasmejanega.

Pavel se je rodil 29. 1. 1929 na največji kmetiji na Starološkem. Osnovno šoli je obiskoval v Škofji Loki in tam nadaljeval tudi vajeniško šolo za avtomehanike. Zelo si je želel na

daljevati študij na strojni fakulteti, ki jo je pozneje ob delu tudi uspešno končal. Vse življenje se je ukvarjal z razvojem novosti in izboljšav v avtomobilski industriji. Začel je kot vajenec, nadaljeval kot pomočnik, nato je dolgo opravljal opravila tehničnega vodje servisa Mercedes, končal pa je kot direktor Avtoobnove Ljubljana.

Že Pavlov oče Franc je bil član LD Križna gora in kmet po srcu, izredno pošten in delaven, predvsem človek, ki je imel svojo pokončno držo do vseh družbenih sprememb. Vse te dobre lastnosti je podedoval tudi Pavel in jih nadgradil še z visokim teoretičnim in praktičnim znanjem. V njegovih letih je bil lov na kmetiji Pr' Lenčku vsakodnevna stvar. Poleg očeta je bil lovec tudi starejši brat Franc, ustanovni član LD Križna gora. Tako je tudi Pavel prišel v zeleno bratovščino leta 1955 in novembra 1959 uspešno opravil lovski izpit. Ker so prav v tistih letih lovci gradili lovsko kočico na Križni gori, je Pavle oblikoval (namenu in času primerno) posamezne detajle v koči: od vhodnih vrat, lesenega stropa, polken, balkona in luči.

Pavel je bil pravil lovec in je s ponosom nosil lovski kroj. Dolgo je vodil pse ptičarje za lov na malo divjad. Rad je lovil srnjaka ob prsku, začel je z lovom na divje prašiče ... V sebi je nosil pravo lovsko tradicijo z izostrenim odnosom do divjadi in narave. Velik poudarek je namenjal tudi lovski etiki, šegam in lovskim običajem. Starešina LD Križna gora je bil v obdobju od leta 1967 do 1974 in od leta 1986 do 1994, strelski referent je bil od leta 1978 do 1981, predsednik disciplinske komisije od l. 1982 do 1985, revirni vodja od l. 1982 do 1985, predsednik NO LD je bil od leta 1994 do smrti in v tem času krstil številne naše mlade lovce. Vse funkcije je opravljal skrbno in se trudil najti pravo besedo in dobro rešitev pri upravljanju z divjadjo. LZS ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge in redom III. stopnje, od naše LD pa je prejel bronasto, srebrno in zlato priznanje.

Vsi njegovi lovski tovariši v srcu nosimo spomine na prijetna druženja z njim ob lovskem ognju, v koči na posvetih ali na samotnem stojišču. Pavle, tvoje bogate izkušnje in nasvete si nesebično podarjal mlajši generaciji lovcev. Tvojega duha in nazore bomo tudi v prihodnje skušali prenašati na naslednje generacije lovcev. Nikoli ne boš povsem odšel od nas!

LD Križna gora – S. Č.

Iz lovske vrste so za vedno odšli tudi:

Alojz Topler, LD Remšnik, * 21. 6. 1927, † 17. 7. 2011.
Milan Ogris, LD Tržič, * 4. 12. 1924, † 25. 3. 2012.
Janez Požar, LD Padež, * 24. 4. 1927, † 13. 3. 2012.
Vencoslav Hribar, LD Prebold, * 3. 9. 1935, † 29. 2. 2012.
Anton Petelinek, LD Slovenske Konjice, * 28. 6. 1938, † 8. 3. 2012.
Vladimir Miklavžina, LD Škale, * 13. 3. 1928, † 15. 3. 2012.
Alojz Cokan, LD Zalec, * 24. 4. 1937, † 26. 3. 2012.
Hugo Bosio, LD Kozje, * 13. 2. 1932, † 24. 3. 2012.
Alojz Grešovnik, LD Slovenj Gradec, * 18. 4. 1956, † 15. 3. 2012.
Marijan Zdovc, LD Prežihovo, * 7. 8. 1940, † 31. 3. 2012.

Dušan Korinšek, LD Grosuplje, * 25. 5. 1927, † 5. 3. 2012.
Mihael Štumpf, LD Podgorje, * 14. 8. 1947, † 12. 2. 2012.
Jožef Miklavčič, LD Fajti hrib, Renče, * 2. 9. 1930, † 16. 3. 2012.
Alojzij Habjan, LD Višnja Gora, * 25. 6. 1935, † 2. 4. 2012.
Adolf Vovčak, LD Dobova, * 19. 11. 1926, † 22. 12. 2011.
Stanko Špiler, LD Dobova, * 26. 10. 1937, † 1. 1. 2012.
Feliks Jern, LD Malečnik, Košaki, * 25. 7. 1936, † 23. 3. 2012.
Lenart Klenovšek, LD Zabukovje, * 14. 4. 1925, † 8. 1. 2011.

Umrlim časten spomin!

Uspešno delo mariborskih kinologov - lovcev

Lovsko-kinološko društvo Maribor povezuje kinologe iz širše podravske regije; iz 45 lovskih družin. Zadnji teden v marcu so se srečali na občnem zboru v Malečniku. Zbrani so najprej prisluhnili poročilom predstavnikov organov društva, ki so pokazala, da je bilo v letu 2011 načrtovano delo v celoti opravljeno. V svojem poročilu je **Anton Selinšek**, predsednik LKD Maribor, poudaril tudi dobro sodelovanje s Kinološko zvezo Slovenije in delegate občnega zbora pozval, naj v svojih okoljih proučijo prizadevnost in delo vodnikov lovskih psov ter nekatere predlagajo za srebrne in zlate znake za zasluge v kinologiji ter za druga priznanja in odlikovanja Kinološke zveze Slovenije.

Med pomembnejše prireditve,

so koroški kinologi organizirali tudi troboj lovskih goničev med vodniki LKD Koroške, Celja in Maribora; prvo mesto so osvojili člani LKD Maribor. Med odmevnejše dejavnosti sodi tudi vsakoletna organizacija šolanja lovskih psov, saj so tečaji zelo dobro obiskani. Letos so vodniki razdeljeni v dve skupini: inštruktor **Uroš Dežman** vodi skupino v Slovenski Bistrici, **Uroš Troha** pa v Mariboru.

Lovsko-kinološko društvo Maribor je organiziralo tudi posvet lovskih kinologov, na katerem so se seznanili s predpisi s področja lovske kinologije, kar je zelo pomembno za pravilen potek jenskih brakad.

Delegati so sprejeli program prireditev in finančni načrt za leto 2012, na koncu občnega zbora pa podelili dva srebrna znaka KZS; za sodelovanje pri številnih prireditvah ga je prejela **Lovska družina Pernica, Ljubomir Bohak** iz Lovske družine Rače pa ga je prejel kot prizade-

Nova kandidata za predsednika društva sta bila **Anton Markič**, dolgoletni član nadzornega odbora LKD G (14 let) in predsednik nadzornega odbora (15 let), in **Janez Nahtigal**, kinološki sodnik, član IO LKD G od leta 1999 ter član strokovnega sveta od leta 2004 (oba člana LD Udenboršt).

Po predstavitvi programa kandidatov za naslednje mandatno obdobje je bil za predsednika LKD Gorenjske izvoljen **Janez Nahtigal**, za predsednika strokovnega sveta pa dosedanja predsednik sveta **Jurij Rih-**

svojega programa prepričljiv in je obljubil, da bo v prihodnje društvo delovalo še bolj v korist območnih LD in strokovne lovske kinologije.

Za dolgoletno in uspešno delo v LKD Gorenjske je občni zbor imenoval za svoje častne člane društva **Alojza Mlakarja** (LD Škofja Loka), **Zdravka Kosmača** (LD Poljane), **Jožeta Vestra** (LD Begunjsčica) in **Jožeta Hribnika** (LD Škofja Loka); vsi imenovani so tudi ustanovni člani LKD Gorenjske.

Gregor Mlejn,
tajnik LKD Gorenjske

Na fotografiji so z leve: **Branko Kirbiš**, starešina LD Starše, **Anton Selinšek**, predsednik LKD Maribor, in **Vojteh Kikl**, predsednik strokovnega sveta.

ki so jih organizirali v okviru tega LKD, sodijo: vsakoletno telesno ocenjevanje lovskih psov, preizkušnje naravnih zasnov in druge uporabnostne preizkušnje po pasemskih skupinah. V okviru sejma Lov in ribolov v Gornji Radgoni se trudijo z organizacijo državne razstave lovskih psov. To je odlična priložnost, da slovenski vzreditelji in lastniki lovskih psov predstavijo svoje dosežke. Vseh možnosti, ki jih ta prireditev ponuja, slovenski lovci še niso povsem izkoristili. Predsednik strokovnega sveta **Vojteh Kikl** je v svojem poročilu med drugim navedel, da se zmanjšuje število paritev, saj je bilo leta 2011 prijavljenih le osem legel mladih psov. Po nekaj letih

ven in uspešen vodnik in vzreditelj lovskih terierjev. Priložnostna darila so prejeli še vodniki lovskih psov, ki so s svojimi psi na preizkušnjah naravnih zasnov osvojili prvi nagradni razred.

Ladislav Steinbacher

Novo vodstvo LKD Gorenjske

Na rednem letnem občnem zboru **Lovsko-kinološkega društva Gorenjske**, ki je bil 3. 3. 2012 v Naklem, je bilo izvoljeno novo vodstvo. Dolgoletni predsednik LKD Gorenjske **Alojz Mlakar**, ki je predsedniško funkcijo opravljal od leta 1991, ni več kandidiral za mandatarka.

Del udeležencev občnega zbora

Novoizvoljeni predsednik Janez Nahtigal

taršič (LD Poljane). Za predsednika nadzornega odbora je bil izvoljen **Robert Markič** (LD Dobriča), za predsednika disciplinske komisije LKD pa **Sašo Pernelj** (LD Sorica).

V preostalem delu občnega zbora, v katerem so bila podana izčrpna poročila o delu društva, je bilo razvidno, da je v prejšnjem mandatu strokovno in organizacijsko delo društva potekalo na visoki ravni. Novoizvoljeni predsednik s pomlajenim izvršnim odborom (povprečje 42 let starosti) je bil s predstavitvijo

Sodniki so ocenili njihovo zunanost

Po programu lovskih kinoloških prireditev smo 24. 3. 2012 v **Zvezi lovskih kinologov Pomurja** opravili telesno ocenjevanje (TO) lovskih psov. Zbrali smo se v idiličnem koncu prekmurske ravnice pred lovskim domom **LD Mlajtinci**. Od 24 prijavljenih vodnikov psov lovske pasme se je pred LD Mlajtinci omenjenega dne zjutraj zbralo **22 vodnikov lovskih psov**. Že pred 8. uro so nas v

lovskem domu pričakali prijazni in ustrežljivi člani te LD, ki so nam nudili prostore. Svoje delo telesnega ocenjevanja so opravili lovsko-kinološki sodniki **Dragan Zemljič, Bojan Deberšek in Vladimir Pfeifer**, starosta lovsko-kinološkega sojenja, ki je svoje delo kljub 92-tim letom opravil prav tako kakovostno in korektno. Lahko smo si ogledali pestro družino privedenih lovskih psov (nemških žimavcev, nemških kratkodlakarjev, nemškega lovškega terierja, nemškega prepeličarja, resastega jazbečarja, jazbečarja - kunčarja, beagla, bavarskega barvarja, brak-jazbečarja in prinašalca). Po vseh končanih formalnostih veterinarja, ki se je

Vodniki mladih psov potrpežljivo čakajo, da jih kinološki sodniki pokličejo v ocenjevalni krog.

Foto: I. Trček

Kinološki sodniki (od leve): Dragan Zemljič, Vladimir Pfeifer in Bojan Deberšek

službeno udeležil prireditve, so sodniki začeli ocenjevati pse v treh krogih. Sodniki so delo končali okrog 13. ure. Sklepna ugotovitev sodnika Zemljiča, ki je ocenil ptičarje, je bila, da je moral žal kar nekaj psom (trem nemškim žimavcem) izreči vzrejno prepoved, enega žimavca je ocenil odlično, tri s prav dobro oceno in štiri z dobro. Deberšek je štiri pse (resastega jazbečarja, beagla, nemškega lovškega terierja in bavarsko bavarko) ocenil z odlično oceno. Razlog za izrečeno vzrejno prepoved je bil v dveh primerih napaka zobovja, v enem primeru pa nepravilno razvita moda. Enega nemškega kratkodlakega ptičarja je ocenil z oceno prav dobro. Dveh psov sodniki niso ocenili, ker sta bila premlada, dva sta bila ocenjena z oceno prav dobro in dva z oceno dobro.

Po končanem delu sodnikov pri ocenitvi je na telesnem oce-

njevanju administrativno osebje pripravilo obrazec za oceno zunanosti in preostalo dokumentacijo (originalne rodovnike in potne liste za pse). Vsak od sodnikov je pred podelitvijo ocenjevalnih listov in preostale dokumentacije na kratko pojasnil svoje delo in podal neke vrste skupno oceno. Nato je predsednik Zveze lovskih kinologov Pomurja skupaj s sodniki vodnikom privedenih lovskih psov izročil ocenjevalne liste in jih povabil k malici in neformalnemu kramljanju. Omeniti še velja, da je bilo na prvi letošnji lovsko-kinološki prireditvi v Pomurju tudi dvanajst lovskih pripravnikov, od tega tudi eden, ki je na prireditvi že vodil svojega lovškega psa, kar je bil dober vzgled preostalim, da bi se odločili za nabavo in vodenje lovškega psa. Tudi na tem mestu se še enkrat zahvaljujem za pomoč pri izvedbi tega lovsko-kinološ-

kega dogodka starešini lovske LD Mlajtinci **Jožetu Horvatu** in vsem njihovim lovcem, ki so se potrudili, da je prireditev lepo uspela.

Iztok Trček

Preizkušnja zanesljivosti prinašanja izgubljenega (PZPI)

Ne zgodi se tako redko, da lovski pes na lovu naključno najde mrtvo divjad, ne da bi vodnik vedel za to. Na **preizkušnji zanesljivosti prinašanja izgubljenega (PZPI)** ugotavljamo predvsem zanesljivost psa pri prinašanju divjadi. Pes svoje zasnove, stopnjo izšolanosti in usposobljenost za to delo dokaže na tak način, da naključno najdeno mrtvo in že hladno divjad brez vpliva svojega vodnika prime, prinese vodniku in odda. Uporaba lisice pri tej preizkušnji ni zgolj slučajna. Za veliko večino psov ima lisica neprijeten dah, poleg tega je še težka. Če se pri mali pernatih in dlakasti divjadi na preizkušnjah še dogaja, da jo nekateri ptičarji prinesejo bolj zaradi svojih dobrih naravnih zasnov kot po zaslugi primerne izšolanosti, pa to ne velja za prinašanje lisice. Le pes ptičar, ki je v tem delu resnično dobro izšolan, bo lahko opravil to zahtevno in za večino naših vodnikov novo preizkušnjo. Ob tem velja splošno načelo, da bo pes, ki na tej preizkušnji prinese lisico svojemu vodniku, enako storil tudi z drugo malo divjadjo. Le takšnega ptičarja imamo kot zanesljivega prinašalca vse male

divjadi, kar je za lovsko prakso neprecenljive vrednosti.

Na dan preizkušnje je treba lisice položiti najmanj dve uri pred začetkom na označena mesta. To opravimo iz nasprotna smeri, tako da je čim manj človeških sledi. Mesto položitve mora biti najmanj 100 m oddaljeno od mesta, kjer bo pozneje vodnik psa sprčil s povodca. Pes ima 20 minut časa, da lisico najde in prinese svojemu vodniku. Pes, ki pri šarjenju pride do lisice, pa je ne zgrabi in se vrne brez nje k vodniku ali še naprej šari, je izločen iz nadaljnje preizkušnje. Vodnik ga lahko napoti v gozd največ trikrat. Pri tej preizkušnji ugotavljamo v prvi vrsti usposobljenost vsakega psa posebej in nas ob tem ne zanimata ne vrstni red niti ne primerjava med posameznimi psi, ki so nastopili na preizkušnji. Seveda je ob tem treba upoštevati rezultat celotne preizkušnje in na podlagi tega sprejeti določene zaključke. Pse šolamo predvsem zaradi lova in k temu mora biti usmerjeno vse naše delovanje. Lov ni šport, lovci – vodniki lovskih psov pa ne medsebojni tekmeči. V prihodnje bomo v Društvu ljubiteljev ptičarjev (DLP) pretirano in nezdravo tekmovalnost med vodniki in vzreditelji omejili na znosno mero in vso pozornost namenili predvsem preizkušnjo lovske uporabnosti vsakega posameznega psa, s poudarkom na vsestranski lovski uporabnosti. Pri nas mora biti cilj vzreje najpogostejših nemških pasem ptičarjev, da vzreditelji vzreja-jo takšne pse, ki imajo trden in uravnotežen značaj, so dovolj samozavestni in prenesejo tudi močnejše pritiske med šolanjem in pozneje pri delu v lovišču. Le takšni so lahko kos vsestranski lovski uporabi. Značajske mehke in preobčutljivi psi za takšno delo vsekakor niso primerni. »Umetnost« ukvarjanja z vzrejo, šolanjem in vodenjem vsestransko lovsko uporabnih ptičarjev je ravno v tem, da v ravnovesju ohranjamo množico lastnosti, ki omogočajo delovno uspešnost na različnih področjih dela. Širok genetski potencial ptičarjem omogoča, da se s pomočjo šolanja in pridobljenih izkušenj pravilno odzovejo ob najrazličnejših delovnih zahtevah.

Kjer se lovci resno ukvarjajo z gojitvijo male divjadi, še kako dobro vedo, da brez intenzivnega lova na lovne vrste plenilcev ni pravega uspeha pri gojitvi. To še posebno velja za lov na lisico, ki je pri nas najpogostejši

plenilec z največjim vplivom na stalež male divjadi. Kjer pa lovci lovijo lisice, se srečujejo tudi z njihovimi obstrelitvami. Le pes, ki je pravilno šolan in usposobljen, bo obstreljeno lisico tudi poiskal in nam jo prinesel. Z uporabo takšnega psa na lovu izpolnjujemo tudi zahteve glede etičnega in lovsko pravičnega lova ter zahteve zakonodajalca,

kov zahtevajo, da **psa pošljejo na iskanje le z namigom ali enkratnim poveljem za iskanje in torej ob tem ne smejo uporabljati besed, ki so kakor koli povezane s poveljem za prinašanje**. Vse lisice, namenjene preizkušanju psov, so bile odrasle in v zimski dlaki.

V sobotnem jutru so vodja preizkušnje **Sašo Ferenčič**, oba

delov Slovenije. Po kratkih pozdravnih nagovorih in opisu zahtev ter poteka preizkušnje smo se odpeljali v lovišče. Polaganje lisic na ozke in neobljudene gozdne poti se je izkazalo za ustrezen način, saj ob tem pri položenih lisicah skoraj ni bilo sledi polagalcev. Poleg tega je bilo s tem v veliki meri olajšano delo tudi tistemu sodniku, ki je dogajanje opazoval z visoke preže. Lokacije visokih prež so mu namreč omogočale, da je imel pregled nad vsemi lisicami, položenimi v določenem predelu gozda. Od enajstih preizkušenih psov jih je preizkušnjo uspešno opravilo šest. Takšen rezultat je v skladu z dolgoletnimi povprečji, ki jih na tovrstnih preizkušnjah beležijo v matični deželi nemških pasem ptičarjev. Vzroki za neuspeh na tej preizkušnji so lahko naslednji:

- pes pri šarjenju v gozdu ne najde lisice. Navadno je vzrok v pomanjkljivem in nenačrtnem načinu šarjenja;
- pes lisico najde, vendar je ne prinese. Vzrok je v pomanjkljivem načinu učenja prinašanja;

preizkušnji se je pokazalo, da mora imeti pes za to, da uspešno opravi preizkušnjo, za seboj dovolj »kilometrince«. To pomeni, da je za uspeh potrebna večmesečna načrtna in intenzivna vadba. Na letošnji preizkušnji je bil navzoč tudi pes, ki ga je vodnik v času šolanja lani in letos več kot stokrat poslal na iskanje položene lisice v gozdu. Ves trud in odrekanje sta bila na koncu poplačana z uspehom. Na letošnji preizkušnji so bili uspešni naslednji psi, ki so si pridobili tudi storitveni znak PZPI:

– **Gero Lovrenški**, nemški kratkodlaki ptičar, SLRNkp 002794, vodnica **Lidija Šmigoc**, Bukovci,

– **Ago Kobalov**, nemški kratkodlaki ptičar, SLRNkp 002885, vodnik **Darko Miklavčič**, Merljaki,

– **Carmen von der Königsleite**, nemška kratkodlaka ptičarka, SLRNkp 002875, vodnik **Mitja Kersnik**, Lukovica,

– **Fon od Martinca**, nemški kratkodlaki ptičar, SLRNkp 002868, vodnik **Ivan Kavčič**, Mihovci,

– **Nord Lovski**, nemški žimavec, SLRNŽ 001684, vodnik **Franc Krnjak**, Ivanjkovci,

– **Iba Lovrenška**, nemška kratkodlaka ptičarka, SLRNkp 002940, vodnik **Janez Horvat**, Cirkovce.

V DLP želimo, da bi v naslednjih letih preizkušnjo uspešno opravilo čim več psov različnih pasem ptičarjev. V ta namen bom navedel še nekaj nasvetov, ki naj bi jih vodniki v prihodnje upoštevali pri pripravi psov na tovrstno preizkušnjo. Tako kot pri vsaki drugi obliki šolanja tudi tu začnemo z lažjimi vajami in nato zahtevnost stopnjujemo.

– V gozdu polagajmo lisice najprej pred psom tako, da to vidi, pozneje pa tako, da jih pes ne vidi.

– Najprej polagajmo lisice na krajše razdalje (20 do 30 m), nato razdaljo povečajmo na 40 do 60 m ter na koncu na 90 do 100 m in več.

– Na začetku šolanja izberemo le nekaj primernih lokacij; ko je pes dovolj zanesljiv, lokacije menjamo.

– Na začetku izberemo odrasel gozd, kjer se daleč vidi, da ob neprimernem delu psa lahko takoj posredujemo z glasnim poveljem. Pozneje si lahko zagotovimo pomočnika, ki bo skrit opazoval delo psa.

– Ob pošiljanju psa na iskanje uporabljamo vedno enak »ritual« (enaka telesna drža, enaki

Vse foto: M. Fujon

Na uporabnostni preizkušnji in lovu je najpomembnejše, da pes opravi nalogo, ki jo je dobil. Mitja Kersnik in njegova nemška kratkodlaka ptičarka Carmen von der Königsleite sta jo tokrat opravila z odliko.

ki je predpisal obvezno iskanje obstreljene divjadi vseh vrst (velike in male). DLP je preizkušnjo zanesljivosti prinašanja izgubljenega organiziralo že drugo leto zapored.

Preizkušnja je bila 3. marca 2012 v LPN Fazan – Beltinci, ki že tradicionalno gosti mnoge ptičarske preizkušnje. Izbrani tereni v ravninskem gozdu Hraščica so kot nalašč za prirejanje tovrstnih prireditev. Vsem psom nudijo podobne razmere za delo, sodnikom pa možnost, da pravilno ocenijo delo psov.

Na lanski PZPI je organizator sam priskrbel dovolj lisic. Letos smo se odločili, da bodo lisice za preizkušnjo prinesli vodniki sami, kar se je pozneje izkazalo za pravilno odločitev. Če je bilo na lanski preizkušnji nekaj negotovanja nad »kakovostjo« lisic, pa je bilo letos drugače. Vsak vodnik je s svojim psom opravljal preizkušnjo na tisti lisici, ki jo je sam prinesel že prejšnji večer oziroma zgodaj zjutraj in jo, opremljeno s privezanim listkom na zadnji nogi, oddal organizatorju. Takšno prakso imajo tudi ponekod v matičnih pasemskim organizacijah, kar so Nemci v več telefonskih pogovorih nekaj tednov pred preizkušnjo tudi potrdili. Ob tem smo izvedeli, da tudi na njihovih tovrstnih preizkušnjah od vodni-

Gero Lovrenški in Lidija Šmigoc sta svoje znanje in usposobljenost pokazala že na lanskem VUP-u. Tudi PZPI za Gero ni bila prevelika ovira.

kinološka sodnika **Dragan Zemljič** in **Franc Turnšek** ter pomočniki v obširnem gozdu Hraščica položili lisice na primerna mesta, ki so jih izbrali že prejšnji dan in jih ustrezno označili. Čez nekaj ur se je na zbornem mestu pred upravno zgradbo lovišča zbrala pisana družina vodnikov in njihovih psov. Prevladovali so nemški kratkodlaki ptičarji, poleg njih pa so vodniki pripeljali še nekaj nemških žimavcev in enega kratkodlakega vajmarčana. Na preizkušnjo se je prijavilo enajst vodnikov iz različnih

– pes pri šarjenju v gozdu najde zdravo divjad in jo goni ter se ne vrne pravočasno nazaj. Ali pes ni dovolj izšolan in ne ve, kaj je njegovo opravilo ali pa je preprosto imel smolo;

– pes ignorira lisico. Pes dobro ve, da nekje pred njim v gozdu leži lisica, vendar je noče prinesiti. Raje išče na kratko ali pa v loku okrog lisice, kot da bi šel do nje, jo pobral in prinesel. To kaže na pomanjkljivo šolanje in nejasno ter nedosledno hierarhijo med psom in vodnikom.

Na lanski in tudi na letošnji

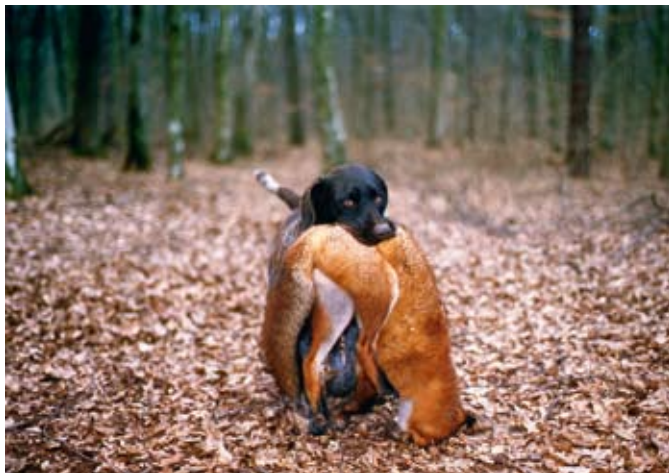
Nemški kratkodlaki ptičar Ago Kobalov je s svojo znano umirjenostjo postoril vse tisto, kar je potrebno za uspeh. Ob njem zadovoljni vodnik Darko Miklavčič.

gibi rok in enako povelje). Ob tem lahko uporabljamo tudi vedno isto »lisičjo rokavico«, ki si jo nataknemo na roko. Takšna rokavica služi psu kot zunanji znak za pripravo na tovrstno delo in hkrati kot vzpodbuda.

– Med šolanjem je treba uporabljati različne lisice (najprej lažje, nato težje), tudi takšne, ki so jih prinašali že drugi psi.

– Vodniki pri šolanju preveč pogosto uporabljajo izključno li-

z vsakoletnim prirejanjem preizkušnje zanesljivosti prinašanja izgubljenega se bomo v DLP pri svojem delovanju še bolj približali matičnim pasemskim organizacijam. V tej luči smo lani po dolgih desetletjih premora znova uvedli tudi *Knjigo šolanih psov ptičarjev*, kjer je pogoj za vpis opravljena vsestranska uporabnostna preizkušnja (VUP). Na tej podlagi smo začeli podeljevati tudi znak *vodnik* (brona-

Nemški žimavec Nord Lovski malo pred oddajo plena svojemu vodniku Francu Krnjaku

sice, kar pa ni prav. Občasno je treba uporabljati tudi drugo malo divjad (poljski zajec, domači kunec) in plenilce (kuna) ter tudi različna prinosila.

– Ko pes pravilno prinese lisico, ne pozabimo na izdatno pohvalo in priboljške! Pes mora prinašati z veseljem.

– Ob koncu dolgotrajnega oz. večmesečnega šolanja mora biti pes tako izšolan, da natanko ve, da je v gozdu pred njim položena lisica, ki jo mora prinesiti vodniku.

sti, srebrni in zlati). Več kot pol stoletja je že minilo, odkar sta **Bogdan Sežun** in takratno vodstvo Društva ljubiteljev ptičarjev organizirala prvo uporabnostno preizkušnjo po umetni krvni sledi na Slovenskem. Zaradi potrebe po čim boljšem delovanju društva, nadaljnjem razvoju ptičarske kinologije in vsestranski uporabi ptičarjev v loviščih ter nenazadnje v zahvalo in spomin na naše kinološke prednike bomo letos v DLP znova obudili prirejanje uporabnostne preiz-

kušnje po umetni krvni sledi. Z uvedbo storitvenih znakov želimo odpreti novo poglavje v preizkušanju psov ptičarjev in vodenju evidenc za lovsko uporabo

ne pse. Med take znake bo sodil tudi storitveni znak za tiste ptičarje, ki bodo pokazali svojo uporabnost pri lovu na divje prašiče.

Saša Volarič

Predvidena legla lovskih psov

Lovski terierji (SLRLt):

O: 5/I, m: 4/I, 10. 5.,
Darko Pungeršič,
Vinji Vrh 8/b,
8220 Šmarješke Toplice.
O: 5/I, m: 5/I, 23. 5.,
Mirko Slemenšek,
Dolnje Brezovo 33, 8283 Blanka.

Resasti jazbečarji (SLRJR):

O: 5/I, m: 5/II, 7. 5.,
Peter Vršnik,
Podolševa 23, 3335 Solčava.
O: 5/I, m: 5/I, 31. 5.,
Tomaž Šterk,
Kočevje 19/a, 8340 Črnomelj.
O: 5/II, m: 5/I, 22. 5.,
Bogdan Dolenc,
Bosljiva Loka 10, 1337 Osilnica.
O: 5/I, m: 4/II, 12. 5.,
Jože Tlaker,
Poljane 6,
3332 Rečica ob Savinji.

Brandel braki (SLRBrb):

O: 5/I, m: 4/I, 28. 4.,
Damjan Purg,
Breg 35, 2322 Majšperk.
O: 5/I, m: 5/I, 22. 4.,
Matjaž Rajter,
Markovo 4/9, 1240 Kamnik.
O: 4/II, m: 5/I, 13. 2.,
Tomaž Krampelj,
Prazniki 1, 1311 Turjak.

Kratkodlaki istrski goniči (SLRGik):

O: 5/I, m: 5/I, 14. 4.,
Pavel Lahajnar,
Gor. Novaki 7, 5282 Cerkno.

Slovaški kopov (SLRSK):

O: tuj plemenjak, m: 4/II, 7. 5.,
Damjan Purg,
Breg 35, 2322 Majšperk.

Bigli (SLRBig):

O: 5/II, m: 5/II, 30. 4.,
Nina Maša Leš,
Ptujška cesta 44, 2230 Lenart.
O: 5/I, m: 5/I, 22. 4.,
Martin Keblič,
Male Dole 47, 3212 Vojnik.
O: 4/I, m: 5/I, 12. 4.,
Mitja Andoljšek,
Šolska ulica 8/a,
1331 Dolenja vas.

Nemški goniči (SLRNg):

O: 5/I, m: 5/I, 2. 5.,
Alojz Gril,
Manžan 3, 6000 Koper.

Brak-jazbečarji (SLRBj):

Jelenje rdeči
O: 4/I, m: 5/II, 4. 5.,
Ivan Petrič,
Lipsenj 27, 1384 Grahovo.

O: 5/I, m: 5/I, 16. 5.,
Zdravko Novak,
Tomačevica 23/a, 6223 Komen.
O: tuj plemenjak, m: 5/II, 8. 5.,
Matjaž Milek,
Vranoviči 26, 8323 Gradac.
O: 5/I, m: 5/I, 30. 3.,
Martin Keblič,
Male Dole 47, 3212 Vojnik.

Nemški kratkodlaki ptičarji (SLRNkp):

O: tuj plemenjak,
m: 5/PZP, JZP, 12. 5.,
Boštjan Grum,
Kamnik pod Krimom 75/d,
1352 Preserje.
O: 4/PZP-53, JZP-187, ŠPP-SM,
VUP-314-I. n.r., m: 4/PZP-49,
ŠPP-158 -II. n.r., 3.6.,
Drago Zorko,
Drbetinci 54, 2255 Vitomarci.
O: 5/PZP-53+22, JZP-185+27,
ŠPP-202, ŠPP-SM-168,
M: 5/PZP53, JZP-149, KS. 15.5.,
Robert Budan,
Hrvatini 18/a, 6280 Ankaran.
O: tuj plemenjak,
m: 4/PZP-53, JZP-191, 25.3.,
Jožica, Vilko Turk,
Lovrenc na Dravskem polju 66/a,
2324 Lovrenc.
O: 4/PZP-53, VUP-314-I.n.r.;
m: 4/PZP-54, JZP-191, 6.5.,
Anton Kosec,
Sebeborci 114, 9221 Matjanci.
O: tuj plemenjak,
m: 5/PZP-52, JZP-182, 14. 4.,
Silvo Kralj,
Spuhlja 131/b, 2250 Ptuj.

Irski setri (SLRIS):

O: tuj plemenjak, m: 5/PZP, 11. 4.,
Urška Tavčar,
Dorferje 6, 4209 Žabnica.
O: tuj plemenjak,
m: 5/PZP, PPA, 29. 12. 2011,
Špela Likosar Sušnik,
Visoko 45/a, 4212 Visoko.

Nemški prepeličarji (SLRPr):

Serci:

O: 5/I, m: 4/II, 6. 4.,
Roman Mavrič,
Polule 80/a, 3000 Celje.
O: 5/I, m: 4/II, 16.4.,
Vlado Kovač,
Dvor 1, 8361 Dvor.
O: 5/I, m: 5/I, 30.4.,
Ivan Šincek,
Prevenci 4/b, 2281 Markovci.

Rjavci:

O: 5/I, m: 5/II, 18. 4.,
Alojzij Slavko Hotko,
Župelevec 16, 8258 Kapele.

Mali oglasi

Orožje in lovška optika

Prodaj repetirne risanice Sava - Kranj (novi zaklepi) kalibrov: .243 Win. (levi zaklep), 7 x 57 in 8 x 68 ter **strelni daljnogled** Swarovski 4 x 32 (nov). Tel.: 041/632-160.

Prodaj risanico - repetirko, kal. .308 Win., s str. daljnogledom. Tel.: 031/533-645.

Prodaj češko bok šibrenico Super Brno, kal. 12/12, in 100 nabojev. Kupcu podarim slavnostni lovski kraj št. 52 in še kaj. Tel.: 031/513-475.

Prodaj risanico - repetirko Sava - Kranj, kal. 7 x 64, s str. daljnogledom 6 x 42. Cena 750 €. Tel.: 031/739-105.

Kupim risanico - repetirko: Sako 85 Finnlight, kal. .308 Win., ali Sako A 7 270 ali Tikka T3 Lite, kal. .308 Win., z variabilnim str. daljnogledom 3 - 12 x ali več (ali brez daljnogleda). Tel.: 041/889-648.

Prodaj bok-tricevko, kal. 12/7 x 67 R/ 5,6 x 50 R, z menjalnimi cevmi 12/12/22 Mag., s str. daljnogledom Zeiss 6 x 42 (Suhlova montaža). Tel.: 040/558-599.

Prodaj gravirano rusko bok šibrenico IZ, kal. 12/12, etui zanj in garnituro za čiščenje ter **250 nabojev** s šibrami debeline 3 - 4,7 mm. Vse skupaj za 380 €. Tel.: 040/207-691.

Prodaj dvogled Tasco 7 x 35. Tel.: 040/207-691.

Prodaj boroveljsko tricevko Borovnik (lahka izvedba), kal. 16 - 16/7 x 65 R, s str. daljnogledom Wetzlar 6 x 42 in **karabinko** Steyr Mannlicher L, kal. .243 Win., s str. daljnogledom Kahles ZF 84 6 x 42. Tel.: 041/403-410.

Prodaj češko bokarico, kal. 7 x 57 R/16. Tel.: 040/663-254.

Prodaj kratko karabinko (*štuc*), kal. 8 x 58 JS, nova cev, s str. daljnogledom Zeiss 3 - 12 x 50 in PAP CZ, kal. 7,62 x 39 (nova). Tel.: 041/515-777.

Prodaj revolver HW5 - Weihrauch, kal. .22 Mag, z menjalnim bobnom .22 l. r.; **risanico**, kal. .22 Mag., z naprožilom, s str. daljnogledom Zeiss 3 - 12 x 56 T (ali brez); **repetirno risanico** Zoli - L, kal. 20 Mag./7 x 65 R s str. daljnogledom 3-12 x 56 T (Suhlova montaža) ali brez; **strelni daljnogled** Zeiss 3 - 12 x 65 s fiksno montažo EAW. Tel.: 041/716-028.

Prodaj polavtomatsko MK puško, kal. .22 l. r., in **potezno puško** Mossberg, mod. 500 A, kal. 12, na pet nabojev. Tel.: 041/500-200, popoldan.

Prodaj lovsko šibrenico - petelinko (dratenko), z zaklepom Lefauchaux, kal. 16 - 16, in 740 mm dolgo cevjo, staro 120 let. Cena 590 €. Tel.: 031/487-115 ali 041/326-319.

Prodaj skoraj novo boroveljsko bokarico - izd. Fanzoj, kal. 16/7 x 65 R, gravirano, ter s str. daljnogledom Swarovski 6 x 42 in vložno cevjo, kal. .22 WMR Krieghoff 44. Tel.: 041/698-679.

Prodaj kombinirko CZ, mod. 502, kal. 12/7 x 65 R; **šibrenici** brezpetelinki, kal. 16 - 16 in 12 - 12; **risanico - repetirko**, kal.

.308 Win. (s tekmovalno cevjo) ter **repetirke**, kal. 6,5 x 57, .22 Hornet in .22 Win. Mag. Tel.: 030/692-159, popoldan.

Prodaj češko bokarico, kal. 7 x 57 R/12, s str. daljnogledom Zeiss 6 x 42 (boroveljska montaža). Dodatno imam še vložno cev, kal. .22 Mag. Puška je odlično ohranjena. Tel.: 051/358-757.

Zaradi bolezni **prodaj risanico - repetirko** (Puškarstvo Steh), kal. 8 x 57 IS, s str. daljnogledom 3 - 9 x 40 in levim kopitom (900 €); **češko kombinirko**, kal. 7 x 57 R/16, s str. daljnogledom 4 x 32 in levim kopitom (600 €); **rusko MK puško**, s str. daljnogledom 4 x 32 (300 €), ter **risanico CZ**, kal. .300 Win. Mag., s str. daljnogledom 4 - 16 x 50 (1.300 €). Tel.: 040/796-713.

Prodaj risanico - repetirko Sauer 202, kal. .30-06. Tel.: 031/383-922.

Prodaj tricevko Merkel, kal. 12 - 12/7 x 57 R; **risanico - repetirko** C. Zbrojevka, kal. 7 x 64; **kombinirko** Super Brno, kal. 12/7 x 65 R (vse tri opremljene z nemškimi str. daljnogledi 6 x); **potezno šibrenico** kal. 12 Mag; ter dvogled Swarovski 6 x 42. Tel.: 041/562-997.

Ugodno prodaj revolver Regen, mod. GP 100 - GPF 341, kal. .357 Mag.; **risanico - repetirko** CZ, kal. 8 x 57 IS. Tel.: (02) 566-15-90.

Prodaj risanico - repetirko, kal. 7 x 64, s str. daljnogledom 4 x 32 (Suhlova montaža). Cena 400 €. Tel.: 041/819-422, Darja.

Prodaj kombinirko CZ, mod. 502, kal. 12/7 x 65 R; **šibrenici** - brezpetelinki, kal. 16 - 16 in 12 - 12; **repetirno risanico**, kal. .308 Win. (s tekmovalno cevjo) ter **repetirki**, kal. 6,5 x 57; .22 Hornet in .22 Win. Mag. Tel.: 030/692-159, popoldan.

Prodaj odlično ohranjeno repetirno risanico Zbrojevka Brno, kal. .223 Rem., s strelnim daljnogledom 4 x 32, in **večjo količino streliva**, kal. .223 Rem., 7 x 57 R, 7 x 64, .308 Win., 8 x 57 IS in 7,62 x 54 R (Nagant). Tel.: 041/577-075.

Prodaj repetirno risanico Steyr Mannlicher, kal. .30-06, s str. daljnogledom Schmid & Bender 2,5-10 x 56 (križ 4a), zasučna montaža. Puška je zelo natančna. Cena 1.700 €. Tel.: 051/302-830.

Prodaj češko kombinirano puško, kal. 7 x 57 R/16, s str. daljnogledom; **šibrenico**, kal. 16 - 16 in **risanico - repetirko** kal. 6,5 x 57, s str. daljnogledom. Tel.: 031/426-559.

Prodaj kombinirano puško CZ, kal. 12/7 x 57 R (cena 600 €). Tel.: (04) 158-22-98 ali 041/582-298.

Prodaj risanico CZ, kal. 7 x 65, s str. daljnogledom 6 x 42 (Suhlova montaža). Cena po dogovoru. Tel.: 031/273-929.

Prodaj repetirno risanico CZ, kal. .243 Win., s str. daljnogledom. Cena po dogovoru. Tel.: 031/531 - 414.

Ugodno prodaj češko kombinirko Brno 502.3, kal. 12/7 x 65 R, s str. daljnogledom Bushnell Trophy 3 - 12 x 56 (z

rdečo piko). Puška je odlično ohranjena. Tel.: 041/932-918.

Prodaj boroveljsko bokarico (F. Sodia), kal. 16/7 x 65 R, s str. daljnogledom Swarovski 4 x 36 (Suhlova montaža), z menjalnimi cevmi 16/16 (2.950 €) in Suhlovo **šibrenico** - brezpetelinko, kal. 12 - 12 x ejektorji (690 €). Obe puški sta lepo gravirani in ohranjeni. Prodaj tudi **krogelne naboje** kal. 7 x 65 R P. Partizan, 11,2 g, ter **šibrene naboje** kal. 16 (3,5 mm). Tel.: 041/672-382.

Prodaj Suhlovo tricevko kal. 16-16/7 x 57 R, s str. daljnogledom Swarovski 6 x 42; **rusko bok-šibrenico**, kal. 12/12; brezhibno **češko MK puško**, s str. daljnogledom, ter **dvogled** Leica 10 x 42 (ali ga zamenjam za dvogled Swarovski). Tel.: 041/533-822.

Lovski psi

Prodaj brak-jazbečarko, staro 6 mesecev, izredno lepo in z dobrim nosom. Odlično goni zajce. Tel.: 040/307-532.

Prodaj mlade brak-jazbečarje jelenje rdeče barve, polezene 28. 3. 2012. Tel.: 041/574-703 ali 041/647-216.

Prodaj leglo brak-jazbečarjev, rdeče rjave barve. So zelo lepi in izhajajo iz odlične vzrejne linije. Tel.: 041/524-013.

Prodaj legla beaglov (11. 3. 2012), **resastih jazbečarjev** (1. 4. 2012) in **resastih foks-terierjev** (5. 4. 2012). Vsi psi so potomci odlično ocenjenih, delovnih staršev. Tel.: 040/354-590 ali andrej.puzelj@gmail.com.

Prodaj oziroma sprejemam rezervacije za mladiče pasme resasti istrski gonič, vrhunske vzrejne, delovne linije, ki bodo oskrbljeni in primerni za oddajo konec maja. Tel.: (02) 88-44-633; 031/613-302.

Prodaj mladiče pasme erdelski gonič; so odlični psi za lov na divje prašiče. Tel.: 070/867-354.

V lovske roke bi rad oddal psičko angleško poenterko (svetlo rjava z manjšimi belimi krpami dlake na predprsju in spodnjih delih nog), z rodovnikom in vsemi potrebnimi dokumenti, staro 11 mesecev (primerna starost za šolanje). Ker sem na vozičku, ji ne morem nuditi toliko gibanja, kot ga tak pes potrebuje. Tel.: 070/645-969.

Prodaj resasto jazbečarko, uvedeno v lov, odličnih zasnov. Pokličite na tel. št.: 031/550-144.

Prodaj rjavo beli psički iz legla **špringer španjelov**. Tel.: 041/751-552 ali 041/457-160.

Druge

Prodaj navadne jelene, damjake in muflone (žive). Tel.: 041/632-160.

Prodaj električnega pastirja, primernega za preprečevanje škode od divjadi (cena 100 €). Tel.: 041/537-967.

Prodaj terensko vozilo MB - unimog, tip 421, letnik 1970. Je odličen, zanimiv; primeren za ljubitelje. Cena ugodna! Tel.: 041/419-791, po 15. uri.

Prodaj divje prašiče. Tel.: 041/825-148.

Izdelam vam pasti - lovke iz nerjavne kovine za odlov živih živali (ujeta žival ostane v njej nepoškodovana); mere: 100 x 25 x 30 cm. Tel.: 041/642-184.

Za šolanje psov imam na voljo fazane, race in jerebice. Tel.: 041/717-464.

Izdelam vam valilnice za ptice duplarice, krmilnice za ptice (več vrst) in **pasti**

OBVESTILA KINOLOŠKE ZVEZE SLOVENIJE

Sklepi KSV KZS, potrjeni na redni seji UO KZS 29. 3. 2012

Sklep 2/20-2012

Za leglo psice Isa Lovrenška iz paritve s plemenjakom Diogenom Step-Haus Zoričem KSV odobri izdajo rodovnikov.

Sklep 3/20-2012

Zaradi neposredne kršitve sklepa KSV 34/19-2012 z dne 30. 1. 2012 se preklicuje izrek skrajšanja kazni prepovedi vzreje **Vilku Turku** in le-ta ponovno velja do 18. 6. 2014, skladno s sklepom KSV 13/2-2009 z dne 18. 6. 2009. Prepoved vzreje se od 13. 3. 2012 razširi tudi na **Jožico Turk** ter na vse psice in pse v lasti Vilka ali Jožice Turke; tudi v primeru prodaje ali oddaje psov tretji osebi pred iztekom kazni.

Sklep 4/20-2012

Psici Isa Lovrenška, SLRNkp-002937, ter preostali psam in psom, ki jih imata v lasti Vilko in Jožica Turk, se do izteka kazni (prepovedi vzreje vzrediteljema) zadržne vzrejna dovoljenja.

Sklep 6/20-2012

KSV odobri paritev labradorke Angie s Choče s plemenjakom Majorjem Boltvinskim, saj v sklepu vzrejne komisije pri SKR o prepovedi vzreje Andreja Bolta ni omenjena. Mladiči iz te paritve prejemajo rodovnike, a ne morejo biti vpisani pod psarno Boltvinska.

Kinološka zveza Slovenije,

Lovska zveza Slovenije

Razpis za organizacijo

5. Državnega prvenstva v oponašanju jelenjega rukanja

Komisija LZS za kulturo in stike z javnostjo je na svoji 2. seji določila predvideni datum državnega prvenstva v soboto, 1. ali soboto, 8. septembra 2012.

Vse zainteresirane lovske družine vabimo, naj pošljejo prijavo najpozneje do 1. junija 2012 na naslov LZS, Župančičeva 9, 1000 Ljubljana ali na elektronski naslov lzs@lovska-zveza.si.

Organizator državnega prvenstva mora zagotoviti primeren akustičen prostor; kabine za sodnike; poskrbeti mora za kulturni program; računalniško obdelavo rezultatov, razglasitev rezultatov (30 minut po končanem prvenstvu) ter zagotoviti, da bo tekmovalje potekalo tekoče.

Z izbranim kandidatom za organizacijo bo pred izvedbo sklenjena posebna pogodba, na temelju katere bomo določili medsebojne obveznosti.

Komisija za lovsko kulturo in stike z javnostjo

za lov polhov (več vrst). Tel.: 041/255-878 ali (01) 895-15-96.

Kupim revije Lovec (od leta 1910 do 1950) in tudi vso drugo **lovsko literaturo** iz tega obdobja. Tel.: 031/619-961.

Prodajam terensko vozilo pajero pinin 2.0 GDI, 2002, 81.000 km, dodatna oprema (loki, dodatne luči), odlično ohranjeno. Cena po ogledu. Tel.: 031/817-667.

Prodajam 50 rogovij srnjakov (trofeje), montiranih na podložne deščice iz tise. Tel.: 041/543-402.

Vas zanima **lov v Avstriji (vrhunske trofeje)**, jelen, damjak, muflon, kozorog? Informacije po tel.: 041/520-938 e-naslov: boris.komac@gmail.com.

Prodajam plezalne preže. Montaža opravljena v minuti. Omogočajo hitro in varno plezanje

ter udobno, večurno čakanje. Tel.: 041/645 298.

Prodajam novo, trenutno najboljše in najbolj napredno lovsko kamero na trgu. Nevidna IR-bliskavica, 12 MP-foto-aparat, izjemno majhnih dimenzij, odporno proti vremenskim vplivom. Takojšnje obvestilo s sliko na vaš mobilni telefon. Tel.: 041/ 353 319.

Prodajam novo elektronsko ovratnico za šolanje psov. Domet 1000 metrov, popolnoma vodoodporna, polnjenje na elektriko in z dvoletno garancijo. Ugodno. Tel.: 041/937-863.

Prodajam rogovja srnjakov (trofeje), **stenski preparat** 7-letnega muflona na izrezljani podložni deski; **podložne deščice** iz tise za trofeje; **lovske**

knjige od letnika 1993; **lovske barvne slike** v okvirjih (starost 40 let); **lovske obleke, srjace, hlače, plašče; lovsko maskoto** z dvogledom in psom. Tel.: 040/207-691.

Prodajam slavnostni lovski krog, št. 52. Cena 80 € ali po dogovoru. Tel.: 041/691-658.

Prodajam kakovostno stojalo za pristrelitev pušk; primerno tudi pri lovu na srnjaka. Mogoče ga je pritrditi na vsakršnem terenu po višini in je preprosto za prenašanje. Cena 50 evrov. Informacije po tel.: 041/568-504.

Prodajam elektronsko ovratnico za šolanje psov, domet 1000 metrov. Tel.: 031/717-052.

Prodajam (za simbolično ceno) **lovske trofeje:** 10 gamsjih rogljev, 40 srnjačjih rogovij, 28 rogov srnjakov - lanščakov, preparate planinskega zajca, ruševca ter rogovje jelena osmeraka. Tel.: 031/308-166.

Prodajam lovski krog št. 108/54 (cena 200 €). Tel.: (04) 158-22-98 ali 041/582-298.

Prodajam kakovostno jelenjad iz obore za nadaljnjo rejo. Možnost dostave. Tel.: 051/652-682.

MAJ

Datum	Luna	Sonce	zora/mrak (navt.)
	vzide	zaide	vzide zaide začet. konec
1. To 14:38	2:55	5:48	20:11 4:34 21:25
2. Sr 15:51	3:21	5:47	20:12 4:32 21:27
3. Če 17:08	3:49	5:45	20:13 4:30 21:28
4. Pe 18:27	4:20	5:44	20:14 4:29 21:30
5. So 19:47	4:54	5:42	20:16 4:27 21:32
6. Ne 21:05	5:35	5:41	20:17 4:25 21:33 ☺
7. Po 22:17	6:25	5:39	20:18 4:23 21:35
8. To 23:18	7:23	5:38	20:20 4:21 21:37
9. Sr -----	8:29	5:37	20:21 4:19 21:38
10. Če 0:09	9:39	5:35	20:22 4:18 21:40
11. Pe 0:50	10:50	5:34	20:23 4:16 21:42
12. So 1:23	12:00	5:33	20:25 4:14 21:43 ☺
13. Ne 1:52	13:06	5:32	20:26 4:13 21:45
14. Po 2:17	14:11	5:30	20:27 4:11 21:47
15. To 2:41	15:14	5:29	20:28 4:09 21:48
16. Sr 3:04	16:17	5:28	20:29 4:08 21:50
17. Če 3:27	17:18	5:27	20:31 4:06 21:52
18. Pe 3:53	18:19	5:26	20:32 4:05 21:53
19. So 4:22	19:19	5:25	20:33 4:03 21:55
20. Ne 4:55	20:17	5:24	20:34 4:02 21:56
21. Po 5:33	21:11	5:23	20:35 4:00 21:58 ☺
22. To 6:18	22:01	5:22	20:36 3:59 21:59
23. Sr 7:08	22:46	5:21	20:37 3:58 22:01
24. Če 8:04	23:25	5:20	20:38 3:56 22:02
25. Pe 9:05	23:59	5:19	20:39 3:55 22:04
26. So 10:09	-----	5:18	20:40 3:54 22:05
27. Ne 11:15	0:29	5:17	20:41 3:53 22:07
28. Po 12:23	0:57	5:17	20:42 3:51 22:08 ☺
29. To 13:33	1:23	5:16	20:43 3:50 22:09
30. Sr 14:46	1:49	5:15	20:44 3:49 22:11
31. Če 16:01	2:18	5:15	20:45 3:48 22:12

Lovska zveza Slovenije

Savinjsko-Kozjanska zveza lovske družin - Celje

letos proslavlja

90 let organiziranega lovstva na Celjskem.

Jubilej bomo proslavili s slovesno akademijo, ki bo

1. junija 2012 ob 19. uri v veliki dvorani Celjskega doma v Celju.

Vabimo vas, da se nam ob tej priložnosti pridružite, da skupaj proslavimo visoki jubilej.

Upravni odbor
SK ZLD - Celje

Slovenska nacionalna CIC delegacija se zahvaljuje za pomoč:

Lovska zveza Slovenije

Lovska zveza Slovenije in Lovska družina Škale

vabita na

39. Srečanje lovske pevskih zborov in rogistov Slovenije,

ki bo v soboto, 9. junija 2012, v Škalah pri Velenju.

Posamični koncerti glasbenih skupin se bodo začeli ob 16. uri na različnih prireditvenih prostorih v organizaciji petih lovske družin Šaleške doline:

- v LD Škale bo koncert v dvorani prosvetnega društva v gasilskem domu Škale,
- v LD Smrekovec - Šoštanj bo koncert v dvorani kulturnega doma Šoštanj,
- v LD Oljka - Šmartno ob Paki v dvorani kulturnega doma Šmartno ob Paki,
- v LD Velunja v domu krajanov REKS - Ravne pri Šoštanju,
- v LD Velenje pa bo koncert v dvorani doma krajanov Konovo.

Skupni koncert vseh glasbenih skupin se bo začel pod šotorom na prireditvenem prostoru pred Podružnično osnovno šolo Škale in gasilskim domom Škale ob 19. uri. Zborovodja pevec/zborovodja bo Metka Smirnov, rogiste pa bo vodil Franc Gornik. Poleg že znanih pesmi naših srečanj bomo skupaj predstavili še dve skladbi lokalnega značaja Pozdrav Velenju (I. Marin) in Kaj bi te vprašal (A. Aškerc).

Po končani prireditvi ste vabljeni na druženje in pogostitev!

Sponzorji prireditve: Lovska zveza Slovenije, Savinjsko-Kozjanska ZLD - Celje, MO Velenje, Gorenje, Velenje, Premogovnik, Velenje.

Lovska zveza Slovenije

KOMISIJA ZA LOVSKE KINOLOGIJO
LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE in
VZREJNA KOMISIJA ZA BARVARJE

organizirata

TEČAJ ZA VODNIKE KRVOSLEDCEV

Tečaj bo 7., 8. in 9. 6. 2012 v LD Istra Gračiče, zborna mesto bo 7. junija 2012 ob 9. uri pri lovski koči v Butarah.

Tečaj je namenjen usposabljanju vodnikov, ki imajo lovske pse primerne pasme za šolanje v delu po krvni sledi in se želijo ukvarjati z iskanjem ranjene divjadi.

Od udeležencev pričakujemo:

- da imajo vsaj tri leta lovskega staža,
- da vodijo psa lovske pasme, ki obvlada osnovne vaje ubogljivosti in ima opravljen PNZ za svojo pasemsko skupino.

Stroški tečaja in nastanitve bodo znašali predvidoma 150 evrov in jih plačate po predhodni pisni prijavi (z navedbo lovskega staža, starostjo psa in pasme), ki naj jo kandidati pošljejo najpozneje do 25. 5. 2012 na naslov: Alojz Drnovšek, Cesta 9. avgusta 81, 1410 Zagorje, ali na e-naslov adnovsek@gmail.com

Vse dodatne informacije lahko dobite na tel. številkah: 041/730-551 (Deberšek), 031/270-148 (Drnovšek) ali 031/208-398 (Sebastijan Šaule).

Predsednik komisije
za lovsko kinologijo LZS:
Janez Šumak

Predsednik VK za barvarje:
Bojan Deberšek

DRUŠTVO LJUBITELJEV PTIČARJEV
v sodelovanju z LD Boris Kidrič
organizira
DRŽAVNO RAZSTAVO PTIČARJEV
in **VZREJNI PREGLED**
pri lovskega doma v Hajdini
26.5.2012 ob 10. uri. Ob 9. uri
telesno ocenjevanje za pse brez t.o.
(za vzrejni pregled). Informacije
za razstavo: Smigoc, 031 616 283,
sivilstvo.smigoc@gmail.com,
za vzrejni pregled: Gederer, 041
285 939, natasa.gederer@t-2.net
Prinesite originale dokumentov.
Zadnji rok prijave: 14.5.2012.

Prodajam lovišče
TRAKOŠČAN
na Hrvaškem.

Lovišče je veliko 1.750 ha
z ograjeno oboro (veliko
32 ha) za vzrejo divjih
prašičev. V lovišču so glavna
divjad divji prašiči in srnjad.

Informacije po telefonu:
+385 91/208-4000
ali na e-naslovu:
zeljko.ipsa@
termocommerce.hr

HAWKE - PANORAMA 3 - 9 x 50 IR
Osvetljena pika v križu
Premer cevi: 25,4 mm
Dolžina: 307 mm
Teža: 487 g
Vidno polje: 13,4 - 4,5 m
Cena: **225,00 EUR**

HAWKE - PANORAMA 4 - 12 x 50 IR
Osvetljena pika v križu
Premer cevi: 25,4 mm
Dolžina: 317 mm
Teža: 505 g
Vidno polje: 10 - 3,4 m
Cena: **244,00 EUR**

INFORMACIJE IN NAROČILA
BELUGA, d.o.o., LJUBLJANA; Tel: 01/25 10 880 ali 041/72 60 11

CORBIN
Čistilo za cevi strelnega orožja

CBC je čistilo za čiščenje cevi
strelnega orožja brez
kemične reakcije. To je
disperzija na oljni osnovi z
dodanimi sintetičnimi
safirnimi čistilnimi
ploščicami, ki prodirajo pod
umazanijo in jo mehanično
dvigajo s površine cevi. CBC
enako deluje na plastiko,
prah, baker, svinec,
molibdenov disulfid.

A.M.S. Consulting d.o.o., Ankaran
Tel.: 041/631-142
E-mail: ams@ams-consulting.si

Hubertus
club d.o.o.

Ljubljana
Ribji trg 3
Tel.: 01/421 41 90
Faks: 01/421 41 91
GSM: 041/618 610
E-mail: hubertus.club@siol.net

RUSIJA
KURGAN

Na safari v Južnoafriško republiko

9-dnevni safari, 7 dni v lovišču s 5 dnevi lova in odstrelom 3 merjascev
bradavičarke ali enega merjasca + 1 blesbok + 1 impale; za ceno
3.690 €. Odhod skupine v našem spremstvu bo 14. 7. 2012.

Sibirski srnjak v prsku (Kurgan, Rusija): 8-dnevni aranžma s 6 dnevi
lova, polno oskrbo, vizo in letalskim prevozom iz Ljubljane ter odstrelom
enega srnjaka za 3.970 €. Termin za našo skupino je 8.-16. 9. in
6.-14. 10. 2012.

Kozorog v Kirgiziji: 7 dni lova, vključno z odstrelom enega kozoroga ne
glede na trofejno vrednost ter vsemi prevozi, tudi letalskim iz Ljubljane,
za ceno 4.980 €. Odhod skupine v našem spremstvu bo 20. 8. 2011.

Grenlandija: 3 dni lova vključno z odstrelom enega bika moškatnega
goveda za 3.995 € od/do Kangerlussuaqa. Doplačilo 1.900 € za dodatna
dneva lova in odstrel karibuja v septembru - oktobru.

Za številne druge lovne možnosti obiščite naše prenovljene spletne strani.

Pasat, d.o.o., Dolenjska cesta 11, 1000 Ljubljana
www.pasat.si > info@pasat.si > tel.: 01 428 37 40 > GSM: 041 728 143

ARSMUR
USNJENI IZDELKI

krvosledniški jermeni
ovratnice za krvosledce
povodci
jermeni za puške
pasovi za hlače
usnjene etuije za nabojne
usnjene nožnice
lovske torbe

041/329-522
www.arsmaur.si

8-DNEVNI PROGRAM LOVA
na
SIBIRSKEGA SRNJAKA
z vključenim poletom od
Ljubljane do Jekaterinburga
in nazaj, prevozi, bivanjem in
hrano, lovom na prvovrstnih
lovni območjih za
2.490 €.

Odstreli sibirskega srnjaka
glede na težo rogovja (trofeje):
od 800 do 1.900 €.

Dodatna divjad:
EVROPSKI LOS.

Odhodi:
24. 8.; 16. 9.; 30. 9.;
25. 10. 2012.

Damast

VRHUNSKO
KOVANI
IZDELKI

www.kovastvo-krmelj.si

Optik - trade

Specializirana spletna
trgovina s športno optiko

- Celovita ponudba
- Osebno svetovanje
- Poprodajne storitve
- Paketna dostava

Zeiss	Swarovski	Leica
Schmidt & Bender	Kaps	
Kahles	Steiner	March
IOR	Premier Reticles	
Vortex	Nikon	Tasco
Hawke	Deben	Minox
EAW	Bushnell	MAK

www.optik-trade.si
info@optik-trade.si
031 770 520

DOG
TRACE

ELEKTRONSKE
OVRATNICE ZA ŠOLANJE PSOV
OVRATNICE PROTI LAJANJU
NEVIDNE OGRAJE

PROFESIONALNA KAKOVOST ■
ZELO UGODNA CENA ■
EVROPSKI PROIZVOD ■
DOSTAVA V 24 URAH ■
2 LETI GARANCIJE ■

M-NET, d.o.o., Beblerjev trg 10, 1000 Ljubljana
Gsm: 040 760 760, info@dogtrace.si

www.dogtrace.si